

LA LLENGUA DEL DIARI DE BALEARS

Maria Salvà Rams

ÍNDEX

0. INTRODUCCIÓ	3
1. ORTOGRAFIA	5
1.1. FALTES D'ORTOGRAFIA	5
1.2. APOSTROFACIÓ	7
1.3. FALTES MECANOGRÀFIQUES	8
2. LÈXIC	9
2.1. VARIACIÓ FORMAL	9
2.2. INTERFERÈNCIA LINGÜÍSTICA EN EL LÈXIC	14
3. SEMÀNTICA	16
3.1. ERRORS SEMÀNTICS	16
3.2. INTERFERÈNCIA LINGÜÍSTICA EN LA SEMÀNTICA	18
5. MORFOLOGIA	21
4.1. VARIACIÓ FORMAL	21
4.1.1. <i>Morfologia verbal</i>	21
4.1.2. <i>Morfologia nominal</i>	25
4.2. INTERFERÈNCIA LINGÜÍSTICA EN LA MORFOLOGIA	26
5. PREPOSICIONS	28
5.1. LA PREPOSICIÓ A	28
5.2. LA PREPOSICIÓ DE	28
5.3. PER I PER A	29
5.4. COM I COM A	30
5.5. LOCUCIÓ A TRAVÉS DE	30
5.6. ÚS ABUSIU DE LES PREPOSICIONS	30
5.7. ALTRES INCORRECCIONS	31
5.8. CANVI I CAIGUDA DE PREPOSICIONS	32
6. PRONOMS FEBLES	34
6.1. MANCA DE PRONOMS FEBLES	34
6.2. EXCÉS DE PRONOMS FEBLES	34
6.3. COMBINACIÓ	35
7. CONCORDANÇA	36
7.1. NOMBRE	36
7.2. GÈNERE	36
7.3. CONCORDANÇA VERBAL	37
7.4. ARTICLES	39
8. VERBS	40
8.1. MODE	40
8.2. CORRELACIÓ ENTRE TEMPS VERBALS	40
8.3. ALTRES ERRORS	40
8.4. INTERFERÈNCIA LINGÜÍSTICA	41
9. CONSTRUCCIONS INCORRECTES	43
9.1. CONSTRUCCIONS AMB L'ADVERBI AFIRMATIU SÍ	43
9.2. ORACIONS NEGATIVES SENSE NO	43
10. ORACIONS SUBORDINADES	45
10.1. SUBORDINADES SUBSTANTIVES	45
10.2. SUBORDINADES ADJECTIVES DE RELATIU	45
10.2.1. <i>Interferència lingüística</i>	45
10.3. ORACIONS SUBORDINADES ADVERBIALS	46
10.3.1. <i>Interferència lingüística</i>	47
11. COMPLEXITAT	49
12. REDACCIÓ	51
12.1. ANACOLUTS	51

12.2. FALTA D'ALGUN ELEMENT.....	51
12.3. REPETICIONS.....	52
12.4. POSICIÓ DELS ADJECTIUS.....	52
12.5. ALTRES ERRORS.....	53
12.6. FRASES MASSA LLARGUES	54
12.7. PUNTUACIÓ.....	55
12.8. AMBIGÜITAT	55
12.9. CONTRADICCIONS	56
13. TOPÒNIMS.....	56
13.1. TOPÒNIMS CATALANS.....	56
13.2. TOPÒNIMS NO CATALANS.....	63
14. CONCLUSIÓ.....	70

0. INTRODUCCIÓ

El *Diari de Balears* és l'únic diari en català de Mallorca. Aquest diari s'escrigué en català des de l'any 1996, és a dir, fa 14 anys. Abans, havia estat un diari en castellà. Els seus inicis es troben el 1923, quan Joan March va fundar el diari *El Día*, d'ideologia liberal. El 1939 es va fusionar amb *Falange* i, així, nasqué el diari *Baleares*, que es convertí en un dels principals mitjans de comunicació de l'illa. El 1984 el diari *Última Hora* va adquirir *Baleares* i fou el 1996 quan començà a editar-se en català. Actualment, 14 anys després, encara és l'únic diari que s'edita íntegrament en català. El *Diari de Balears* té el suport d'un ampli sector que reivindica l'ús de la llengua pròpia. Durant aquests anys, ha guanyat diversos premis, com el *Gabriel Alomar*, de l'Obra Cultural Balear (OCB); *El Temps* de Comunicació del País Valencià; el premi de Joves per la Llengua; *Marianet d'Argent*, del Centre d'Estudis de l'Esplai; i *Llaüt*, del Lobby per la Independència.

L'objectiu d'aquest treball és fer una anàlisi sincrònica de la llengua del *Diari de Balears*, és a dir, veure com és el llenguatge del diari actualment. Comprovarem, per tant, quins criteris se segueixen, quin és el grau de correcció, quina és la influència del castellà en la llengua del diari, etc. A més, hem de tenir en compte que la finalitat del diari ha de ser usar un llenguatge proper a la llengua parlada, per tal que la gent s'hi identifiqui. De fet, el «Manual d'estil del *Diari de Balears*» estableix aquest criteri com a primer requisit del seu llenguatge: «Perquè la llengua del diari sigui adequada, el lector l'ha de reconèixer com a pròpia, és a dir, s'ha d'acostar al màxim a la llengua que en general es fa servir més sovint». S'ha d'usar, per tant, un llenguatge senzill i clar, que resulti fàcil d'entendre. Alhora, seria necessari aproximar-se, tant com sigui possible, al parlar de Mallorca i, per tant, usar les formes pròpies del nostre dialecte sempre que siguin adequades. De fet, el lema del diari —que es pot veure en la pàgina web, per exemple— és «parlam com tu», cosa que demostra la intenció del diari d'acostar-se a la llengua dels seus lectors. Per això, en aquest treball, també comprovarem si la llengua usada pel diari es correspon amb la varietat dialectal de les illes o si, contràriament, se n'allunya. A més, és important veure la claredat del llenguatge, ja que l'objectiu del diari ha de ser la fàcil comprensió dels textos per part de tots els lectors.

Per tot això, analitzarem els diferents aspectes de la llengua: ortografia, lèxic, semàntica, morfologia, sintaxi, etc. Així, el lèxic i la morfologia ens mostraran quins criteris se segueixen respecte de la variació formal de la nostra llengua. Per altra banda, l'anàlisi dels aspectes sintàctics servirà per comprovar si s'usa una llengua clara i senzilla, de fàcil comprensió. A més, veurem la correcció de la llengua en els diferents àmbits lingüístics i ens centrarem en la interferència amb el castellà, una de les errades més freqüents en el del diari. A l'hora d'estructurar el treball, havíem pensat de dedicar un apartat a la interferència lingüística, on es mostrassin totes les formes i construccions que són causades per la influència del castellà. En realitat, però, aquesta influència està molt estesa i es veu en gairebé tots els aspectes de la llengua. Per això, finalment, hem optat per mostrar la interferència lingüística en cadascun dels apartats on es produeix. Això ens permet tenir una visió més completa dels diferents aspectes de la llengua. Així, per exemple, quan parla de les oracions subordinades, veiem totes les construccions incorrectes que es fan (sigui per influència del castellà o no). En canvi, dedicant una part aïllada a la interferència, aquests apartats quedaven fragmentats.

Per fer aquest treball, hem partit del buidatge de 29 diaris, distribuïts en dos períodes, cosa que ens permet veure si les tendències continuen sent les mateixes o si s'han produït canvis. El primer període abraça 20 diaris, del 19 d'octubre de 2009 al 7 de novembre del 2009. El segon període inclou 9 diaris, del 30 de març de 2010 al 8 d'abril de 2010. Els textos que hem analitzat són els de la redacció i hem deixat de banda tots els articles d'opinió dels col·laboradors. En el buidatge d'aquests diaris, hem pogut

analitzar i agafar exemples de diferents aspectes de la llengua, com ara l'ús que es fa del lèxic o de determinades construccions sintàctiques. A més, en alguns àmbits, com la morfologia verbal, hem pogut comptar quantes vegades apareixen determinades formes i això demostra quines són les variants més usades i en quina proporció. D'altra banda, per completar l'anàlisi de la llengua, hem cercat determinats aspectes del llenguatge per internet, on apareix el diari complet de cada dia. Això facilita molt la tasca, ja que permet trobar, de manera relativament ràpida, exemples de cada un dels aspectes que es volen analitzar. La recerca per internet ha estat molt útil, sobretot, en l'apartat de lèxic, ja que ens ha permès trobar frases en què s'usen cadascuna de les paraules que s'analitzen. Pel que fa als exemples que hem seleccionat, hem procurat que siguin recents, és a dir, sempre que ha estat possible hem triat exemples dels anys 2009 i 2010. Per acabar, hem de dir que hem comparat, quan hem pogut, els resultats de l'anàlisi amb allò que recomana el «Manual d'estil del Diari de Balears», on es donen algunes pautes sobre com ha de ser el llenguatge del diari, però no es tracten tots els aspectes.

1. ORTOGRAFIA

En aquest apartat, comentarem l'ortografia del *Diari de Balears*. Veurem, en primer lloc, les faltes d'ortografia, que són incorreccions que es deuen, en principi, a la desconexença de la normativa. Després, veurem les faltes de teclejar, que no indiquen la desconexença de la normativa, sinó que demostren la descurança en la redacció del diari. Aquestes faltes són les més nombroses al diari, però només n'esmentarem algunes a mode d'exemple.

1.1. Faltes d'ortografia

Vegem, en primer lloc, algunes faltes d'ortografia que podem trobar en el diari.

1. *La confusió entre s sonora i s sorda.* A vegades, trobam la grafia *s* en mots amb *s* sorda que haurien d'anar amb doble *s* o bé amb *ç* o *c*: «imposibilitat» (19 d'octubre de 2009, pàg. 9), «cosa» (per coça), «coses» (coces) (21 d'octubre de 2009, pàg. 15), «pasadissos» (27 d'octubre de 2009, pàg. 18). En altres ocasions, trobam el cas contrari, és a dir, la doble *s* per a representar el so sonor: «presses» —per *preses*, participi de *prendre*— (19 d'octubre de 2009, pàg. 16), «pressumpte» (27 d'octubre de 2009, pàg. 28), «tessís» (30 de març de 2010, pàg. 8), «ocassions» (5 d'abril de 2010, pàg. 18). Hem de dir que, en determinats casos, la confusió entre la *s* sorda i la *s* sonora dóna lloc a ambigüitats que poden dificultar la comprensió. Un exemple d'això es troba en una notícia en què s'explica que un batle ha destituït els seus socis i s'usa una expressió col·loquial, «pegar una coça al cul». En canvi, al llarg de tota la notícia s'escriu *cosa* i no *coça*, i això dóna lloc a frases com les següents (21 d'octubre de 2009, pàg. 15): «aquesta cosa al cul quedarà dins la seva consciència» i «pegava coses a tothom».
2. *Les regles d'accentuació.* Sovint trobam errors d'accentuació. En alguns casos, no s'ha posat l'accent a un mot que, segons les regles d'accentuació, n'hauria de dur. Trobam casos en què no se segueixen les regles en mots aguts: «inversio» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13), «fara» (27 d'octubre de 2009, pàg. 27), «embarcacio» (29 d'octubre de 2009, pàg. 14), «perque» (6 de novembre de 2009, pàg. 32) «primerà» (*primera*) (24 d'octubre de 2009, pàg. 37); en mots plans: «haguerem» (26 d'octubre de 2009, pàg. 48). De vegades, la falta d'accent dóna lloc a la confusió entre dues paraules que, per escrit, només es distingeixen per aquesta marca, com «La Constitució Apostòlica serà publica [pública] pròximament» (21 d'octubre de 2009, pàg. 28), tot i que també hi ha la possibilitat que es vulgui dir «serà publicada». Això pot donar lloc a frases mal construïdes a causa del temps verbal: «rebérem informació que la Unió Europea reconeixeria el moviment colpista, però no li donarem [donàrem] crèdit. Pensàvem que era absolutament fals» (7 de novembre de 2009, pàg. 24) «al passat ple municipal, en el qual amenaça [amenaçà] el Grup Barceló...» (23 d'octubre de 2009, pàg. 9), «el sistema analògic deixa [deixà] d'emetre ahir» (3 d'abril de 2010, pàg. 26). De vegades, en una mateixa notícia podem trobar els mots escrits incorrectament sense accent i, unes línies més avall, amb accent. Per exemple, en una notícia del 29 d'octubre de 2009 (pàg. 24) trobam, primer, «Lluís» i «Macia» i, després, «Lluís» i «Macià». Per acabar, hem de dir que l'accent pot ser equivocacat, és a dir, obert quan hauria de ser tancat o a la inversa. Segons la normativa de Fabra, la *a* sempre duu accent greu; la *u* i la *i* duen accent agut; la *e* i la *o* duen accent agut si són tancades i greu si són obertes. És per això que les següents paraules són incorrectes: «marés» (27 d'octubre de 2009, pàg. 10), «aixó» (3 d'abril de 2010, pàg. 25), «matalás» (5 d'abril de 2010, pàg. 26).

3. *Accents diacrítics.* Aquests accents s'usen en mots que, segons les regles d'accentuació, no haurien de dur accent, però en duen perquè es puguin distingir d'un mot que, si no fos per l'accent, s'escriuria ben igual. N'és un exemple l'oposició entre *dóna* (verb *donar*) i *dona* (persona de sexe femení): «un comunicat que *dona* [dóna] suport» (31 de març de 2010, pàg. 42). Dins d'aquest tipus d'error, destaca especialment la confusió entre *és* (verb) i *es* (pronomen): «*és* crearà» (28 d'octubre de 2009, pàg. 11), «*és* decidí» (28 d'octubre de 2009, pàg. 12), «el suposat delictes *és* registra» (31 de març de 2010, pàg. 9). A més, hi ha el cas del pronom interrogatiu *què*, el qual, escrit sense accent, coincideix amb la conjunció: «per saber *que* [què] passà amb Matas» (1 d'abril de 2010, pàg. 8). En aquest altre exemple manca també la *q*, per una falta de teclejar (31 d'octubre de 2009, pàg. 38): «la bóta en *ue* els habitants de Bocchoris preparaven el tint». També tenim el cas de l'adverbi afirmatiu *sí* i la conjunció *si*, que de vegades es confonen. Així, podem trobar l'adverbi sense acentuar: «Potser pels nostres ministres el clown i el teatre no formen part de la cultura, com *si* ho és, al seu parer, impedir-ne la lliure circulació» (31 de març de 2010, pàg. 43). També podem veure el cas contrari, és a dir, s'ha accentuat la conjunció: «ara no sabem *sí* es podria destinar a les necessitats dels músics» (31 de març de 2010, pàg. 45)¹.
4. *La r muda.* En alguns casos, aquesta *r*, que no es pronuncia en mallorquí, tampoc no s'escriu. S'ha de tenir en compte la possibilitat que no es tracti d'un error ortogràfic, sinó de simples errors de tecleig: «fossin *inversos* [inversors], empleats o membres de l'assemblea» (24 d'octubre de 2009, pàg. 23), «5 *formenteres* [formenters] que varen anar...» (29 d'octubre de 2009, pàg. 46). Això també es veu en els infinitius, que de vegades s'escriuen sense la *-r* final: «no va prosperà» (19 d'octubre de 2009, pàg. 11). En algun cas, s'escriu l'infinitiu acabat en *-a* i sense accent: «no es pot descarta» (1 de novembre de 2009, pàg. 28). En altres ocasions, en canvi, per ultracorrecció, s'escriuen amb *r* final formes que no en duen, tal com passa en la tercera persona del singular del pretèrit perfet simple, que acaba en *-à* i s'escriu en *-r*, com si fos un infinitiu: «el ministre d'Indústria *indicar* que...» (25 d'octubre de 2009, pàg. 22), «el Monarca el *nomenar* conseller privat vitalici» (26 d'octubre de 2009, pàg. 19).
5. *Confusió entre a i e, quan es pronuncia la vocal neutra.* En determinats casos, trobam *a* en lloc de *e*: «palmasà» (23 d'octubre de 2009, pàg. 44), «*sobra* [sobre] la sepultura [...], el gerent testificà que...» (27 d'octubre de 2008, pàg. 16), «enrera» (1 d'abril de 2010, pàg. 11) i «darrera la rectoria» (8 d'abril de 2010, pàg. 17), «nadant» (2 de maig de 2010, pàg. 51). En d'altres, trobarem *e* en lloc de *a*: *preperar* (29 d'octubre de 2009, pàg. 45), *essemblea* (7 de novembre de 2009, pàg. 30), «pels voltants de la nau [...] s'hi *registre* un incendi» (21 d'octubre de 2009, pàg. 13). Hi ha vegades en què la manca de criteri fa que puguem trobar, en una mateixa notícia, les dues formes: «mestre *Esteve*» i «Mestre Tomeu *Esteva*» (23 d'octubre de 2009, pàg. 18).
6. En el mot «ennigolat» (20 d'octubre de 2009, pàg. 11) es dona una estranya confusió entre *o* i *u*, que sembla que s'origina per la interferència entre dos mots: *ennuolat* i *ennigulat*. Com que la primera forma és l'estàndard del català peninsular, s'agafa com a model a l'hora d'usar la forma pròpia del català balear. No es té en compte, però, que *ennigulat* és un derivat de *nigul* i no de *núvol*, per la qual cosa no s'ha d'escriure amb *o*, sinó amb *u*.
7. *Mots en què manca o sobra un element.* De vegades, això es reflecteix en la pronúncia, ja que es perd una síl·laba, tal com passa a «quitativa» (per *equitativa*) (21 d'octubre de 2009, pàg.

¹ En l'apartat 9.1. (pàg. 54), veiem més exemples de les confusions i els errors que es cometien en les construccions

- 20), que també podria ser un error de teclejar. En el cas de «catortze» (*catorze*) (21 d'octubre de 2009, pàg. 40), sobra una -t, cosa que també podria ser un error de teclejar.
8. *Manca de criteri*. Moltes de vegades, no se segueix un criteri fix, fins i tot dins d'una mateixa notícia. Per exemple, en una notícia de 22 d'octubre de 2009 (pàg. 46) apareixen les formes «macroconcert» i «macroespectacle», però després trobam la forma «macro musical», separat. Allò lògic és que sempre s'escrigui igual i, en aquest cas, segons la normativa, hauria d'anar junt. D'altra banda, s'alternen les formes «cruï» i «crull» sense seguir cap criteri, quan, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, l'única forma correcta és *cruï*. En un mateix dia (27 d'octubre de 2009, pàg. 10), s'usa tres vegades la forma *crulls* i una la forma *cruis*.
 9. *El guionet*. En relació amb els nombres cardinals, en un cas, trobam escrit «quaranta cinc» (25 d'octubre de 2009, pàg. 35), separat i sense guió, quan allò normatiu és *quaranta-cinc*. En un altre cas s'ha suprimit el guionet entre l'infinitiu i el pronom: «endinsarse» (4 d'abril de 2010, pàg. 17).
 10. *Interferència lingüística*. De vegades, les grafia d'una paraula és incorrecta en català, però coincideix, precisament, amb la castellana, cosa que fa pensar que l'error s'ha produït per interferència lingüística. En determinats casos, es tracta d'un simple error ortogràfic, que no repercuteix en la pronúncia, tal com veiem a «conciències» (*consciències*) i «concienciació» (*conscienciació*) (25 d'octubre de 2009, pàg. 21). Aquestes formes, sense la s, coincideixen amb l'ortografia castellana: *conciencia*. Un altre exemple d'aquest tipus de falta es produeix a «Ramón Llull» (2 de novembre de 2009, pàg. 6), on s'ha accentuat equivocadament un mot agut acabat en -on i això fa pensar que s'han seguit les regles d'accentuació castellanques. També teniem el cas de *desde* (20 d'octubre de 2009, pàg. 11), que s'ha d'escriure separat (*des de*) i el fet que s'hagi escrit junt es podria relacionar amb la interferència amb el castellà. En altres casos, la falta d'ortografia reflecteix la pronúncia errònia d'un mot, que es produeix per la influència del castellà. Això es veu en el mot «cojuntura» (*conjuntura*) (26 d'octubre de 2009, pàg. 21), on s'ha eliminat una n, cosa que coincideix amb la forma castellana (*coyuntura*). Altres exemples són *multimillonàries* (19 d'octubre de 2009, pàg. 9) i *sociedad* (26 d'octubre de 2009, pàg. 18), que reflecteixen la manera com la gent diu aquests mots, per influència castellana.

1.2. Apostrofació

En el diari, també podem veure alguns errors d'apostrofació. De vegades, aquestes faltes semblen més aviat accidentals, errors de teclejar: «despendr'es» (20 d'octubre de 2009, pàg. 25), «al l'Estat» (25 d'octubre de 2009, pàg. 26). Hi ha casos, però, en què no s'apostrofen mots que, segons la normativa, s'han d'apostrofar. La majoria de vegades, els errors es cometten amb la preposició *de*. Recordem que, tal com s'explica a la *Gramàtica catalana* de Borja Moll, l'article masculí es contreu quan va precedit de la preposició *de*, la qual cosa dóna lloc a les formes *del* i *dels*. S'ha de tenir en compte, però, que, quan l'article singular va seguit d'una paraula que comença per vocal, no hi ha contracció, sinó que l'article s'escriu *l'*. És per això que els casos següents són incorrectes: «del Ajuntament» (22 d'octubre de 2009, pàg. 46), «del IBI» (30 d'octubre de 2009, pàg. 19), «del autor» (7 de novembre de 2009, pàg. 23). D'altra banda, la preposició *de*, quan va seguida d'una paraula que comença per vocal, sempre s'ha d'escriure *d'*, cosa que no sempre es compleix: «Conselleria de Agricultura» (25 d'octubre de 2009, pàg. 24), «de internet» (30 d'octubre de 2009, pàg. 29), «de heroïna» (30 de març, pàg. 14). Hi ha vegades

que, en una mateixa notícia, podem trobar les formes sense apostrofar i apostrofades: per exemple, en una notícia de dia 3 de novembre de 2009 (pàg. 37) trobam «Castell de Alaró», «Ajuntament de Alaró» i «Castell d'Alaró».

1.3. Faltes mecanogràfiques

En el diari, hi ha un gran nombre de faltes de teclejar. Aquest tipus d'errors, tot i que no indiquen la desconeixença de la llengua, sí que demostren la manca de cura que es té a l'hora d'escriure i corregir el diari. Trobam faltes d'aquest tipus cada dia i, si sumam les que apareixen en els 20 primers diaris analitzats, veiem que hi ha 121 faltes d'aquest tipus en total. La mitjana per dia és de sis, aproximadament. Com a mostra, podem agafar alguns exemples d'errors de teclejar en els quals falta una lletra, s'han confós dues lletres, o bé s'ha canviat l'ordre de les grafies: *druant* [durant] (20 d'octubre de 2009, pàg. 13), *gGneral* [General] (20 d'octubre de 2009, pàg. 17), *tèncnica* [tècnica] (21 d'octubre de 2009, pàg. 17), *Vicebnç* [Vicenç] (22 d'octubre de 2009, pàg. 9), *manindran* [mantindran] (22 d'octubre de 2009, pàg. 9), *suèrar* [superar] (22 d'octubre de 2009, pàg. 13), *presentnació* [presentació] (22 d'octubre de 2009, pàg. 27), *reconeoxement* [reconeixement] (27 d'octubre de 2009, pàg. 20), *tothon* [tothom] (27 d'octubre de 2009, pàg. 26), *immoble* [immoble] (28 d'octubre de 2009, pàg. 17), *diutes* [duïtes] (28 d'octubre de 2009, pàg. 27), *crriteri* [criteri] (29 d'octubre de 2009, pàg. 30), *senti,t* [sentit] (29 d'octubre de 2009, pàg. 45), *quí* [aquí] (2 de novembre de 2009, pàg. 11), *benerar* [berenar] (5 de novembre de 2009, pàg. 15), *mol* [molt] (7 de novembre de 2009, pàg. 7), etc. Hi ha casos, també, en què no hi ha espais entre paraules: «tinguél lloc» (24 d'octubre de 2009, pàg. 22), «una al·lota de 16 anys morí» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15), «del'edifici» (29 d'octubre de 2009, pàg. 6).

En els nou diaris del segon període, les faltes de teclejar també hi són molt presents. De fet, en tornam a trobar cada dia. En total, n'hi ha 26, la qual cosa suposa una mitjana de gairebé 3 faltes de teclejar cada dia. Tornam a trobar el mateix tipus d'errors: manca o sobra una lletra, se substitueix una lletra per una altra o es canvia l'ordre de les lletres dins d'una paraula. Vegem-ne alguns exemples: *sobtre* [sobre] (30 de març de 2010, pàg. 38), *mateis* [mateix] (31 de març de 2010, pàg. 6), *persidencials* [presidencials] (31 de març de 2010, pàg. 8), *realitzates* [realitzades] (8 d'abril de 2010, pàg. 30), *col·lacoració* [col·laboració] (8 d'abril de 2010, pàg. 9), etc. A més, també hi ha casos en què no trobam espais entre dues paraules diferents, com a «laproducció» (1 d'abril de 2010, pàg. 15).

2. LÈXIC

Al llarg d'aquest apartat, analitzarem l'ús del lèxic en el *Diari de Balears*. Per una banda, veurem el lèxic català i com s'utilitza. Per altra banda, ens centrarem en l'aparició de castellanismes en el diari. Així, ens referirem, en primer lloc, a la variació formal, és a dir, l'ús de dues variants diferents: una de l'estàndard central i una altra de pròpia de l'estàndard balear. En principi, s'hauria d'optar per la forma balear, tot i que també es pot recórrer a l'ús de distintes formes lèxiques per raons d'estil (per evitar sinònims, per exemple). En el diari, però, tal com veurem, és habitual que les dues formes s'alternin sense seguir cap criteri. Després, parlarem de la interferència lingüística en el lèxic del diari.

2.1. Variació formal

En el diari, podem veure una mescla de les formes pròpies del català balear i les que són pròpies del català peninsular. No se segueix un criteri clar i s'acaben combinant formes oposades, que s'usen en els mateixos contextos i amb els mateixos sentits. Per començar, veiem l'alternança entre mots diferents que tenen el mateix significat o un significat molt semblant, però que pertanyen a dialectes diferents. El diari té tendència a substituir les formes pròpies del català balearic per les del català central, com si aquestes fossin més correctes. De vegades, però, no és necessari evitar les formes pròpies, perquè són admeses per la normativa i, en determinats casos, fins i tot són més genuïnes i recomanables que les del català central.

1. *Cursa i correguda*. *Cursa* és, segons el diccionari Alcover-Moll, una paraula presa modernament del francès que significa «acció de córrer en competició, correguda». *Correguda*, en canvi, és la paraula tradicional i genuïna formada per derivació del verb *córrer*. Entre els seus significats, trobam el següent: «espectacle consistent a provar-se a córrer persones, animals o vehicles, per disputar-se un premi o un títol de campió». La paraula que s'ha usat tradicionalment a Mallorca és *correguda* i no sembla que hi hagi cap motiu per substituir-la per *cursa*, sinó tot el contrari: és més recomanable l'ús de *correguda*, perquè és la forma tradicional i pròpia del nostre parlar, mentre que *cursa* és un gal·licisme modern. Tot i això, en el diari, s'usa molt la paraula *cursa*, mentre que *correguda* té un ús més reduït. Així, podem veure molts d'exemples de l'ús de *cursa*: «confiava de fer una bona *cursa*» (21 de juny de 2010, pàg. 41), «no va prendre la sortida en la *cursa* de Moto GP» (27 de juny de 2010, pàg. 41), «la principal *cursa* internacional del país nòrdic» (21 de maig de 2010, pàg. 41), «guanyador en la darrera *cursa*» (26 de juny de 2010, pàg. 41), «la seva estratègia per a aquesta *cursa*» (26 de juny de 2010, pàg. 41). En notícies més llargues, en què s'ha de repetir sovint aquest mot, s'alternen *cursa* i *correguda*, com a sinònims, la qual cosa és adequada, perquè evita la repetició. Ho veiem en una notícia del 23 de maig de 2010 (pàg. 38): «L'atleta del barça guanyà la *cursa* elit. [...] En la *correguda* elit sènior s'imposà l'atleta del barça [...] en la *correguda* dels sèniors. [...] Cal ressaltar la gran inscripció en la *cursa* del Nordic Walking...». També s'alternen en una notícia del 26 d'abril de 2010 (pàg. 50): «*cursa* Es Jai de Búger [...] la popular *correguda* de les festes del Jai». Se segueix el mateix criteri en una notícia del 21 de juny de 2010 (pàg. 43): «participaren en la *cursa* [...] en la *correguda* dels locals [...] durant les *curses*». De tota manera, hem de remarcar que *correguda* no només s'usa en els casos en què es parla d'atletisme. També apareix en notícies que parlen de bous: «les

corregudes de toros [...] les *corregudes* de bous [...] les *corregudes* estan prohibides a molts països» (21 d'abril de 2010, pàg. 26). A més, en les competicions de cavalls també s'usa aquest mot: «la *correguda* estel·lar aquesta setmana a l'hipòdrom de Manacor [...] la setena *correguda* de dissabte vespre» (18 de juny de 2010, pàg. 40), «guanyant la *correguda* classificatòria de la Diada de Sant Sebastià» (14 de maig de 2010, pàg. 43). En canvi, no hem trobat cap exemple en què s'usi aquest mot quan es parla de *corregudes* de cotxes, motos o bicicletes. Per tant, sembla que el mot *correguda* està restringit a uns àmbits concrets, mentre que es considera que *cursa* té un sentit més ampli. Aquesta diferenciació no és justificada, perquè, com hem vist a la definició de l'Alcover-Moll, *correguda* pot fer referència a la competició entre persones, animals o vehicles.

2. *Llançar i tirar*. Segons el diccionari Alcover-Moll, *llançar* és «deixar anar una cosa amb fort impuls, de manera que recorri una distància en l'aire» i *tirar* és «deixar anar amb cert impuls; donar un cop o empenta a una cosa de manera que recorri una certa distància enlaira o cap avall». Per tant, *llançar* és un sinònim de *tirar*, però amb un matís intensiu. En el parlar baleàric, *tirar* és molt més usat popularment que *llançar*, que és un verb més especialitzat: implica sempre que l'objecte es deixa anar amb un gran impuls i recorre una distància per l'aire. En el català peninsular, hi ha un ús més ampli del verb *llançar* i hi ha la tendència a considerar, equivocadament, que *tirar* és un castellanisme. Això fa que, en el diari, s'usi el verb *llançar* quan el mallorquí usaria correctament *tirar*. Per això, en els següents casos, *llançar* és estrany en el nostre dialecte i seria millor usar *tirar*: «Han *llançat* gas lacrimogen» (23 de setembre de 2009, pàg. 27), «abans de *llançar-la* al fons, se la beuen d'un glop» (10 de juny de 2010, pàg. 14), «on hem de *llançar* les bombetes?» (25 d'abril, pàg. 25). Hi ha casos en què és més dubtós –el moviment pot anar acompanyat d'un fort impuls–, però, així i tot, en el parlar col·loquial s'usaria *tirar*: «no dubtà de *llançar-se* a l'aigua i li salvà la vida» (2 de juny de 2010, pàg. 14).
3. *Quarter i caserna*. Segons el diccionari Alcover-Moll, *quarter* és el mot genuí per designar un «edifici destinat a allotjament de tropa» i prové del llatí QUARTARIU. Pel que fa a *Caserna*, és un sinònim de *quarter* pres del francès. Seria lògic que el *Diari de Balears* donàs prioritat a *quarter*, perquè és la forma més genuïna i, a més, és la que s'usa popularment en el nostre parlar. En el diari, trobam casos en què s'usa *quarter*: «ha possibilitat que la primera planta del *quarter* d'intendència del carrer dels Socors s'utilitzi com un espai multifuncional» (3 de juny de 2010, pàg. 10), «va quedar detingut al *quarter*» (18 de gener de 2010, pàg. 9), «el *quarter* de la policia a Sant Ferran» (9 de febrer de 2010, pàg. 15), «el cotxe bomba d'ETA que esclatà davant el *quarter* de Palmanova» (23 de juny de 2010, pàg. 10). De tota manera, trobam més exemples de l'ús de *caserna*: «l'escut franquista de la *caserna* militar de les Avingudes» (15 de febrer de 2010, pàg. 6), «els funcionaris de la *caserna* es posaren en contacte amb la Policia Judicial» (14 de maig de 2010, pàg. 12), «La *caserna* de Sant Ferran decretà una alerta verda» (19 de juny de 2010, pàg. 14), «l'impostor que havia accedit a visitar la *caserna*» (29 d'abril de 2010, pàg. 13), «els fets ocorreguts a la *caserna*» (22 d'abril de 2010, pàg. 15), «davant mateix de la *caserna* de la Guàrdia Civil» (21 d'abril de 2010, pàg. 12),

«es va dirigir fins a la *caserna* de la Guàrdia Civil de Palmanova» (15 d'abril de 2010, pàg. 13), «l'atemptat contra la *caserna* de la Guàrdia Civil de Calahorra» (24 de febrer de 2010, pàg. 24), «una granada tirada contra una *caserna* de Bangkok» (16 de març de 2010, pàg. 26), «atemptat contra la *caserna* de la Guàrdia Civil de Zahara de los Atunes» (12 de febrer de 2010, pàg. 26).

4. *Trucar i telefonar*. S'usen molt sovint el verb *trucar* i el mot *trucada* en comptes de *telefonar* i *telefonada*. *Trucar*, segons els diccionaris d'Alcover-Moll i de l'Enciclopèdia Catalana, té un origen onomatopeic, que imita el so de picar coses entre elles. Per això, en principi, tenia el significat de «donar trucs a una porta, a una finestra, etc., per demanar que obrin». A partir d'aquí, el significat es va estendre i va passar a significar també telefonar. En mallorquí, però, mai no s'ha usat el verb *trucar* amb el significat de *telefonar*. Per això, no té sentit que el diari utilitzi aquesta forma i eviti l'ús de *telefonar*: «ja no rep tantes *trucades* dels veïns» (9 d'octubre de 2009, pàg. 10), «diverses *trucades* van alertar» (22 d'octubre, pàg. 19), «davant l'allau de *trucades*» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15), «unes *trucades* provarien que el Mossad matà el dirigent d'Hamàs» (21 de febrer de 2010, pàg. 27), «*trucades* malintencionades» (3 de juny de 2010, pàg. 12), «les *trucades* procedien de Calvià» (15 de gener de 2010, pàg. 8). De tota manera, hem de dir que, en alguns casos, també s'usa *telefonar*: «la famosa *telefonada*» (19 de juny de 2010, pàg. 6), «varen *telefonar* de l'atur» (1 de maig de 2010, pàg. 18), «rebé una *telefonada*» (2 de gener de 2010, pàg. 15), «una nova *telefonada* que els informa...» (9 de febrer de 2010, pàg. 15), «una *telefonada* alertà» (21 de febrer de 2010, pàg. 15).
5. *Veïns i veïnats*. Són dues formes que s'usen indistintament i que es repeteixen molt sovint. *Veí* és, segons l'Alcover-Moll, la «persona que viu al costat o molt prop (de tal casa, de tal carrer o barri)». *Veïnat*, per la seva banda, té com a significat «conjunt de veïns d'un poble, d'un barri, d'un carrer». En el cas de Mallorca, però, també pot voler dir «veí; persona que viu al costat o molt prop (de tal casa, carrer o barri)». Com hem dit, en el diari les formes s'alternen; fins i tot, en una mateixa notícia (27 d'octubre de 2009, pàg. 8), podem trobar dues frases idèntiques i en un cas s'usa *veïnat* i en l'altre *veí*: «s'han desallotjat 50 *veïns* de sis edificis» i «s'han desallotjat una [uns] 59 *veïnats* de sis edificis». A aquesta oposició, s'ha de sumar que, en un cas, s'usa la forma *vesíns* (28 d'octubre de 2009, pàg. 20), encara que no queda clar si hi ha la voluntat d'usar aquesta forma dialectal o si es tracta simplement d'un error de teclejar, tal com fa pensar el fet que hi hagi la dièresi. En la segona etapa, tornam a trobar l'oposició entre *veí* i *veïnat* i sembla que la cosa s'ha decantat cap a la forma *veí*, perquè la trobam quatre vegades (1 d'abril de 2010, pàg. 16; 5 d'abril de 2010, pàg. 9; 6 d'abril de 2010, pàg. 16; 8 d'abril de 2010, pàg. 11), enfront de *veïnat*, que apareix un sol cop (4 d'abril de 2010, pàg. 17).

En altres casos, una mateixa paraula té dues variants morfològiques i s'usa la del català central, perquè consideren que és més correcta que la forma pròpia del parlar baleàric. Moltes de vegades, però, la forma pròpia del nostre dialecte és, precisament, la més antiga i genuïna, per la qual cosa no té sentit

substituir-la per una altra. S'ha de dir que, probablement, hi ha la tendència a usar aquestes formes per una qüestió d'ultrapurisme erroni: es creu que la forma més correcta és la que més s'allunya de la forma castellana i, per això, s'intenta evitar l'ús de formes correctes simplement perquè s'assemblen al castellà.

1. *Cartó i cartró*. *Cartó* és la forma que deriva directament del llatí, mentre que *cartró* és una variant més moderna que s'ha originat per epèntesi o addició d'una *r* interior. En el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, trobam *cartó* com a forma preferent i *cartró* com a secundària. En el català baleàric, la forma que s'usa en la llengua parlada és *cartó*. En canvi, el diari opta sempre per l'ús de *cartró*, encara que sigui més estranya en el nostre parlar i que, fins i tot des del punt de vista normatiu, sigui preferible la forma sense *r* epentètica: «recollida de paper i *cartró*» (21 d'octubre de 2009, pàg. 10); «titelles de *cartró*» (24 de març de 2010, pàg. 13); «la reixa de *cartró* és biodegradable» (10 de gener de 2010, pàg. 30); «les fraccions de paper-*cartró*» (30 de maig de 2010, pàg. 21).
2. *Coa i cua*. Es tracta de dues variants correctes: el llatí CODA va evolucionar, primer, en el català *coa* i, a partir d'aquest, es va formar *cua*. La forma *coa*, a més de ser acceptada per la normativa, és la més antiga i és la pròpia dels parlars baleàrics, per la qual cosa sembla preferible i no cal substituir-la per *cua*. En el diari, trobam, majoritàriament, *coa*: «els alumnes de Balears, a la *coa* en competències bàsiques» (16 de juny de 2010, pàg. 10), «encara durà *coa*» (18 de juny de 2010, pàg. 22), «l'orientació de la *coa* dels cometes» (24 de gener, pàg. 27), «a la *coa*» (29 de maig de 2010, pàg. 45), «un piano de *coa*» (3 de juny de 2010, pàg. 38). Pel que es refereix a *cua*, hem de dir que en els diaris més recents —del 2009 i 2010— només n'hem trobat dos exemples: «a la *cua* en despesa» (23 de juny de 2010, pàg. 22), «fer *cua* per visitar la capella» (12 d'agost de 2009, pàg. 34). En els anys anteriors, també en veiem algun exemple i, fins i tot, es pot veure en una mateixa notícia l'ús de les dues formes, tal com passa el 21 d'agost de 2008, a la pàgina 11: «De l'avió, en quedaven les restes de la *coa*», «excepte per les restes d'una *cua*».
3. *Cementeri i cementiri*. *Cementeri* és la forma clàssica i tradicional, ja que és la que deriva directament del llatí COEMENTERIUM. És la forma usada en el parlar baleàric i, evidentment, és ben correcta. No cal, per tant, que se substitueixi per *cementiri*, que també és una variant correcta però, en general, no és la pròpia del nostre dialecte. En el diari, s'alternen les dues formes, cosa que demostra una manca de criteri. Vegem alguns exemples de l'ús de la forma amb *-e*: «el *cementeri* municipal de Son Coletes» (21 d'abril de 2010, pàg. 14), «el ficus del *cementeri* de Palma» (3 de juny de 2010, pàg. 12), «el *cementeri* públic» (10 d'abril de 2010, pàg. 15), «l'edifici del *cementeri*» (21 de gener de 2010, pàg. 7). També trobam algunes formes en *-i*, tot i que són més escasses: «al *cementiri* del seu Andratx natal» (3 de juliol de 2009, pàg. 46). De vegades es combinen les dues formes, tal com passa a una notícia del 28 de gener de 2010 (pàg. 10): primer, es diu «un *cementeri* propi» i, després, «el *cementiri*». Ho tornam a veure en una notícia del 18 d'abril de 2010 (pàg. 19): «al *cementeri* de Son Coletes» i «al *cementiri* manacorí». Així mateix, el 2 de novembre de 2009 (pàg. 6 i 7), s'usa sis vegades la forma *cementeri* i una vegada la forma *cementiri*.

4. *Depòsit i dipòsit*. *Depòsit*, que deriva del llatí DEPOSITUM, és la forma tradicional i clàssica de la nostra llengua. *Dipòsit*, en canvi, és una variant apareguda més modernament. S'ha de dir que, en el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, no apareix *depòsit*, però l'Alcover-Moll dóna prioritat a aquesta forma per sobre de la variant *dipòsit*. Sembla que seria lògic que el diari usàs *depòsit* i *depositar*, que són les formes pròpies del parlar baleàric. En canvi, sempre s'usen les formes amb *-i*: «cal fer un *dipòsit* tancat» (14 de juny de 2010, pàg. 12), «un *dipòsit* d'aigua» (26 de maig de 2010, pàg. 15), «el *dipòsit* de Son Vida» (3 de març de 2010, pàg. 12), «del seu *dipòsit* de cloració d'aigua» (4 de febrer de 2010, pàg. 17), «acusada de *dipòsit* d'explosius» (15 d'abril de 2010, pàg. 21), «perquè l'equip menorquí pugui *dipositar* les quantitats exigides» (15 de juny de 2010, pàg. 42), «amb un volum de *dipòsit* de 70 litres» (27 de juny de 2010, pàg. 42).
5. *Desfressar i disfressar*. Les formes més antigues en català són *desfressar*, *desfressa* i *desfrès*, que s'usen de manera general en el català baleàric. Més modernament, van aparèixer les formes en *-i*, que, darrerament, s'han estès en mallorquí i coincideixen amb les del català peninsular, però en realitat es tracta d'un castellanisme: es copien les formes castellanes *disfraz* i *disfrazar*. Per això, semblaria lògic que el diari usàs les formes en *-e*, les més antigues i tradicionals en el parlar baleàric. En canvi, el diari usa sempre les formes en *-i*: «Consum retira de la venda 5.950 *disfresses*» (13 de febrer de 2010, pàg. 10), «per *disfressar-se* de cap de l'armada» (29 d'abril de 2010, pàg. 13), «*Disfressat* de Beatle» (21 de juny de 2010, pàg. 41), «és la seva *disfressa*» (19 d'abril de 2010, pàg. 22), «*disfresses* crítiques amb l'actualitat que ens envolta» (8 de febrer de 2010, pàg. 56), «assalten una casa a l'Arenal *disfressats* de policies locals» (6 de maig de 2010, pàg. 13).
6. *Embós i embús*. Les formes *embós* i *embossar*, que provenen del llatí vulgar *IMBUCCIARE, són les més antigues. Tots els dialectes que mantenen la diferenciació entre *o* i *u* en posició no accentuada diuen modernament *embossar* i *embós*. En canvi, els dialectes que confonen *o* i *u* en aquesta posició han canviat a *embussar* i *embús*. Són correctes les dues variants, però el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans considera com a principals les formes en *-o*. Allò lògic, per tant, és que s'usin les formes pròpies del dialecte *i*, en el cas del *Diari de Balears*, no hi ha cap necessitat de substituir les formes amb *o*, que són les més usades en el parlar baleàric. En canvi, hi podem trobar exemples de les variants amb *-u*: «la verema, l'elaboració, la criança, l'*embús* i, per descomptat, la qualitat dels vins» (24 de juny de 2010, pàg. 16), «Xiulades, crits i *embussos*» (1 de juliol de 2009, pàg. 12), «resoldre l'*embús* del seu equip» (28 de juny de 2009, pàg. 35). De tota manera, hem de dir que és més habitual l'ús de les formes amb *-o*: «l'*embós* provocat per...» (10 de maig de 2010, pàg. 6), «un *embós* considerable» (28 d'agost de 2009, pàg. 5), «l'*embós* de cotxes» (26 d'abril de 2010, pàg. 12), «l'*embós* del pedal de l'accelerador» (6 d'abril de 2010, pàg. 23), «l'*embós* dels locals» (5 de maig del 2010, pàg. 39), «*embossar* les canonades» (6 de maig de 2010, pàg. 9), «de tant que *embossen*» (22 d'abril de 2010, pàg. 19).

Amb l'anàlisi d'aquestes formes, veiem que el diari no té establert un criteri clar en relació amb cadascuna de les variants. A més, tampoc no hi veiem una tendència clara que es decanti per les formes pròpies del balear o per les pròpies del català central, cosa que dóna lloc a una mescla de variants que reflecteix una manca de lògica en l'ús de la nostra llengua. Sembla que allò més encertat seria usar les formes balears, sempre que aquestes siguin normatives. D'aquesta manera, s'aconseguiria que la llengua del diari s'acostàs més a la llengua parlada de la gent. En canvi, amb l'ús de determinades variants pròpies del català central, que no s'usen a Mallorca, s'aconsegueix un major distanciament entre la llengua col·loquial o popular i la llengua del diari, cosa que pot fer que els lectors se'n sentin més allunyats.

2.2. Interferència lingüística en el lèxic

En el lèxic, trobam casos en què s'usen mots castellans innecessàriament, perquè en català ja existeixen formes per designar aquestes coses. De vegades, aquests castellanismes estan acceptats per la normativa, però així i tot seria millor evitar-los. Un bon exemple d'això és *cable* (24 d'octubre de 2009, pàg. 21; 31 de març de 2010, pàg. 21), acceptat pel Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, però que, segons l'Alcover-Moll, és un castellanisme. Podria evitar-se fàcilment substituint-lo per *fil d'electricitat* o *fil conductor*, per exemple. Un cas semblant és el de *cavallerissa* (5 de novembre de 2009, pàg. 12), que també és acceptat pel Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, però en la llengua popular de Mallorca sempre s'ha dit *estable*, un mot més genuí que convendria usar. Igualment, tenim el verb *costejar*, que, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, pot significar «pagar el cost». El diccionari Alcover-Moll diu que, amb aquest significat, *costejar* és un verb pres del castellà: «l'Institut d'Estudis Balearics ha costejat els catàlegs» (22 d'octubre de 2009, pàg. 45), «Jaume Matas costejà actes de la campanya electoral del 2007 amb doblers opacs» (31 de març de 2010, pàg. 8). En la majoria dels casos podria substituir-se per *pagar*, més usat en català. També cal destacar l'ús del mot *font* per designar un plat: «...aquestes qualitats de les *fonts*, ja que són de porcellana dura» (25 d'octubre de 2009, pàg. 12). Es tracta d'una paraula que, amb aquest significat, és poc corrent en català i no apareix al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans ni en el de l'Enciclopèdia Catalana, però sí que es recull a l'Alcover-Moll: «plat gran i planer per a servir viandes en taula». De tota manera, sembla que el fet que el diari usi aquest mot amb aquest sentit s'explica per la interferència lingüística amb el castellà, on aquest significat de *fuentes* és més habitual, tal com veiem en el *Diccionario de la lengua española*, de la Real Academia: «plato grande, más o menos hondo, que se usa para servir los alimentos».

D'altra banda, trobam formes escrites directament en castellà. De vegades no s'ha sabut trobar l'equivalent català, com en el cas de *zulos*, que s'alterna amb *xaboles*, una altra paraula presa del castellà, segons l'Alcover-Moll: «Cort esbuc sis *xaboles* més del poblat i eleva a dotze els *zulos* que ha fet desaparèixer. [...] Es tractava de cinc *zulos* que formaven part de l'operació Musaranya». Aquests mots es podrien substituir, per exemple, per *barraca*. També trobam mots en castellà, com «*expendedor* de bitllets» (30 de març de 2010, pàg. 17) en comptes de «*expenedor* de bitllets».

En relació amb la influència del castellà, cal destacar, també, l'ús de determinades expressions i frases fetes, que semblen traduccions directes del castellà. A més, respecte d'aquest tema, cal remarcar que, segons el manual d'estil, és preferible limitar l'ús de frases fetes, cosa que de vegades no es compleix. A més, en determinats casos, aquestes frases fetes són calcs del castellà, tal com passa amb *tirar la tovallola* (6 de novembre de 2009, pàg. 33). Així mateix, s'usa molt l'expressió *donar llum verda* a un projecte, en comptes d'*aprovar*: «es veuen al consolat i donen *llum verd* al projecte» (20 d'octubre de 2009, pàg. 6), «*llum verda* a dur presos de Guantánamo» (22 d'octubre de 2009, pàg. 31), «el jutge

dóna *llum verda* a l'accés a la casa» (30 d'octubre de 2009, pàg. 18), «Cort donà ahir *llum verda* al retorn dels veïns a ca seva» (29 d'octubre de 2009, pàg. 9). Hi ha també males traduccions del castellà. N'és un exemple la frase «la meva dona era advocada i m'ho va *pegar*» (1 de novembre de 2009, pàg. 12), on s'ha traduït el verb *pegar* castellà —que significa aferrar— per *pegar* en català, que no tenen el mateix significat: segons el Diccionari de l'Institut, significa «un cos, arribar a tocar amb certa violència un altre». En tot cas hauria de ser «m'ho va aferrar». Altres frases fetes que no formen part de la llengua catalana, sinó que més aviat són traduccions del castellà són: «els ànims estaven ahir caldejats» (30 de març de 2010, pàg. 8) i «segones parts mai foren bones» (30 de març de 2010, pàg. 30).

3. SEMÀNTICA

En determinats casos, trobam paraules que, tot i que són correctes, no tenen el sentit que se'ls vol donar. De vegades, per desconexença, per influència del castellà o perquè s'ha fet una mala traducció es perd el vertader sentit que una paraula o una expressió té en català. Així, veurem, en primer lloc, els errors que es donen en el significat dels mots catalans, sense que hi hagi, en principi, influència castellana. Després, veurem la reducció d'una sèrie de parells lèxics que en català tenen un sentit diferenciat, però la influència del castellà, on no fan aquesta distinció i usen només un mot, fa que el català usi també una sola paraula.

3.1. Errors semàntics

1. Confusió entre dues paraules que s'assemblen quant a la forma, però que tenen significats diferents. Un bon exemple d'això es troba en una notícia en què es parla d'un empleat de banca que ha estat condemnat i se l'anomena *banquer* (31 d'octubre de 2009, pàg. 12), mot que només es refereix, segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, a una «persona que té o dirigeix una entitat bancària». Determinades formes poden ser exemples d'aquest tipus de confusió, però no podem descartar que es tracti de simples errors de teclejar, perquè s'usen una sola vegada. En aquest sentit, trobam la confusió entre *alterar* i *alternar*: «aquesta carrera es va *alterar* entre la bogeria i la lucidesa» (3 de novembre de 2009, pàg. 39). D'altra banda, hi ha el mot *prejudici* (segons el diccionari de l'Institut, «indici o opinió preconcebuts») en comptes de *perjudici* («dany causat al bon estat, a la marxa, a l'èxit, d'algú o d'alguna cosa»): «compensacions pels danys i *prejudicis*» (20 d'octubre de 2009, pàg. 11). En una frase del 5 d'abril de 2010 (pàg. 7), trobam el mot *clímax*, en comptes de *clima*: «crear un *clímax* de confiança com amb el teu metge de capçalera».
1. Verbs mal usats. En la següent frase, del 4 d'abril de 2010 (pàg. 46), s'usa el verb *interpretar* amb un significat estrany: «la propera oportunitat d'escoltar Rodríguez *interpretant* aquest instrument...». Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, *interpretar* pot ser, entre altres coses, «representar (un paper) en una obra teatral, cinematogràfica, televisiva, etc.» o «executar (una obra musical)». Per tant, en principi, *interpretar* no ha de dur com a complement directe l'instrument que toca el músic, sinó l'obra.
2. Ús de verbs que tenen un significat molt semblant, però no acaben de ser sinònims. Seria el cas de verbs com *ensorrar*, *esbucar*, *enfonsar* i *esfondrar*, que s'usen sovint en el diari. *Ensorrar* és, segons el DIEC, «enfonsar a la sorra» o bé «fer caure (un edifici)». Vegem l'ús que se'n fa al diari: «tot es va *ensorrar* i una biga va quedar damunt el meu llit» (25 de març de 2010, pàg. 17), «existia un perill imminent d'*ensorrament*» (18 de maig de 2010, pàg. 16), «l'edifici *ensorrat*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 7), «precinten una dotzena d'habitatges a la Costa de la Calma després d'*ensorrar-se* un talús» (11 de gener de 2010, pàg. 10). D'altra banda, *esfondrar* és «fer anar a fons» o «ensorrar, destruir (un edifici)»: «l'*esfondrament* de l'edifici del Camp d'en Serralta» (25 de març de 2010, pàg. 17), «l'edifici *esfondrat* al camp d'en Serralta» (30 d'octubre de 2009, pàg. 7), «l'*esfondrament* [...] a la carretera d'Estellencs» (9 d'abril de 2010, pàg. 11). *Enfonsar* és «rompre, fer una obertura (en alguna cosa), de fora endins, de dalt a baix»: «l'*enfonsament* d'un tram de la via» (16 de maig de 2010, pàg. 17), «l'*enfonsament* — i consegüent tancament — de la carretera» (12 de març de 2010, pàg. 17), «es va *enfonsar* l'estructura de formigó que cobria la torrentera» (4 de maig de 2010, pàg. 23), «el Cabanyal

s'enfonsa» (7 d'abril de 2010, pàg. 19). *Esbucar* és «demolir, enderrocar»: «*esbucament* controlat a les Illetes de la plaça» (18 de maig de 2010 pàg. 16), «els treballs d'*esbucament* dels apartaments» (4 de maig de 2010, pàg. 23), «els xalets il·legals de Lluçanet s'*esbucaran* abans de Nadal» (20 de juny de 2010, pàg. 8), «l'obliga a pagar 370.000 euros per finançar l'*esbucament* de casa seva» (3 d'abril de 2010, pàg. 19). Hi ha casos en què s'usa aquest verb equivocadament, ja que l'edifici no ha estat demolit intencionadament, sinó que s'ha esfondrat inesperadament. Ho veiem en una notícia del 27 d'octubre de 2009 (pàg. 10), on es parla d'un edifici que ha caigut i s'usa contínuament el verb *esbucar*: «res no feia presagiar l'*esbucament*», «qualifica l'*esbucament* del bloc d'habitatges de "fet extraordinari"», «res no feia presagiar que s'arribaria a *esbucant* (sic)», «després de l'*esbucament* d'un terç de l'immoble», «possible causa de l'*esbucament* de l'immoble del carrer Alós», «l'ús de murs de càrrega o de marès no n'explica l'*esbucament*».

3. Expressions mal usades. En una notícia del 21 d'octubre de 2009 (pàg. 22) on es parla d'un text que defensa un procés democràtic, es diu: «El text *posa missions* per un procés democràtic que s'hauria d'arribar a desenvolupar "sense presència de violència"». Sembla que s'ha volgut substituir el verb *apostar*, que és incorrecte en aquestes construccions i s'hauria de substituir per *defensar*, *inclinat per* o *optat per*. S'usa, però, l'expressió *posar missions*, que no té aquest sentit i, a més, és una expressió informal que no resulta adequada en aquesta notícia. De fet, segons el diccionari de l'Institut, *posar missions* és «fer una juguesca». Ho tornam a trobar en una notícia del 7 d'abril de 2010 (pàg. 33) i, en aquest cas, sí que són correctes les formes *apostar* i *posar missions*: «El tècnic andalús traspua optimisme i *posa missions* que l'equip no podrà cap altre partit i que acabarà la Lliga amb 66 punts».
4. Confusions entre *ser* i *estar*. En principi, l'ús del verb *ser* seguit d'adjectiu qualificatiu té un valor imperfectiu, és a dir, expressa una qualitat o estat duratius, d'inici indeterminat i de final no previsible o molt llunyà. Trobam aquesta construcció quan s'expressa una qualitat objectiva en el moment en què es parla, sense especificar si és una qualitat perenne o si pot canviar: «res que no sigui xop» (23 d'octubre de 2009, pàg. 5), «Tot és ple de pols [...] el carrer era buit» (30 d'octubre de 2009, pàg. 8). Hi ha casos en què s'usa el verb *ser* i seria més habitual l'ús d'*estar*, ja que fan referència a qualitats transitòries. En aquests casos, la construcció té un sentit perfectiu, és a dir, expressa una qualitat o un estat accidentals, d'inici determinat i duració determinada, per la qual cosa s'hauria d'usar el verb *estar*: «després que alguns veïnats hagin advertit ara que tenia crulls i *era* en mal estat» (27 d'octubre de 2009, pàg. 10), «*era* desperta quan ocorregué l'accident» (28 d'octubre de 2009, pàg. 8), «l'àtic també és deshabitat» (5 de novembre de 2009, pàg. 6). Hi ha un cas en què s'usa el verb *estar-se*, pronominalitzat, amb el sentit de *quedar durant un temps*: «*es van estar* a la seu del consell fins a les onze» (23 d'octubre de 2009, pàg. 7). Potser seria més senzilla i més propera a l'ús col·loquial la construcció no pronominal, amb *ser* o *estar*: «van ser a la seu del consell fins a les onze». Tenim dos casos en què es fan construccions ben estranyes: «Rajoy volgué aclarir que és "totalment fals i un invent" que la seva formació estigui preparant un pla de transició per substituir el president de la Generalitat Valenciana, Francisco Camps. "Les decisions ja *varen estar preses* (sic)", sentencià el líder popular» (19 d'octubre de 2009, pàg. 16), «El col·legi Llaüt va acollir ahir la XVI Jornada d'estudi per a empresaris [...] La jornada *va estar organitzada* pel Centre Universitari d'Ariany» (25 d'octubre de 2009, pàg. 26). En aquestes frases, hi ha un error en el temps verbal que s'usa: en comptes del passat perifràstic s'hauria d'usar el perfectiu o el plusquamperfectiu: «les decisions ja han estat preses» o «ja havien estat

preses» i «la jornada ha estat organitzada» o «havia estat organitzada». De tota manera, en l'ús que es fa del passat perifràstic, no és correcte ni normal usar el verb *estar*, en comptes de *ser*, ja que el sentit de les dues frases és passiu i la passiva es construeix amb *ser*. En d'altres casos, en canvi, l'ús d'*estar* + *participi* sí que és correcte perquè té un valor perfectiu: «el Consell ja treballa amb la hipòtesi que no puguin estar aprovats definitivament abans de l'1 de gener» (26 d'octubre de 2009, pàg. 8). En una ocasió, trobam els dos verbs: «una besada formal *va ser estar* la salutació amb què la presidenta...» (7 de novembre de 2009, pàg. 25).

3.2. Interferència lingüística en la semàntica

Hem de parlar de parells lèxics que tenen un sentit diferenciat en català i que no coincideixen amb l'ús del castellà, cosa que fa que s'usin equivocadament. En català, existeix una diferència de significat entre dos mots, que en castellà es corresponen amb una única paraula. Això fa que, en català, es redueixin a una sola paraula, a la qual s'atribueixen els dos significats.

1. *Capsa* i *caixa*. En català tenen un significat diferent, però es confonen per influència del castellà, on només existeix *caja*. Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, una *caixa* és un «receptacle d'una certa grandària, de forma rectangular, generalment de fusta amb fons i tapa clavats i destinada a conduir i transportar tota mena d'objectes». En canvi, una *capsa* és un «receptacle de cartó, de llauna, de fusta, de vori, etc., de forma variable, més aviat petit, amb una tapa solta o agafada, destinat a transportar o guardar diferents objectes». En el diari, trobam casos que són dubtosos, perquè no sabem quines eren exactament les característiques del receptacle: «una caixa amb municions» (19 de juny de 2010, pàg. 14), «les 1500 caixes amb documents» (24 de gener de 2010, pàg. 24). En altres casos, però, sembla clar que es tracta d'una capsa i no d'una caixa: «enterrar una caixa de Cola Cao amb 270.000 euros en un jardí» (26 de maig de 2010, pàg. 7), «varen trobar cinc caixes de plàstic» (25 de novembre de 2009, pàg. 15), «una caixa de cartró» (17 de juny de 2010, pàg. 49). De vegades, s'usa el mot *capsa* correctament: «troba al seu jardí una capsa de Cola Cao amb diners» (21 de març, pàg. 13), «una capsa de sabates» (4 de febrer de 2010, pàg. 17), «capses de cartró buides» (5 de febrer de 2010, pàg. 8).
2. *Mitja* i *mitjana*. En català, es diferencia entre el substantiu *mitjana* i l'adjectiu *mitja*, però de vegades hi ha confusions, perquè en castellà tot és *u*. En castellà només existeix *media*, que funciona com a adjectiu i com a nom. En català, en canvi, s'ha de distingir entre l'adjectiu *mig/mitja* («que forma la meitat d'un tot», segons el diccionari de l'Institut) i el substantiu *mitjana* («quocient de la suma de valors d'un conjunt i del nombre d'elements que el formen»). En el diari, trobam un error en l'ús d'aquests dos mots: «suposa un 0,8 per cent menys que la *mitja* espanyola» (25 d'octubre de 2009, pàg. 26).
3. *Creuar* i *travessar*. Hi ha la tendència d'usar el verb *creuar* en comptes de *travessar*. *Creuar*, en realitat, no és més que una traducció del verb castellà *cruzar*. Així, segons el diccionari Alcover-Moll, *travessar* és «anar o passar a través, de banda a banda» i *creuar* és un derivat de *creu* que té, entre d'altres, el significat de «travessar passant d'un costat a l'altre». De tota manera, s'ha de dir que els usos de *creuar* amb el significat de *travessar* són molt moderns i segurament són una influència castellana. Per això, en català, seria més recomanable l'ús de *travessar* en casos com els següents: «la gent continua *creuant* les vies» (27 de juny de 2010, pàg. 22), «s'han pogut veure persones *creuant* les vies del tren» (27 de juny de 2010, pàg. 22), «*creuar*

el Canal de la Manxa [...] *creuar* el canal nadant (sic)» (2 de maig de 2010, pàg. 51), «*creuar* el torrent és molt dificultós i perillós per als caminants» (15 de gener de 2010, pàg. 18), «una indicació que t'impedeix *creuar* unes vies de ferrocarril» (25 de juny de 2010, pàg. 21), «podran *creuar* amb més seguretat» (4 de març de 2009, pàg. 21). De tota manera, hem de dir que també s'usa el verb *travessar*: «la imprudència de *travessar* les vies del tren» (25 de juny, pàg. 21), «*travessar* la històrica placeta» (23 de juny de 2010, pàg. 16), «havia *travessat* el pas de vianants» (18 de gener de 2010, pàg. 9), «*travessar* el carrer amb el semàfor en verd» (1 de maig de 2010, pàg. 5).

4. *Ofegar-se* i *negar-se*. Segons el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans, *ofegar-se* és «fer morir privant de la respiració» i *negar-se* és «asfixiar per immersió en un líquid». Aquesta distinció s'ha conservat en mallorquí i es correspon amb un ús antic i genuí. De tota manera, per influència del castellà —on no es fa aquesta distinció i s'usa sempre *ahogarse*—, es va perdent l'ús de *negar-se* i s'usa sempre *ofegar-se*, que és menys restrictiu i, per tant, vàlid per a tots els casos. No es té en compte, però, que l'ús del verb *negar-se*, que té un sentit més restringit, afegeix més informació i, per tant, seria útil en notícies com les següents: «després d'haver-se *ofegat* a la platja de Palmanova» (18 de juny de 2010, pàg. 15), «un jove mor *ofegat* quan feia submarinisme» (18 de juliol de 2009, pàg. 16), «va aconseguir arribar fins a l'home *ofegat* i dur-lo a la vorera» (2 de juny de 2010, pàg. 14), «l'home *ofegat* a l'Arenal és un immigrant africà» (15 de desembre de 2009, pàg. 13), «intentà *ofegar* la seva filla de 10 anys a la banyera» (23 d'abril de 2010, pàg. 15). L'ús d'aquest verb ens permet distingir els casos en què l'asfíxia es produeix dins l'aigua, dels altres casos, en què l'asfíxia es produeix fora de l'aigua i per altres raons: «mor [...] després d'*ofegar-se* mentre menjava» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15), «una mare que ha *ofegat* el seu bebè» (27 de juliol de 2009, pàg. 20). A més, en molts de casos s'usa el verb *ofegar* amb un sentit metafòric: «el setge que *ofega* des de fa quatre anys la franja palestina» (18 de juny de 2010, pàg. 27), «la crisi que *ofega* tants i tants ciutadans» (2 de maig de 2010, pàg. 20).
5. *Trabucar* i *bolcar*. *Trabucar* significa, segons l'Alcover-Moll, «capgirar, tombar quelcom (sobretot un vehicle o un recipient) fent-lo posar amb la part superior avall i la inferior amunt». *Bolcar* és «fer girar i caure de costat un vehicle». De tota manera, en el parlar baleàric s'ha usat tradicionalment el verb *trabucar* i l'actual ús de *bolcar* és modern i degut, sobretot, a la interferència lingüística amb el castellà. En el diari, s'usa majoritàriament *bolcar*: «una excavadora *bolca*» (13 d'abril de 2010, pàg. 13), «un vehicle *bolcà*» (23 de març de 2010, pàg. 15), «el vehicle va *bolcar*» (17 de gener de 2010, pàg. 11), «dos vehicles varen *bolcar*» (3 d'abril de 2010, pàg. 15), «un dels turismes va *bolcar*» (28 d'abril de 2010, pàg. 13), «després de sortir-se de la via, xocar contra una paret i *bolcar* en l'avinguda del Cid» (24 de desembre de 2009, pàg. 13). No hem trobat exemples de l'ús del verb *trabucar* en aquest sentit.
6. *Escoltar* i *sentir*. *Escoltar* és, segons l'Alcover-Moll, «aplicar atentament l'oïda per percebre remors o entendre paraules que es senten o que tal vegada es puguin sentir». *Sentir*, en canvi, és «percebre amb l'orella». En el diari, trobam frases dubtoses, en què sembla que seria més adequat usar *sentir*: «"escoltar com el seleccionador parla d'un és una alegria, però la selecció espanyola per a mi està molt lluny» (21 d'octubre de 2009, pàg. 31), «la declaració és la més positiva *escoltada* fins ara a un alt funcionari de la república islàmica» (27 d'octubre de 2009, pàg. 29). De vegades, l'ús d'*escoltar* és clarament equivocat: «No volem tornar a *escoltar*: "hi estam treballant en això", Volem veure resultats ja» (17 de maig de 2009, pàg. 16) «"Veuràs

com la tercera és la bona”, s’escolta des d’una sala adjacent a la tenda» (31 d’agost de 2008, pàg. 15).

7. *Provar i tastar*. *Tastar* és, segons el diccionari Alcover-Moll, «prendre una petita quantitat d’una cosa de menjar o de beure, per apreciar-ne el gust o la qualitat». En canvi, *provar* no té aquest significat: «sotmetre (algú o alguna cosa) a certes experiències per apreciar-ne el valor o la manera d’esser», «intentar un cosa, una acció», «conèixer per experiència». En castellà, en canvi, el verb *probar* també inclou el significat de *tastar*. És per això que en el diari trobam la següent frase, que parla de la sobrassada i hauria d’usar, per tant, *tastar*: «si un 10 per cent dels turistes la *provàs* i a una desena part d’aquests els agradàs...» (22 d’octubre de 2009, pàg. 17).
8. *Captar i copsar*, que en castellà no es distingeix, ja que només existeix *captar*. En català, en canvi, *captar*, segons el diccionari de l’Institut, significa «demanar almoïna» o bé «rebre un senyal (emès per una estació transmissora)». En canvi, *copsar* significa, segons el diccionari de l’Enciclopèdia catalana, «atrapar al vol» o bé «entendre». En el diari, trobam un exemple en què s’usa *captar* amb el sentit d’entendre i, tot i que ho posi entre cometes, sembla que seria més correcte usar *copsar*: «els encegats ulls dels observadors de l’ONU ho han “captat”» (20 d’octubre de 2009, pàg. 19).

5. MORFOLOGIA

Al llarg d'aquest apartat, analitzarem els aspectes morfològics del llenguatge del diari. Ens centrarem, primer, en l'estudi de la variació formal. Després, veurem determinats canvis i errors morfològics que es produeixen per interferència amb el castellà.

4.1. Variació formal

De vegades, un morfema pot tenir diferents variants, una de les quals és pròpia del parlar de les Balears i l'altra es correspon al català peninsular. Totes dues són correctes, però és necessari seguir un criteri i usar sempre la mateixa, perquè el text sigui coherent. En el diari, trobam, en aquest aspecte, una mescla de formes.

4.1.1. Morfologia verbal

Primera persona del present d'indicatiu

Pel que es refereix a la primera persona del present d'indicatiu, el mallorquí es caracteritza perquè té desinència zero com a marca de primera persona del singular. Això el diferencia del català peninsular, que usa, majoritàriament, la desinència *-o* en aquesta persona. Abans de res, hem de dir que, en el manual d'estil del *Diari de Balears*, queda clar que s'ha d'usar sempre la desinència zero. De fet, en el diari, predominen aquestes formes: *consider* (24 d'octubre de 2009, pàg. 23), *presidesc* (3 de novembre de 2009, pàg. 19), *penedesc* (1 de novembre de 2009, pàg. 12). D'altra banda, el manual d'estil estableix unes normes molt clares per resoldre els problemes ortogràfics que es donen en determinats verbs. Aquestes normes són agafades de l'article «Els problemes ortogràfics de les formes balears de la primera persona del present d'indicatiu dels verbs de la primera conjugació», de Gabriel Bibiloni. Com veurem, però, en el diari, no se compleixen gairebé mai. Així, per exemple, es diu que, quan el radical acaba amb *-v* precedida de vocal, la primera persona s'escriu amb *-u*. Així, la primera persona del verb *llevar* seria *lleu*, però això no se compleix: «Jo, a mitjanit, ja *lleu* la música» (17 de maig de 2010, pàg. 9). D'altra banda, el manual d'estil diu que, quan el radical acaba amb *-j* o *-tj*, la primera persona s'ha d'escriure amb *-ig* o *-g*. Així, la primera persona del verb *desitjar* hauria de ser *desig*, però això tampoc no es compleix: «*Desitj* que et defensis amb intel·ligència» (27 de març de 2010, pàg. 12), «*Desitj* que se li apliqui la llei» (24 de març de 2010, pàg. 14). Hem de dir, també, que el manual d'estil no resol tots els casos. Per exemple, no parla dels verbs que tenen un radical acabat amb un grup consonàntic estrany o inusual en posició final, com ara *cobrar*, *condemnar* i *alegrar*. L'article de Bibiloni, respecte d'aquest tema, diu que hi ha dues solucions: o bé escriure la primera persona igual que el radical del verb, cosa que dóna lloc a formes estranyes en català, o bé afegir una vocal de suport, que podria ser la *-o* (perquè és la usada en el dialecte amb més pes demogràfic). El diari, que en aquest cas no té cap pauta en el manual d'estil, usa les dues opcions. Així, trobam algunes formes amb desinència zero — *cobr* (4 d'abril de 2010, pàg. 24) i *condemn* (5 d'abril de 2010, pàg. 17)— i d'altres amb la vocal de suport —«m'alegro molt pel teu premi» (16 de febrer de 2010, pàg. 36)—. De tota manera, no podem dir que l'ús de la desinència zero sigui general, perquè també trobam algun exemple en què s'ha usat la desinència *-o*, encara que no fos necessària per resoldre problemes ortogràfics: *pregunto* (30 de març de 2010, pàg. 21).

Pel que fa a la primera persona del present d'indicatiu del verb *ser*, també té una forma característica en el nostre dialecte, *som* (en lloc de *sóc*). El manual d'estil recomana l'ús de *som* i, en aquest cas, sí que podem dir que es compleix. En el diari, podem trobar molts d'exemples de la forma *som* (6 de novembre

de 2009, pàg. 43; 4 d'abril de 2010, pàg. 15; 8 d'abril de 2010, pàg. 8). En canvi, no hem trobat exemples de *sóc*.

Primera i segona persones del plural del present d'indicatiu i de l'imperatiu

Dins del present d'indicatiu, hem de parlar de la primera i la segona persona del plural de la primera conjugació, que també poden adoptar dues variants diferents: *-em* i *-eu*, en català peninsular, i *-am* i *-au*, en mallorquí. Segons el manual d'estil, a la primera conjugació, la primera i la segona persones del plural del present d'indicatiu s'han de fer amb *-am* i *-au*. De fet, en el diari, es veu una clara preferència per aquestes formes, perquè n'hem comptades 147, en contraposició a només dues que apareixen amb els morfemes *-em* i *-eu*: «valorau» (1 de novembre de 2009, pàg. 10), «parlam» (1 de novembre de 2009, pàg. 10; 6 de novembre de 2009, pàg. 28), «estam» (30 d'octubre de 2009, pàg. 8).

En relació amb això, s'ha de parlar també de les formes d'imperatiu de primera i segona persona del plural, perquè sembla que en aquest aspecte hi ha una major desavinença. Segons el manual d'estil, la segona persona del plural de l'imperatiu de la primera conjugació s'ha de fer amb *-au*. De fet, trobam, majoritàriament, aquestes formes: «si ho voleu sentir contar, *anau* a Sineu» (29 d'octubre de 2009, pàg. 21), «*prioritzau* i *evitau*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 29). De tota manera, també en trobam alguna amb *-eu*: «imagineu» (31 d'octubre de 2009, pàg. 19). L'imperatiu de primera persona es fa amb *-e*: «*anem* per parts» (2 de novembre de 2009, pàg. 19). S'ha de dir que aquest ús es correspon amb el que es fa en la llengua parlada, que en l'imperatiu usa *-em* per a la primera persona del plural i *-au* per a la segona.

Els verbs dur, fer, dir, creure, veure i altres

Quant als verbs *dur*, *fer*, *dir*, *creure*, *veure* i altres verbs acabats en *-ure*, tenen dues formes en el plural del present d'indicatiu: les formes del català peninsular són *duem/fem/diem/creiem/veiem* per a la primera persona i *dueu/feu/dieu/creieu/veieu* per a la segona, mentre que les formes mallorquines són *duim/feim/deim/creim/veim* i *duis/feis/deis/creis/veis*. Francesc de Borja Moll, a la *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*, recull les dues formes d'aquests verbs i les considera vàlides en tots els casos, excepte en el verb *caure*, en què considera poc recomanable l'ús de *queim* i *queis* en escrits literaris. El manual d'estil opta per les formes catalanes estàndard *duem/fem/diem/creiem/veiem*. En canvi, en aquest cas, sembla que el diari es decanta per les formes mallorquines, que apareixen documentades un major nombre de vegades que les altres. De tota manera, s'ha de dir que tampoc no se segueix un criteri clar i absolut. Així, predominen les formes com *creim* (19 d'octubre de 2009, pàg. 7), *creis* (21 d'octubre de 2009, pàg. 15), *feim* (21 d'octubre de 2009, pàg. 15; 1 de novembre de 2009, pàg. 10), *veim* (1 de novembre de 2009, pàg. 10), *duim* (1 de novembre de 2009, pàg. 10; 27 de febrer de 2010, pàg. 32; 24 de maig de 2010, pàg. 27; 10 de juny de 2010, pàg. 14). Però en alguns casos hi ha formes com *veiem* (20 d'octubre de 2009, pàg. 19; 21 d'octubre de 2009, pàg. 9) i *duem* (19 d'abril de 2010, pàg. 29; 20 de maig de 2010, pàg. 10).

Els verbs tenir i venir

Els verbs *tenir* i *venir*, en determinades formes, tenen dues variants (una en *-i* i una en *-e*). És per això que, en català, coexisteixen formes com *tinc* i *tenc*, *tingué* i *tengué*, *tingut* i *tengut*, *tindria* i *tendria*, etc. En el català de Mallorca, sempre s'usen les formes en *-e* i, per tant, seria normal que el *Diari de Balears*

usàs aquestes formes, correctes i admeses per la normativa. Respecte d'això, el manual d'estil estableix una norma: es manté la -e del radical a les formes tòniques en què aquesta -e és tancada (*tengui*) i, en canvi, s'escriuen en -i la resta de formes (*tingut*). Aquesta regla es correspon amb el model de conjugació dels verbs *tenir* i *venir* que proposa Francesc de Borja Moll a la *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*. Moll té en compte que, en els parlars baleàrics, sovint s'usen les formes en -e, però considera que són preferibles les formes en -i quan són àtones. Aquesta norma, però, no es compleix en el diari, perquè trobam formes tòniques en -i: «tinc» (4 d'abril de 2010, pàg. 24), «vinc» (3 de gener de 2010, pàg. 47), «tingui» (28 de juny de 2010, pàg. 9), «vingui» (28 de juny de 2010, pàg. 36), «tinguis» (8 de juny de 2009, pàg. 42), «vinguis» (25 de gener de 2010, pàg. 8), «tinguin» (28 de juny de 2010, pàg. 9), «vinguin» (16 de febrer de 2010, pàg. 22). Hi ha casos en -i que sí que compleixen la norma: «tingué» (19 d'octubre de 2009, pàg. 1), «tingut» (19 d'octubre de 2009, pàg. 7), «tindrà» (19 d'octubre de 2009, pàg. 13), «detinguts» (19 d'octubre de 2009, pàg. 18), «mantingut» (19 d'octubre de 2009, pàg. 25), «mantindran» (21 d'octubre de 2009, portada), «detingut» (21 d'octubre de 2009, portada), «mantingué» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13). En realitat, pel que es refereix al verb *tenir*, s'usen gairebé sempre les formes en -i, sense tenir en compte si la vocal és tònica o àtona. D'altra banda, només trobam alguns casos excepcionals en què s'usen les formes en -e, i no sempre són tòniques: «tindrà» (21 d'octubre de 2009, pàg. 16), «tenc» (27 de març de 2010, pàg. 12). Pel que es refereix al verb *venir*, la cosa és encara més clara, perquè sempre s'usen les formes en -i: «vingut» (19 d'octubre de 2009, pàg. 8), «previnguts» (21 d'octubre de 2009, pàg. 9), «intervingueren» (21 d'octubre de 2009, pàg. 11), «vindran» (21 d'octubre de 2009, pàg. 15), «esdevingut» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13). Sembla, per tant, que la norma que s'estableix en el manual d'estil no se segueix, probablement perquè és massa complexa. Per això, seria necessari seguir un criteri clar respecte d'aquest tema i, sempre que sigui possible, usar les formes pròpies del català de Mallorca. Segons el paradigma de flexió dialectal del Diccionari Alcover-Moll, en el català baleàric, és possible conjuguar totes les formes dels verbs *tenir* i *venir* en -e. Aquesta podria ser una bona solució, perquè permetria usar sempre les mateixes formes i, a més, seria fidel a la parla baleàrica. Això és important, perquè el fet d'usar formes que no són pròpies del mallorquí fa que la llengua del diari s'allunyi del parlar col·loquial, cosa que pot fer que sembli estranya i artificial als lectors.

Verbs incoatius

Respecte dels verbs incoatius, el manual d'estil diu que, en el present de subjuntiu, sempre s'han d'usar les formes -*eixi*, -*eixis*, -*eixi* i -*eixin*, cosa que es compleix: «serveixi» (23 de juny de 2010, pàg. 35), «pateixi» (15 de maig de 2010, pàg. 23), «pateixin» (8 de juny de 2010, pàg. 7), «serveixin» (15 d'octubre de 2009, pàg. 26). Així, no trobam, en les notícies, cap exemple de formes amb -*esqui*, -*esquis* o -*esquin*, que s'usen en la llengua col·loquial mallorquina. En canvi, el manual no fa referència a verbs, com *penedir* i *ferir*, que es poden conjuguar com a incoatius o com a purs. En mallorquí, tradicionalment, s'havien conservat les formes pures d'aquests verbs, que són les més antigues. Les formes estàndard del català central, en canvi, són les incoatives. En el diari, s'ha optat per usar aquests verbs com a incoatius, encara que les formes pures siguin també correctes i siguin les pròpies del mallorquí: «no me'n penedesc» (1 de novembre de 2009, pàg. 12), «no em penedesc d'haver ajudat a contribuir a enderrocar Saddam Hussein» (23 de gener de 2010, pàg. 24), «No em penedesc de res» (13 de gener de 2010, pàg. 38), «se'n penedeix» (29 de desembre de 2009, pàg. 16), «una excavadora bolca i fereix l'obrer que la duia» (13 d'abril de 2010, pàg. 13). Trobam pocs exemples de l'ús d'aquest verbs com a purs: «no me'n penet de res» (30 de juny del 2008, pàg. 11) i «se'n penet i comença a sentir-se culpable» (5 d'octubre del 2009, pàg. 63).

L'imperfet de subjuntiu

D'altra banda, tenim l'imperfet de subjuntiu dels verbs de la primera conjugació, que també pot adoptar dos morfemes: *-es* (*-és, -essís, -és, -éssim, -éssiu, -essin*), en català peninsular, i *-as* (*-às, -assis, -às, -àssim, -àssiu, -assin*), majoritari en balear. Francesc de Borja Moll, a la *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*, mostra com a principal la conjugació en *-as* d'aquests verbs. De tota manera, comenta que, en català continental, l'imperfet de subjuntiu dels verbs en *-ar* té les desinències en *-es*, idèntiques a les dels verbs de la segona conjugació. El manual d'estil recomana l'ús de les formes en *-as*. Així, tornam a trobar una àmplia majoria de formes en *-as*, en contraposició a *-es*, que només apareix una vegada: «*dedicàs*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 6), «*posàs*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 6), «*afirmàs*» (4 de novembre de 2009, pàg. 8), «*formassin*» (4 de novembre de 2009, pàg. 8).

Formes auxiliars del passat perifràstic

Pel que es refereix a les formes auxiliars del passat perifràstic, com en els casos anteriors, hi ha dues variants formals per al plural del verb auxiliar *anar*. Les formes més usades en el parlar de Mallorca són *vàrem/vàreu/varen*, correctes i admeses per la normativa. El manual d'estil diu que s'han d'usar aquestes formes, en comptes de *vam/vau/van*. En realitat, però, s'usen indistintament les dues variants. De fet, ho hem comptat i, en el primer període, tenim 191 formes *vam/vau/van* i 182 formes *vàrem/vàreu/varen*. En el segon període, l'ús d'aquestes dues formes també està molt igualat, amb un petit avantatge de les formes *vam/vau/van* (199 enfront de 117). La cosa està molt igualada i queda clar, per tant, que no se segueix el criteri establert en el manual. Fins i tot, podem veure dins una mateixa frase les dues formes: «les dues dones, de mitjana edat, *van* ser desplaçades uns quants metres a causa de l'impacte i *varen* patir lesions de caràcter greu» (7 de novembre de 2009, pàg. 13).

Participis

Finalment, hem de parlar d'alguns participis que poden tenir dues formes i el diari ha de seleccionar-ne una: en alguns casos, el manual en recomana una, però no sempre el segueixen. El participi del verb *dur* pot ser *duït* o *dut*, i, tal com recomana el manual d'estil, la majoria de vegades s'opta per l'ús de *dut/duta* (20 d'octubre de 2009, pàg. 16; 31 d'octubre de 2009, pàg. 26 i 38; 1 de novembre de 2009, pàg. 26), encara que també podem trobar les formes *duït/duïta* (28 d'octubre de 2009, pàg. 8 i pàg. 27). El participi de *matar* pot ser *mort* o *matat* i s'usa la forma *matat*, tot i que el manual no esmenta aquest verb: «assegurà ahir que havia *matat* onze insurgents» (30 d'octubre, pàg. 27), «la xarxa terrorista ha *matat* molts presoners» (26 de març de 2010, pàg. 35), «un pres hauria *matat* O'Brien» (17 de juny de 2010, pàg. 13). El manual tampoc no parla del participi de *fugir*, que pot ser *fuït* o *fugit* i sovint s'usa *fugit* (29 d'octubre de 2009, pàg. 14; 7 de novembre de 2009, pàg. 13), encara que també trobam algun exemple de *fuït*: «havia *fuït* amb un sac de doblers» (14 de maig de 2010, pàg. 12). Finalment, tenim el participi de *complir*, que pot ser *complit* o *complert*, que és la forma recomanada pel manual. De vegades s'usa *complit*: «ha *complit* sempre amb les seves obligacions» (25 de març de 2010, pàg. 41), «ho hem *complit*» (17 de juny de 2010, pàg. 10). Moltes de vegades, però, s'opta per *complert*: «sí havien *complert* el protocol» (30 d'octubre, pàg. 47), «ha *complert* els 22 anys» (23 de març de 2010, pàg. 33), «no ha *complert*» (1 de maig de 2010, pàg. 18), «s'han *complert* 100 anys» (20 de juny de 2010, pàg. 28), «ha *complert* les seves prioritats» (27 de juny de 2010, pàg. 23). Per tant, en l'ús dels participis, també podem veure, d'una banda, la mescla de formes i, d'altra banda, la tendència a preferir sempre la forma del català peninsular. Les formes característiques del català balear

són substituïdes per les formes del català peninsular, sense que hi hagi cap motiu per rebutjar les formes pròpies, que són correctes. Això provoca que la llengua del diari s'allunyi del parlar col·loquial de Mallorca, fins i tot quan és normatiu.

Altres qüestions

Per altra banda, el verb *dur*, en tercera persona del singular, pot adoptar dues formes: *duu* o *du*. En el diari, s'usa majoritàriament *du* (30 de març de 2010, pàg. 28; 31 de març de 2010, pàg. 23; 1 d'abril de 2010, pàg. 16 i 31; 6 d'abril de 2010, pàg. 16; 7 d'abril de 2010, pàg. 15), però també tenim algun cas de *duu* (6 d'abril de 2010, pàg. 16). Per acabar amb la flexió verbal, hem d'esmentar un cas en què trobam un verb mal conjugat, no sabem si per error o per desconexió de la forma correcta: «L'històric patriarcalisme de la societat occidental condueix, a més a més, al fet que els homes s'averkonyessin [s'averkoneixin]» (20 d'octubre de 2009, pàg. 27).

En conclusió, en l'anàlisi de la morfologia verbal, podem veure que el diari es caracteritza per una mescla de formes i pel fet de no seguir un criteri fix. Una variant és la pròpia del català insular i l'altra s'usa en català peninsular. De vegades, totes dues són igualment correctes i, per tant, no hi ha cap raó per substituir la forma pròpia per la del català peninsular. De tota manera, allò que no és correcte és mesclar les dues formes, sense seguir cap criteri: caldria triar una forma o l'altra, perquè el diari faci un ús coherent i lògic de la llengua. A més, hem vist que, encara que el manual estableixi una regla, no sempre es compleix en el diari. Per exemple, encara que el manual recomani l'ús del morfema zero en la primera persona d'indicatiu, hem vist que de vegades s'usa la marca -o de primera persona. D'altra banda, destaca el fet que, de vegades, es tendeixi a l'ús de les variants pròpies del parlar baleàric —com passa en la primera persona del singular i en la primera i segona persones del plural del present d'indicatiu— i d'altres, en canvi, es prefereixin les formes pròpies de l'estàndard peninsular —com veiem en els casos de *tenir* i *venir* o dels participis—.

4.1.2. Morfologia nominal

En relació amb els noms, hem de parlar de la formació del plural. Segons la normativa de Fabra, els substantius i els adjectius masculins acabats en -sc, -st, -xt o -g (pronunciada -tx) poden prendre en el plural una -s o la terminació -os. Per tant, les dues formes són correctes, però allò lògic és seguir sempre un mateix criteri, perquè, si no, el resultat és una mescla de formes poc coherent. El manual d'estil recomana que, en aquests casos en què els substantius i els adjectius tenen doble plural, s'usi la forma en -s. Malgrat això, en el diari, s'usen indistintament els dos plurals. D'una banda, tenim plurals en -s: «sobrecosts» (22 d'octubre de 2009, pàg. 10), «pressuposts» (22 d'octubre de 2009, pàg. 10 i 23, 23 d'octubre de 2009, pàg. 12), «gusts» (23 d'octubre de 2009, pàg. 26). D'altra banda, també tenim plurals en -os: «pressupostos» (21 d'octubre de 2009, pàg. 29; 22 d'octubre de 2009, pàg. 16; 23 d'octubre de 2009, pàg. 12), «riscos» (21 d'octubre de 2009, pàg. 29, 22 d'octubre de 2009, pàg. 29). Fins i tot, podem veure, dins una mateixa notícia, les dues formes de plural: en una, per exemple, trobam «riscos» i «pressuposts» (21 d'octubre de 2009, pàg. 29) i, en una altra, «pressuposts» i «pressupostos» (23 d'octubre de 2009, pàg. 12). De tota manera, hem de dir que hi ha un predomini dels plurals amb -s, ja que n'hem comptat 82, en contraposició als plurals en -os, dels quals n'hi ha 25.

Per altra banda, hi ha també la creació de derivats de manera incorrecta. Per exemple, del verb *pertànyer* s'ha creat equivocadament el mot *pertanyença* (28 d'octubre de 2009, pàg. 26), quan allò correcte seria *pertinença*.

4.2. Interferència lingüística en la morfologia

Hi ha canvis morfològics i errors que es produeixen per interferència lingüística, és a dir, es copien els models castellans. Això es veu tant en la morfologia verbal com en la nominal.

Pel que es refereix a la morfologia verbal, trobam un cas en què s'ha conjugat malament un verb seguint el model castellà. Això ha donat lloc a la forma *emiteren* —*emeteren*, del verb *emetre*— (2 de novembre de 2009, pàg. 9).

D'altra banda, hi ha una tendència a abusar de les formes amb pronom, cosa que pot provenir de la imitació de les estructures castellanes. Això es veu en el cas del verb *comprar*, que sovint s'usa amb un pronom encara que no sigui necessari: «volia *comprar-se* un cotxe nou» (6 de juny de 2010, pàg. 15), «*es compra* una casa a Los Angeles» (28 de juny de 2010, pàg. 22), «*s'ha comprat* una casa» (28 de juny de 2010, pàg. 22). També es poden veure casos en què s'afegeix el pronom al verb *quedar*, sense que això aportï cap significat nou: «"Ens hem quedat bocabadats de com tan poc personal pot fer realitat una producció d'aquestes mides"» (28 d'octubre de 2009, pàg. 38), «Nadal es queda sense jugar la final» (3 d'abril de 2010, pàg. 36), «centenars de persones a Mallorca han reservat el seu llibre per por de *quedar-se* sense» (18 de juny de 2009, pàg. 38). De tota manera, també trobam exemples d'altres verbs en què el pronom no és necessari i no afegeix cap informació: «decidiren anar tots junts a la zona de roques per *fumar-se* uns porros» (24 de novembre de 2009, pàg. 13), «els aficionats *s'hauran d'esperar* fins al final per presenciar el premi Betis P» (18 de juny de 2010, pàg. 40), «després de *sortir-se* de la via» (24 de desembre de 2009, pàg. 13). De vegades, a més, aquesta construcció dóna lloc a altres incorreccions: «els bombers es trobaren en dues persones mortes» (26 d'octubre de 2009, pàg. 7), en tot cas hauria de ser «es trobarem amb dues persones mortes», però seria més normal usar el verb sense pronominalitzar i com a transitiu, «trobaren dues persones mortes». Hi ha casos en què el resultat de la pronominalització és totalment estrany i sense sentit, de tal manera que hem de pensar que és un error de redacció: «la primera ronda es va tenir lloc fa dos mesos» (21 d'octubre de 2009, pàg. 23). També s'usa el verb *estar* com a pronominal, cosa que, tot i que no sigui incorrecta, no és molt corrent en mallorquí: «*s'estan* a l'espera de rebre més informació» (21 d'octubre de 2009, pàg. 27), «*es van estar* a la seu del consell fins a les onze» (23 d'octubre de 2009, pàg. 7).

Per altra banda, la interferència amb el castellà també afecta el gènere i el nombre dels substantius. N'és un exemple el cas de *llum*, que en català té un sentit diferent en masculí i en femení: *la llum* és la claror, mentre que *el llum* és l'aparell elèctric. En castellà, no fan aquesta distinció i el mot *luz* sempre és femení. En el diari, s'usa sovint l'expressió «donar *llum verda*» (22 d'octubre de 2009, pàg. 31; 30 d'octubre de 2009, pàg. 18; 29 d'octubre de 2009, pàg. 9). La majoria de vegades s'usa en femení, però en algun cas s'usa també en masculí: «es veuen al consolat i donen *llum verd* al projecte» (20 d'octubre de 2009, pàg. 6). Encara que aquesta expressió no és gaire genuïna —sembla un calc del castellà—, si s'usa, *llum* ha de ser femení.

Per un altre costat, hi ha l'ús plural de substantius que, en català, pel seu sentit, solen usar-se en singular. Tal com explica la *Gramàtica del català contemporani*, no solen tenir plural els noms no comptables, com *vi*, *aigua* o *fum*. Generalment, la possibilitat que aquests noms apareguin en plural va lligada als casos de recategorització i a canvis de significat del tipus comptable/no comptable o

abstracte/concret. Així, si es diu «s'han begut dues aigües» s'entén aigua com a «botella d'aigua» i no com a aigua en sentit in comptable. En el diari, trobam algun cas en què s'usen en plural noms in comptables, sense que això impliqui una recategorització que els converteixi en comptables. S'ha dit que aquest ús en plural podria ser un calc de l'ús que es fa en castellà: «*fums* perfumats» (30 de març de 2010, pàg. 13), «una campana d'extracció de *fums*» (2 de gener de 2010, pàg. 15), «tres expedicions en *les aigües* de les illes» (20 de setembre de 2009, pàg. 28), «les aus que solquen els *cels* de Balears» (15 de març de 2009, pàg. 6), «el cel encapotat i *els plovisqueigs* amb els quals es despertà la ciutat d'Inca» (24 d'abril de 2010, pàg. 37). De vegades es combina l'ús en singular i en plural, com veiem en una entrevista, del 30 de gener de 2010 (pàg. 28): «Quines propietats tenen *les aigües* aromàtiques? *L'aigua* aromàtica té efectes equilibrants».

5. PREPOSICIONS

En aquest apartat, comentarem els errors i les confusions que es cometen en l'ús de d'algunes preposicions.

5.1. La preposició *a*

Pel que es refereix a la preposició *a*, predominen els casos en què falta, és a dir, no s'ha posat en construccions que ho exigeixen. De vegades, la preposició ve exigida per un verb o per una locució, però, quan s'ha de contreure amb l'article, es perd—perquè la contracció es pronuncia igual que l'article—: «el règim iranià sol referir-se a Occident i, en particular, *els* Estats Units» (19 d'octubre de 2009, pàg. 19), «respecte *el* mateix període» (24 d'octubre de 2009, pàg. 20). Passa exactament el mateix en un cas en què la preposició té sentit locatiu: «càrrecs públics imputats al Govern i *el* Consell de Mallorca» (23 d'octubre de 2009, pàg. 6). De vegades, passa just el contrari, és a dir, trobam la contracció quan hi hauria d'haver només l'article: «la batalla contra *als* programes musicals» (21 d'octubre de 2009, pàg. 38).

Pel que es refereix al complement datiu, es caracteritza perquè s'introdueix amb la preposició *a*, tal com explica Fabra a la seva gramàtica. En el diari, hi ha casos en què la preposició d'un complement datiu no apareix escrita quan es contreu amb l'article, per la qual cosa sembla un acusatiu: «el jutge imputa els detinguts delictes de suborn» (28 d'octubre de 2009, pàg. 20), «Dos dels imputats no assistiren al judici. Els que sí hi anaren tan sols contestaren *els* advocats defensors» (24 d'octubre de 2009, pàg. 13). En un altre cas, trobam un acusatiu en lloc d'un datiu i es fa una construcció estranya: «el dimoni guanyaria *sant Antoni*» (25 d'octubre de 2009, pàg. 44). No podem dir que aquesta construcció sigui incorrecta, perquè segons el DIEC el verb *guanyar* és transitiu. De tota manera, en mallorquí, aquest verb distingeix el complement directe (*què* ha guanyat) del complement indirecte (*a qui* ha guanyat): «En Miquel ha guanyat la partida a na Maria». Per aquest motiu, la frase del diari («el dimoni guanyaria sant Antoni») sona molt estranya, perquè allò que es vol dir és *a qui* ha guanyat el dimoni i no *què* ha guanyat. Tot i que el DIEC no reculli aquest ús, el DCVB sí que ho fa i, si ens volem apropar a la llengua parlada a Mallorca, hauríem de tenir en compte aquesta diferenciació.

Quant al complement acusatiu, es parteix de la idea que, generalment, s'introdueix sense preposició. Per això, en el diari, trobam algunes incorreccions quan, amb verbs transitius, que exigeixen un complement acusatiu, trobam la preposició *a*: «instam *al* consell a retirar-lo» (21 d'octubre de 2009, pàg. 16), «havien avisat a la policia» (30 de març de 2010, pàg. 14). Hi ha casos en què el complement acusatiu sí que duu preposició. Segons Fabra, el datiu s'introdueix amb la preposició *a* quan és una designació de persona (o d'un ésser susceptible de ser l'autor de l'acció expressada pel verb). Això s'esdevé, entre d'altres casos, quan el complement és un pronom personal fort. És per això que la frase següent, en què tenim un acusatiu sense preposició, és incorrecta: «només s'escolta *si mateixa*» (20 d'octubre de 2009, pàg. 25).

5.2. La preposició *de*

Hi ha alguns usos de la preposició *de* que donen lloc a errors. El cas més conflictiu és l'ús d'aquesta preposició en construccions en què s'ha desplaçat o s'ha elidit algun constituent. Segons la *Gramàtica catalana* de Borja Moll, la preposició *de* precedeix un nom usat en sentit partitiu prèviament indicat pel pronom adverbial *en*. La *Gramàtica del català contemporani* fa referència a l'ús de la preposició *de*

davant de constituents desplaçats. En aquest sentit, diu que un constituent desplaçat a la dreta o a l'esquerra pot ser precedit de la preposició *de*. De tota manera, segons aquesta gramàtica, l'ús de la preposició *de* davant dels elements desplaçats és generalment opcional i només és obligatori quan es tracta d'un nom desplaçat a la dreta. Així, per tant, la següent oració no seria incorrecta: «*Noms no en falten i interessos, tampoc*» (24 d'octubre de 2009, pàg. 23). De tota manera, sembla que seria millor: «*de noms, no en falten i, d'interessos, tampoc*».

D'altra banda, Moll diu que la preposició *de* precedeix un adjectiu complement d'un nom substituït o substituïble pel pronom adverbial *en*. La *Gramàtica del català contemporani* parla de la preposició en les elisions. Quan s'elideix un nom en una estructura del tipus «determinant quantificador/numeral/absència de determinant + nom + adjectiu», l'adjectiu o participi ha d'anar precedit de la preposició *de*. Així, la frase «en té un exposat a l'aparador» (19 d'octubre de 2009, pàg. 53) és incorrecta; hauria de ser: «en té un d'exposat a l'aparador». El manual d'estil del diari deixa clar que, en els grups de noms seguits d'adjectius, la supressió o la pronominalització del segon nom comporta l'aparició de la preposició *de*. Això, però, no sempre se compleix: «el Mallorca ha sumat 12 punts de 12 possibles» (19 d'octubre de 2009, pàg. 26), «només ha sumat un punt de nou possibles» (19 d'octubre de 2009, pàg. 26), «210 vols, dels aproximadament 1000 programats» (28 d'octubre de 2009, pàg. 22), «32 persones han resultat ferides, 17 de caràcter lleu i 15 lleus» (6 d'abril de 2010, pàg. 22).

5.3. Per i per a

Segons la *Gramàtica Catalana referida especialment a les Illes Balears*, de Francesc de Borja Moll, és necessari distingir entre aquestes dues preposicions en el llenguatge escrit i evitar, així, la confusió de conceptes. Les regles que dona per a distingir-les són les següents: 1) Usam la preposició *per* quan volem indicar el motiu, la causa, el mitjà, la manera o l'autor de l'acció expressada pel verb principal. 2) Usam *per a* quan volem indicar finalitat, atribució i destinació. 3) La finalitat pot expressar-se amb la preposició *per*, quan va seguida d'un infinitiu que depèn d'un verb d'acció voluntària. En el diari, veiem casos en què aquestes normes no es respecten: hi ha la tendència d'usar *per* en els casos que exigeixen *per a*. Per exemple, s'expressa l'opinió d'algu (atribució) amb la preposició *per*, en comptes de *per a*: «afirma el director d'Asima [...], *per qui* "hi ha un malestar evident"» (19 d'octubre de 2009, pàg. 1), «*Per* l'editor [...], aquesta obra...» (22 d'octubre de 2009, pàg. 27), «*Per* Segura, aquesta visita...» (25 d'octubre de 2009, pàg. 46), «*pel* jutge, la seva assistència a la boda d'un fill és suficient» (31 de març de 2010, pàg. 7), «*Per* Castro, va ser una simulació» (31 de març de 2010, pàg. 8), «ha decidit admetre, finalment, el que *per* molts ja era un secret sabut» (31 de març de 2010, pàg. 34), «*pel* cervell, la base d'allò real, imaginat i somiat és la mateixa» (6 d'abril de 2010, pàg. 26), «és una pista especial *per* mi» (7 d'abril de 2010, pàg. 35), «potser *pels* nostres ministres el clown i el teatre no formen part de la cultura» (31 de març de 2010, pàg. 43). D'altra banda, tenim els casos en què allò que s'expressa és una finalitat i s'usa *per*, quan la regla diu que en aquest cas s'ha d'usar *per a*: «projecte *per* la implementació» (19 d'octubre de 2009, pàg. 7), «acord *pel* desenvolupament sostingut» (6 d'abril de 2010, pàg. 9), «Dins les places europees *per* les quals es lluita, n'hi ha una que és la grossa» (3 d'abril de 2010, pàg. 33).

Pel que es refereix a les preposicions *per* i *per a* davant d'infinitiu, la *Gramàtica catalana* de Fabra diu que un infinitiu que fa de complement de finalitat pot ser introduït amb la preposició *per a*. De tota manera, quan el fi és, alhora, el motiu de l'acció expressada pel verb del qual l'infinitiu és complement, s'ha d'usar la preposició *per* en lloc de *per a*. Així mateix, s'usa *per* i no *per a* quan es vol emfasitzar que aquell fi és el mòbil de la nostra acció. S'ha de dir que la normativa permet que, davant d'infinitiu, s'usi

sempre la preposició *per* i el manual d'estil del diari estableix que, davant d'infinitiu, s'usi sempre *per*. De fet, el diari segueix gairebé sempre aquesta indicació. Així, trobam exemples en què s'usa *per*, segons la norma de Fabra: «fa les darreres passes per enllestir el conveni» (20 de juny de 2010, pàg. 8), «explorar el mar Mort per conèixer el clima» (31 de maig de 2010, pàg. 22), «l'Ajuntament posa en marxa un pla pilot per garantir la seguretat ciutadana» (30 de juny pàg. 16). En altres casos, sembla que, segons la norma de Fabra, seria més adequat usar *per a*, perquè l'infinitiu no és la causa de l'acció del verb principal: «caldrà una autorització judicial per entrar a les finques» (20 de juny de 2010, pàg. 8), «són les intervencions artístiques guanyadores del projecte Capella convocades pel consell per exposar a la Misericòrdia» (12 de gener de 2010, pàg. 37), «pot ésser una eina per assolir aquests objectius» (12 de maig de 2010, pàg. 15). Només hem trobat un exemple de *per a* davant d'infinitiu: «Tots tres s'hagueren de presentar a una vista per a revisar la seva situació personal» (29 de juny de 2010, pàg. 13).

5.4. Com i com a

De vegades, es produeix una confusió entre la conjunció o adverb *com* i la locució *com a*, que té uns usos més restringits. La locució conjuntiva *com a* s'usa, entre d'altres casos, quan té un valor semàntic equivalent a «en qualitat de» o «en concepte de». En el diari, trobam un cas de confusió entre *com* i *com a*: «*com* "parts implicades", poden explicar...» (1 de novembre de 2009, pàg. 26).

5.5. Locució a través de

Aquesta locució preposicional s'usa d'una manera molt habitual, podríem dir que excessiva. Segons el diccionari de l'Enciclopèdia Catalana, aquesta locució té, com a primer significat, «anant d'una extremitat a l'altra, d'un costat a l'altre, d'una cosa, per dins d'ella». Per extensió, també pot significar «Per mitjà de, mitjançant». Es diu que allò recomanable és usar-la quan es refereix a la cosa física, és a dir, quan es travessa físicament alguna cosa. En canvi, en el diari, la majoria de vegades té un sentit abstracte, no físic. En la *Gramàtica del català contemporani*, no s'esmenta aquesta locució preposicional, però sí que es fa referència a la locució *per mitjà de*, que té un significat semblant: indica la persona o cosa de què hom es val per arribar a un fi. De vegades, també es pot substituir per preposicions simples, com *per*: «les obres de reforma, finançades a través del Ministeri d'Habitatge» (21 d'octubre, pàg. 40). L'ús d'aquesta locució preposicional és molt freqüent: «preveu la creació de l'agència de salut pública a través d'una reforma legislativa» (26 d'octubre, pàg. 10), «fer volar la imaginació a través de la llengua i la cultura [...], visites culturals a través dels contes [...] A través d'aquest conte, menuts i grans podran...» (26 d'octubre, pàg. 55), «aporta 663.000 euros a través d'un conveni» (27 d'octubre, pàg. 21), «componguin el seu propi text a través de les reflexions que ella planteja» (27 d'octubre, pàg. 46), «agraïríem que ens ho comunicàssiu a través de l'adreça electrònica» (30 d'octubre, pàg. 45), «ha conegut els plans de Delgado a través de la publicitat» (3 de novembre, pàg. 14), «realitzaren ahir aquesta proposta econòmica a través del diari suec» (3 de novembre de 2009, pàg. 39).

5.6. Ús abusiu de les preposicions

Hi ha una certa tendència a usar preposicions en construccions que no les exigeixen i que, fins i tot, són estranyes i incorrectes amb preposició. És una cosa que es repeteix diverses vegades: «sense necessitat d'esperar a l'aprovació del text» (30 de març de 2010, pàg. 16), «la subvenció d'enguany s'ha

incrementat en quasi 1,5 milions d'euros» (20 d'octubre de 2009, pàg. 17), «la factura impositiva pujarà amb 30.000 euros» (21 d'octubre de 2009, pàg. 20), «s'ha incrementat en un 2,97%» (24 d'octubre de 2009, pàg. 20), «ha crescut l'endeutament públic d'Espanya en més de 200.000 milions d'euros» (25 d'octubre de 2009, pàg. 23), «ni el règim més estricte no em pot prohibir d'un dels plaers més saborosos del món» (26 d'octubre de 2009, pàg. 5), «són les nines les que hi s'avancen (sic) en fins a gairebé nou punts més» (23 d'octubre de 2009, pàg. 29). Aquesta darrera frase pot dur a confusions però allò que es vol dir és que les nines tenen nou punts més: avancen els nins nou punts. També trobam la frase «es donen de la mà» (6 d'abril de 2010, pàg. 38), on la preposició és clarament innecessària i podria ser influència castellana.

5.7. Altres incorreccions

De vegades, trobam incorreccions en les preposicions. Alguns exemples són *en relació a* (20 d'octubre de 2009, pàg. 17), que hauria de ser *en relació amb* o *amb relació a*. També hi ha la forma «des llavors ençà» (7 d'abril de 2010, pàg. 13), que podria ser senzillament una falta de teclejar: *de llavors ençà*.

En determinats casos, dues preposicions no estan ben combinades, tal com passa en la següent frase on es combina *entre...amb*, quan hauria de ser *entre...i* o *de...amb*: «una conversa *entre* el presumpte responsable de la trama, Francisco Correa, *amb* un empresari» (23 d'octubre de 2009, pàg. 22). També hi ha casos en què tenim dos complements coordinats que haurien de dur la mateixa preposició, però el fet que s'intercalin elements enmig fa que es perdi el fil i es posi una altra preposició, cosa que dóna lloc a una frase incorrecta: «hem treballat dur per arribar a diferents públics, com l'infantil, i *a* [per] actuar al carrer» (23 d'octubre de 2009, pàg. 46).

De vegades, s'usen preposicions que no són molt habituals, però no vol dir que siguin incorrectes. Ho veiem en l'oració «eren gestionades per Unió Mallorquina *mercè al* pacte amb el PP» (22 d'octubre de 2009, pàg. 10), on s'usa *mercè a* en comptes de *gràcies a*, més usual en el parlar baleàric. També tenim el cas de «s'omple el tassó *amb* aigua abans de començar» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13), que sona estrany, perquè se sol dir *omplir el tassó d'aigua*. Finalment, tenim la frase «ha titulat *sota* el nom de...» (26 d'octubre de 2009, pàg. 54), que seria més senzilla si usàs *titular amb el nom* o, encara més fàcil, *titular + nom*.

També trobam la combinació de dues preposicions, quan amb una és suficient: «seguida *de a* distància de Navarra» (21 d'octubre de 2009, pàg. 10), «una xifra de més de 800 *d'imputats*» (2 de novembre de 2009, pàg. 12). A vegades la preposició sobra i sembla que és un error no intencionat, ja que aquestes expressions mai no s'usen amb preposició: «tenen *d'una* (sic) dia de duració» (2 de novembre de 2009, pàg. 55), «els agents trobaren aproximadament *de* 4.300.000 euros en efectiu» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15). De vegades, es repeteix la mateixa preposició dues vegades: «moltes i *de* gairebé *de* tots els colors» (23 d'octubre de 2009, pàg. 17).

En algunes frases, falta una preposició i això fa que la frase sigui estranya. Per això, sembla que es tracta de simples errors d'escriptura:

1. La preposició *a*: «El jutjat de Manacor que té competència [a] *Porreres* encara no ha dictaminat res» (31 d'octubre de 2009, pàg. 11), «No arreglarem absolutament res si no és posterior [a] les eleccions» (29 d'octubre de 2009, pàg. 29), «una nova inspecció [a] fons» (6 de novembre de 2009, pàg. 6), «inaugurà l'aula dedicada [a] la informàtica» (7 de novembre de 2009, pàg. 38), «la proposta aixecà polseguera, tot i que més aviat a les comunitats històriques de l'Estat que no pas [a] Espanya» (31 d'octubre de 2009, pàg. 15), «destinaran

64,6 milions a R+D+I, 19 a la construcció dels edificis de recerca del Parc Bit i 65, 8 [a] transferències per a la UIB» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13)

2. La preposició *de*: «amb l'ordre [de] paralitzar les obres» (6 de novembre de 2009, pàg. 46), «adquirir tot tipus de productes, a més [de] poder-hi escoltar gloses» (2 de novembre de 2009, pàg. 12), «per tal [de] convertir-les en *best-sellers*» (25 d'octubre de 2009, pàg. 46), «la fórmula legislativa que ha [de] dur el nou REB a la seva aprovació» (28 d'octubre de 2009, pàg. 10), «el llançament [d]el coet Ares» (28 d'octubre de 2009, pàg. 28). Tenim dos casos en què, en comptes de la preposició, apareix un altre element: «circulava la riuada *la* gent» (26 d'octubre de 2009, pàg. 12), on l'article s'hauria de substituir per la preposició; «aquestes seran les línies mestres de la intervenció que Rajoy» (1 de novembre de 2009, pàg. 24), on la conjunció *que* s'hauria de substituir per *de*.
3. La preposició *per*: «és presidida [per] l'activista mallorquí» (1 de novembre de 2009, pàg. 13), «Manera remarcà que [per] primer pic "s'aflora de manera real" el pressupost d'IB3 en els comptes públics» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13).

5.8. Canvi i caiguda de preposicions

Pel que fa a les preposicions davant l'infinitiu, segons la gramàtica de Fabra, els verbs que tenen un complement introduït per *en* substitueixen aquesta preposició per *a* quan el complement és un infinitiu. Tal com indica la *Gramàtica de català contemporani*, la normativa diu que les preposicions *en* i *amb* s'han de substituir per *a* i *de* davant de l'infinitiu que funciona com a nucli d'una subordinada exigida pel verb, mentre que *a* i *de* s'hi mantenen. En els diaris, trobam un error pel que fa a aquesta regla: «va aprofitar l'anècdota suscitada *en* no haver vist la petició de paraula en un torn del nacionalista Isidre Cañelles per recordar-li que la seva vista és perfecta» (30 d'octubre de 2009, pàg. 17). Hem de remarcar que, en aquesta frase, «en no haver vist la petició de paraula» complementa el participi, *suscitada*, que exigeix que el seu complement vagi introduït per la preposició *en*. No s'ha de confondre, per tant, amb un complement temporal format per *en* + *infinitiu*, que és una construcció correcta.

Quant a les preposicions davant la conjunció *que*, segons la gramàtica de Fabra, es prescindeix de la preposició davant aquesta conjunció, quan la proposició introduïda per aquesta conjunció fa de complement d'un verb, d'un nom o d'un adjectiu que en el cas de ser el seu complement un nom, un pronom o un infinitiu, s'hi enllaçaria per mitjà de les preposicions *de*, *a* i *en*. Trobam algun error pel que fa a aquesta regla: «tenim dret *a* que l'administració s'ho torni a mirar» (29 d'octubre de 2009, pàg. 19), «el fet *de* que tots els elements de la composició es manipulin...» (4 d'abril de 2010, pàg. 45).

De vegades, la caiguda de la preposició davant la conjunció dóna lloc a una construcció estranya, que mai no es faria en la llengua parlada. Ho veiem, per exemple, en la següent frase: «el text es refereix que, a diferència d'ara, els organisme (sic) públics hauran de passar pràcticament pels mateixos filtres de fiscalització de la despesa que la resta de l'Administració» (26 d'octubre de 2009, pàg. 10). Encara que no sigui incorrecte, seria millor evitar aquestes construccions i substituir-les per d'altres que sonin més naturals, per exemple, «el text es refereix al fet que...». Una altra construcció estranya que podem atribuir a la caiguda de la preposició és la següent: «Aquesta partida està condicionada que les obres s'executin el 2010» (30 de març de 2010, pàg. 16). Passa una cosa semblant amb la locució *arran de*, que serveix per expressar una causa i que és una forma correcta que substitueix el barbarisme *arrel de*. En el diari, apareix una frase en què s'ha eliminat la preposició *de* davant la conjunció i això ha donat lloc a una forma incorrecta, perquè la locució ha de ser *arran de* + *substantiu*: «arran que partí de

vacances durant un mes» (3 de novembre de 2009, pàg. 11). De fet, la *Gramàtica del català contemporani* parla d'aquesta locució preposicional i comenta que no accepta ser complementada per una oració subordinada completiva introduïda per *que*.

6. PRONOMS FEBLES

En relació amb l'ús dels pronoms febles, trobam alguns casos en què s'han elidit i fan falta perquè l'oració sigui correcta i tenguin sentit complet. D'altres vegades, en canvi, el pronom feble és redundant, és a dir, no fa falta: el complement al qual vol substituir ja és present a la frase. Hem de dir que és aquest segon cas el que trobam amb més freqüència, tant en els diaris del primer període com en els del segon.

6.1. Manca de pronoms febles

Hi ha frases en què un substantiu exigeix un complement del nom per tenir sentit complet. Si aquest complement s'elideix, és necessari el pronom feble *en*. Trobam alguns exemples en què falta aquest pronom: «El dirigent popular explicà fa uns dies que no acudiria a la manifestació contra l'avortament per no "polititzar-la". No obstant això, ahir feia una valoració positiva [en feia una valoració positiva]» (19 d'octubre de 2009, pàg. 16), «De moment, es desconeixen les causes [se'n desconeixen les causes], però tot apunta a una revenja» (20 d'octubre de 2009, pàg. 24), «"enlloc de gastar els 50 milions d'euros que tocaven a les Illes, hi ha invertit 41 [n'hi ha invertit]"» (4 d'abril de 2010, pàg. 12), «La secretària de Política Internacional del PSOE, Elena Valenciano, considera que el cas Gürtel "ja està començant a passar factura al PP" i creu que li passarà "més a mesura que el temps transcorri" [n'hi passarà més]» (5 d'abril de 2010, pàg. 19). En d'altres casos, manca el pronom *hi*: «Segons els veïns, no viu [no hi viu] ni ha estat vista per l'edifici» (24 d'octubre de 2009, pàg. 10), «S'ha mirat un joier on havia anells [on hi havia anells]» (7 de novembre de 2009, pàg. 6).

6.2. Excés de pronoms febles

De vegades, els pronoms febles sobren, perquè el complement al qual suposadament substitueixen ja és a la frase. En aquests casos, tenim frases redundants, on aquest complement apareix representat dues vegades. Vegem-ne alguns exemples:

- El pronom *en*: «fer cas a les milers de persones que *en* van demanar la retirada de l'avantprojecte» (19 d'octubre de 2009, pàg. 16), «Flaquer *n'ha* convocat d'urgència per a dilluns l'executiva» (24 d'octubre de 2009, pàg. 7), «*n'hi* hagué dirigents que també donaren suport a Munar» (24 d'octubre de 2009, pàg. 7), «La Conselleria de Medi Ambient i l'empresa Queli presentaren ahir l'edició d'un àlbum de cromos que té per objectiu conscienciar –i informar-*ne*– els ciutadans de les Illes Balears de la necessitat de combatre el canvi climàtic» (24 d'octubre de 2009, pàg. 16), «va tenir fills encara que no se'n sap quants» (25 d'octubre de 2009, pàg. 29), «A la sala 17 del tanatori, on *n'hi* ha el fèretre» (27 d'octubre de 2009, pàg. 34), «Delgado *en* vol treure un profit partidista de la bandera» (31 d'octubre de 2009, pàg. 1), «Ja fa un any que *n'advertiren* el titular que havia d'adobar la façana, però no ho va fer» (6 de novembre de 2009, pàg. 1), «el seu objectiu és arribar amb els principals conflictes que *en* sotgen el partit totalment resolts» (1 de novembre de 2009, pàg. 24), «L'ajuntament presenta un recurs per evitar-*ne* la demolició del polèmic pas» (31 de març de 2010, pàg. 21), «xifres exactes sobre l'ús que *en* fan de la pena de mort» (31 de març de 2010, pàg. 27), «unes accions que, en aquestes altures, ja només pot executar el papa, perquè així l'Església *en*

tornaria a recuperar la credibilitat perduda» (5 d'abril de 2010, pàg. 15), «Mas en vol atreure els "farts"» (5 d'abril de 2010, pàg. 18).

- El pronom *hi*: «Cifre *hi* reflexiona sobre el treball que a partir d'ara desenvoluparà a l'oposició» (21 d'octubre de 2009, pàg. 15, principi de paràgraf –el pronom no pot fer referència a cap complement elidit–), «que *hi* ha disposat del suport de la discografia» (21 d'octubre de 2009, pàg. 39).
- Els pronoms *el*, *los* i *li*. En aquests casos, podem parlar del relatiu col·loquial², que es fa servir en la llengua parlada i consisteix a usar la forma *que* com una simple conjunció d'enllaç i fer servir el pronom feble per substituir l'antecedent. De tota manera, *que* és un pronom relatiu que substitueix l'antecedent i fa una funció sintàctica dins l'oració subordinada i, per tant, el pronom feble és redundant i innecessari. En trobam exemples quan aquest pronom fa la funció de complement directe: «és un circuit que li agrada i que *el* coneix bé» (22 d'octubre de 2009, pàg. 40), «hi havia un matrimoni alemany que ha estat el que ha duit més feina a la policia a l'hora d'identificar-*los*» (28 d'octubre de 2009, pàg. 8). Ocorre el mateix quan el pronom té la funció de complement indirecte: «...Ofèlia, personatge de Shakespeare però que Rimbaud volgué dedicar-*li* un poema sobre la mort» (20 d'octubre de 2009, pàg. 40).
- Repetició. Hi ha casos en què es repeteix dues vegades el mateix pronom, que apareix preposat i posposat al verb, cosa que és un simple error d'escriptura: «s'ha estat realitzant-se» (31 de març de 2010, pàg. 16), «s'han de revisar-se les lleis» (31 de març de 2010, pàg. 26).

6.3. Combinació

De vegades, els pronoms que s'usen són correctes però es combinen de manera incorrecta i estranya fins i tot a la llengua parlada i col·loquial. Un exemple d'això és la següent frase, on trobam el pronom *se* combinat amb *hi*, que fa la funció d'un adverb, i la combinació correcta, tal com indica Moll a la seva gramàtica, és *s'hi*: «són les nines les que hi s'avancen [s'hi avancen] en fins a gairebé nou punts més» (23 d'octubre de 2009, pàg. 29). Trobam un altre exemple, on es combina el pronom *se* amb *la*, pronom acusatiu femení, i en aquest cas la combinació correcta és *se la*: «per posar-la en marxa calia que la s'inclogués [se l'inclogués] en el Pla de carreteres» (28 d'octubre de 2009, pàg. 11). De vegades, el resultat de la combinació és tan estranya que no queda clar què volen dir-nos exactament: «Nadal arribà a disposar d'una pilota de set, però Davidenko ja estava superant el seu sot i no el permeté sorprendre'l» (19 d'octubre de 2009, pàg. 45). Sembla que, en aquesta frase, la confusió és en el primer *el*, que hauria de ser *li*, ja que fa referència a un complement indirecte: «no li permeté sorprendre'l» (Davydenko no permeté a Nadal que el sorprengués). De tota manera, és una construcció complexa que es podria evitar si s'expressàs amb una oració subordinada substantiva: «Davydenko no permeté que Nadal el sorprengués».

² A l'apartat 10.2. (pàg. 56) tornam a fer referència a aquest tipus de construccions.

7. CONCORDANÇA

En relació amb la concordança, en el diari podem trobar molts d'exemples en què no hi ha concordança de gènere o de nombre entre els noms i els adjectius o entre els noms i els articles. De vegades, tampoc no hi ha concordança verbal. A més, trobam casos en què falta o sobra un article.

7.1. Nombre

Pel que fa als casos de concordança de nombre, no indiquen la desconexió de la normativa, sinó que més aviat semblen casos de descurança o, fins i tot, errors de teclejar: «tècnics dels Consell» (19 d'octubre de 2009, pàg. 11), «el tècnics» (19 d'octubre de 2009, pàg. 11), «la paralització del trajectes» (20 d'octubre de 2009, pàg. 11), «quinze metre» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15), «gran quantitats» (25 d'octubre de 2009, pàg. 15), «els organisme» (26 d'octubre de 2009, pàg. 10), «el quals» (27 d'octubre de 2009, pàg. 10), «en els darrers mes» (27 d'octubre de 2009, pàg. 28), «tres regidor» (27 d'octubre de 2009, pàg. 28), «al llocs» (28 d'octubre de 2009, pàg. 9), «el jutges» (28 d'octubre de 2009, pàg. 20), «una cosa ben diferents són els pagaments pendents» (31 d'octubre de 2009, pàg. 30), «els desocupat» (2 de novembre de 2009, pàg. 15), «una barrera metàl·liques» (30 de març de 2010, pàg. 14), «grans dosi» (30 de març de 2010, pàg. 39), «traves social o laborals» (31 de març de 2010, pàg. 6), «un locals» (31 de març de 2010, pàg. 45), «tota les seves històries» (6 d'abril de 2010, pàg. 39), «els ajuntament» (7 d'abril de 2010, pàg. 15), «la taxes aeroportuàries» (8 d'abril de 2010, pàg. 16), «"és hora que s'acabin" aquest silenci "clamorós"» (8 d'abril de 2010, pàg. 21). S'ha de dir que aquesta darrera frase apareix una alta vegada a la mateixa notícia escrita correctament, amb concordança: «"és hora que acabi aquest silenci "clamorós"».

7.2. Gènere

Pel que es refereix a la concordança de gènere, la gran majoria tampoc no indiquen desconexió de la norma, sinó que demostren la rapidesa i la manca d'atenció a l'hora d'escriure: «un cimera» (19 d'octubre de 2009, pàg. 19), «les comicis» (20 d'octubre de 2009, pàg. 25), «una acord» (21 d'octubre de 2009, pàg. 6), «un matèria» (21 d'octubre de 2009, pàg. 14), «la ple» (21 d'octubre de 2009, pàg. 14), «un millora» (22 d'octubre de 2009, pàg. 12), «aquest darrera opció» (22 d'octubre de 2009, pàg. 13), «els noves tecnologies» (22 d'octubre de 2009, pàg. 22), «l'expresidenta serbobosnià» (23 d'octubre de 2009, pàg. 27), «el bugaderia» (27 d'octubre de 2009, pàg. 8), «del barriada» (28 d'octubre de 2009, pàg. 6), «Sant Coloma» (28 d'octubre de 2009, pàg. 20), «la centre penitenciari» (28 d'octubre de 2009, pàg. 21), «aquell nit» (30 d'octubre de 2009, pàg. 8), «la director general» (31 d'octubre de 2009, pàg. 8), «els propostes» (3 novembre de 2009, pàg. 22), «un dels més veteranes» (3 de novembre de 2009, pàg. 10), «del mateixa manera» (4 de novembre de 2009, pàg. 11), «aquesta material ha estat elaborat» (4 de novembre de 2009, pàg. 16), «diversos ocasions» (30 de març de 2010, pàg. 10), «tots les dades» (30 de març de 2010, pàg. 14), «molts dones» (5 d'abril de 2010, pàg. 22), «tots les formacions» (6 d'abril de 2010, pàg. 24).

Hi ha alguns casos en què podem dubtar si és un simple error de picar o si es tracta, realment, d'un error ortogràfic causat per la desconexió de la normativa. N'és un exemple la frase següent: «l'obra era *contrari* als valors democràtics» (20 d'octubre de 2009, pàg. 15). La forma correcta seria la femenina, *contrària*, però tal vegada la pronúncia popular, que elimina la *a*, fa que s'hagi escrit *contrari*, com si fos masculí. A més, el fet que no hi hagi l'accent indica que la intenció no era escriure *contrària* i, per error, s'ha suprimit la *a*. Un altre cas dubtós es veu a «casos de presumpte corrupció» (31 d'octubre

de 2009, pàg. 8). En aquest cas, la forma correcta és *presumpta* però el fet que la forma masculina i la femenina es pronuncien igual pot haver fet pensar que l'adjectiu és invariable, per la qual cosa s'ha escrit amb *e*. Trobam un exemple semblant el 6 d'abril de 2010 (pàg. 17), on apareix «un altre sol·licitud». Podria ser que, com que la pronúncia és la mateixa en masculí i en femení, no s'hagi tengut en compte que l'adjectiu és variable. A més, el fet que hi hagi *un*, i no *una*, ens fa pensar que ho han escrit tal com sona en la llengua oral, on la *a* de *una* s'assimila a la de *altra*. Finalment, tenim els casos de «els touroperadores» (29 d'octubre de 2009, pàg. 26) i «15 presumptes insurgentes» (22 d'octubre de 2009, pàg. 31), que haurien de tenir la forma masculina, *touroperadors* i *insurgents*. En castellà, la forma masculina sí que seria *touroperadores* i *insurgentes*. Això ens pot fer pensar que ho han escrit en castellà, encara que també podria ser una simple falta de teclejar.

De vegades, l'allunyament entre l'adjectiu o participi i el nom al qual fa referència fa que es perdi la concordança: «la remodelació no es farà *efectiu*...» (30 d'octubre de 2009, pàg. 10), «*aquesta* és precisament el càstig...» (31 d'octubre de 2009, pàg. 9), «Ramis elaborà aquests llenços, clarament *influenciades* pels corrents d'avantguarda i molt *allunyades* de la pintura que llavors es feia a Mallorca» (31 d'octubre de 2009, pàg. 36). També hem d'esmentar la següent frase: «els va permetre dur a terme l'Encontre als peus de la monumental escala de l'església parroquial, on fou *seguida* per centenars de persones» (5 d'abril de 2010, pàg. 9). El participi *seguida* hauria d'estar en masculí ja que es refereix a *encontre*, però l'allunyament entre un i l'altre fan que no es faci aquesta concordança, probablement perquè es pensava en *processó* o en *encontrada* quan s'escrivia el participi. De vegades, la manca de concordança es dona entre un substantiu i el participi que fa part del verb: «va sortir *publicat* al BOIB la convocatòria de subvencions» (27 d'octubre de 2009, pàg. 22), «sis persones més han estat *detinguts*» (28 d'octubre de 2009, pàg. 1). Finalment, trobam un cas en què un pronom feble no concorda amb el seu antecedent: «en uns moments de dificultat econòmica com *les* actuals...» (21 d'octubre de 2009, pàg. 20).

Per altra banda, s'ha de recordar que, quan hi ha un nom masculí i un de femení, l'adjectiu ha d'estar en masculí (que és el genèric) per concordar amb els dos noms. En canvi, si l'adjectiu és femení, només concorda amb el nom femení. Això es deixa clar en el manual d'estil, on es diu l'adjectiu ha d'anar en masculí i plural quan afecta dos noms de gènere diferent. Tot i així, en el diari, trobam, per exemple, «arbres i branques caigudes», que seria correcte si significàs que només les branques han caigut i els arbres no, però no sembla que la frase vulgui dir això: «Barques encallades, onades de més de cinc metres, inundacions, *arbres i branques caigudes*, carreteres tallades i estralls de tota mena» (23 d'octubre de 2009, pàg. 5). Si es vol dir que els arbres i les branques han caigut, l'adjectiu ha de ser masculí. Trobam, també, el cas contrari: quan els dos noms són femenins, l'adjectiu o participi ha de ser femení. És per això que la següent frase és incorrecta: «les entitats i plataformes ciutadanes estan *decidits* a...» (22 d'octubre de 2009, pàg. 20).

7.3. Concordança verbal

En determinats casos, no hi ha concordança entre el verb i el subjecte. De vegades, això es dona dins de la mateixa frase: «una demostració amb el foc a la qual se *sumarà* les colles adultes» (20 d'octubre de 2009, pàg. 39), «Les Balears *acollirà* un Consell de Ministres» (21 d'octubre de 2009, pàg. 17), «*queden* encara pendent el recurs contra la Conselleria de Medi Ambient» (28 d'octubre de 2009, pàg. 14), «pareix que l'obsessió per accedir a places de treball en el sector públic ja *formen* part del panorama que els envolta» (31 de març de 2010, pàg. 33), «la *processó* i la missa *fou* seguida per nombrosos fidels» (5 d'abril de 2010, pàg. 9), «Aquestes converses *marcarà* el futur de les protestes» (7 d'abril de

2010, pàg. 7). D'altres vegades, els errors de concordança verbal es donen en els verbs de les oracions subordinades, que tenen com a subjecte un nom que apareixia a l'oració principal. Ho podem veure en les oracions subordinades de relatiu: «les aules de natura, que s'ubicarà...» (19 d'octubre de 2009, pàg. 13), «una cultura que fa més de 1.400 anys que *intenten* no ser arabitxada» (5 de novembre de 2009, pàg. 11), «En total hi ha vuit empleats a càrrec del col·lectiu i quatre més que van a compte del Consell de Mallorca i que, per tant, no els *suposa* cap cost» (3 d'abril de 2010, pàg. 7). En aquesta darrera frase, el subjecte és *quatre més* i, per tant, hauria de dir que «no suposen cap cost». Trobam el mateix cas en les oracions subordinades adverbials: «els menors de 35 anys són els que més ràpidament s'adapten, perquè *domina* millor els idiomes i *té* millor formació» (20 d'octubre de 2009, pàg. 22). De vegades l'oració està mal construïda, tal com passa en el següent exemple, en què ens parlen d'esclata-sangs: «No crec que *arribàs* al quilo els que duia un home» (21 d'octubre de 2009, pàg. 23). El verb hauria de ser plural i seria millor seguir un altre ordre sintàctic: «no crec que els (esclata-sangs) que duia un home arribassin al quilo». Entre diferents oracions que es refereixen a un mateix subjecte, també es poden donar errors: «...aquestes qualitats de les fonts, ja que són de porcellana dura [...]. A més, *arriba* suportar (sic) temperatures...» (25 d'octubre de 2009, pàg. 12). Com que es continua referint a les *fonts*, hauria de dir «arriben a suportar».

Hem de parlar, també, de la concordança quan el subjecte és un nom col·lectiu, quantitatiu o indicador de classe (tipus, mena, espècie, classe...). En aquests casos, la normativa permet fer la concordança en singular (atenent a la forma) o en plural (atenent al significat). Quan es fa la concordança atenent al significat i no a la forma es parla de *concordança ad sensum*. Segons la *Gramàtica del català contemporani*, és el contingut interpretatiu d'aquests mots allò que ocasiona la concordança en plural més que no la forma en singular. A més, s'explica que en l'ús espontani de la llengua, hi ha la tendència a fer prevaldre la concordança pel sentit i això és encara més clar en el cas dels quantitius i els indicadors de classe, sobretot si són complementats amb sintagmes nominals en plural. Així i tot, el diari opta per fer la concordança en singular, cosa que s'estableix en el manual d'estil. Això fa que, de vegades, les oracions sonin estranyes: «obres de Xesca Ensenyat, la majoria de les quals és molt difícil de trobar» (24 d'octubre de 2009, pàg. 36), «es *congregà* una vintena d'artesans de Felanitx» (26 d'octubre de 2009, pàg. 12), «un grup internacional d'astrofísics *ha detectat*...» (29 d'octubre de 2009, pàg. 32).

D'altra banda, també tenim el cas contrari: noms que fan referència a més d'un individu, que exigeixen la concordança en singular. En aquests casos, el verb en plural és incorrecte i sona estrany: «el matrimoni [...] tractaren de fugir» (31 de març de 2010, pàg. 18). Tenim un cas en què es combinen formes verbals en singular i d'altres en plural per referir-se sempre a *la policia*: «cridaren la Policia, que hi anaren i recordaren als sindicalistes [...] La Policia Nacional tan sols quedà a les oficines [...] Després, vigilaren des de fora» (31 de març de 2010, pàg. 13).

Per acabar, tenim les oracions passives pronominals, en les quals, segons explica la *Gramàtica del català contemporani*, la presència del clític reflexiu de tercera persona bloqueja l'aparició del subjecte (agent o similar). Quan el verb es transitiu, el tema pot funcionar com a subjecte gramatical. Precisament quan el verb és transitiu, pot haver-hi variació: el verb pot concordar o no amb el sintagma nominal. El fet que s'opti per una forma o altra depèn de la varietat dialectal dels parlants. Així, el català central, el balear i el valencià les oracions amb verb transitiu tendeixen a fer-se amb concordança. En canvi, una oració com «ara ja no es necessita tantes cadires», que en català nord-occidental és correcta, seria inacceptable en aquests altres dialectes. En el diari, trobam un exemple d'aquest tipus d'oracions en què no s'ha fet concordança, cosa que no es correspon amb forma pròpia del nostre dialecte: «es demana als seus membres coneixements del sector» (24 d'octubre de 2009, pàg. 23). En canvi, quan el

complement directe és singular no té cap sentit que el verb sigui plural i això és el que trobam en la següent frase: «s’havien de votar un recurs» (31 d’octubre de 2009, pàg. 17). En aquest cas, l’oració és incorrecta i hi hauria dues opcions: convertir-la en una oració activa («havien de votar un recurs») o mantenir-la com a passiva pronominal amb el verb en singular («s’havia de votar un recurs»).

7.4. Articles

De vegades, no s’ha posat l’article i és necessari que hi sigui perquè la frase sigui correcta: «l’Exèrcit de païs» (19 d’octubre de 2009, pàg. 17), «el deute acumulat era [...] un dels més elevats d’Estat» (22 d’octubre de 2009, pàg. 13), «l’ajuda de ens autonòmic» (31 d’octubre de 2009, pàg. 30), «dins món de la fantasia» (1 de novembre de 2009, pàg. 47), «viuen a part que dóna al carrer de...» (4 de novembre de 2009, pàg. 8). D’altra banda, hem d’esmentar les frases en què es juxtaposen o combinen diversos sintagmes nominals i només duu article el primer, cosa incorrecta. Respecte d’aquesta qüestió, el manual d’estil recomana que, en les enumeracions, es posi l’article davant cadascun dels elements quan són de gènere i nombre diferent. No sempre es compleix: «té com a objectiu el foment del comerç urbà i millora del rural» (20 d’octubre de 2009, pàg. 17), «la millora i el condicionament d’espais urbans [...], les inversions en senyalització o identitat gràfica col·lectiva i equipament [l’equipament] per a un millor servei» (20 d’octubre de 2009, pàg. 17). També trobam el cas contrari, en una coordinació el primer nom no duu article i el segon sí: «per acusar socialistes i el bloc de botar-se...» (30 de març de 2010, pàg. 10).

Hi ha una sèrie d’exemples en què l’ús sense l’article és estrany, però sembla, que és intencionat. Seria el cas de la frase següent: «l’exsocialista Ofelia Rey és nova batlessa gràcies a 5 exedils del PP» (20 d’octubre de 2009, pàg. 25). Allò més correcte i usual seria dir «és la nova batlessa». També tenim les frases següents: «L’acte va tenir lloc al Caire (Egipte) dies 29 i 30 de setembre» (24 d’octubre de 2009, pàg. 24), «tindrà lloc a Vilafranca dies 20, 21 i 22 de novembre» (1 de novembre de 2009, pàg. 47). Així com en singular l’expressió «dia X» pot usar-se sense article, en plural sona més estrany i és preferible l’ús amb article. D’altra banda, una vegada, apareix sense article un topònim que n’exigeix: «d’Estats Units» (25 d’octubre de 2009, pàg. 24). També hi ha el cas contrari, apareix l’article en un topònim que no n’ha de dur: «L’activista sahariana reclamà a l’Espanya...» (6 d’abril de 2010, pàg. 9). Per acabar, hem d’esmentar algunes construccions dubtoses, que podrien ser influència del castellà. Són estructures que en català exigeixen l’article, però en castellà no en duen. En el diari, els trobam sense article: «altra de les novetats» (24 d’octubre de 2009, pàg. 20), «els jugadors de seu nivell» (26 d’octubre de 2009, pàg. 24). De tota manera, en català sonen molt malament i pot ser que només es tracti d’errors d’escriptura.

En relació amb els articles, hem de comentar els casos en què sobren. Tot i que és una cosa poc habitual, de vegades es posen, per error, dos articles: «un l’ampli ventall de plats que reflecteixen la varietat i riquesa...» (2 de novembre de 2009, pàg. 12), «pel mal l’ambient» (6 de novembre de 2009, pàg. 32), «se li imputen, entre altres els delictes, el de blanqueig de capital» (22 d’octubre de 2009, pàg. 30); aquesta darrera frase, a més, no té concordança verbal, es podria construir correctament de dues maneres: o bé «se li imputa, entre altres delictes, el de blanqueig de capital» o bé «se li imputa, entre altres, el delicte de blanqueig de capital». També tenim un cas en què s’usa article determinat en plural davant de noms propis de persona, cosa incorrecta i estranya: «l’aparició prèvia de les tres Maries, representades per /es Catalina Martín, Antònia Coll i Aina M. Pieras» (3 d’abril de 2010, pàg. 12).

8. VERBS

En aquest apartat, comentarem els errors que es produeixen en l'ús dels verbs, que de vegades apareixen en un temps o un mode equivocats. Primer, comentarem els errors que no estan relacionats amb la interferència del castellà. Després, dedicarem un apartat als errors que són afavorits per la influència del castellà: es copien les estructures castellanes, que són incorrectes en català.

8.1. Mode

De vegades, hi ha errors que es refereixen al mode verbal. Hem de partir de la distinció entre el mode indicatiu i el subjuntiu. Tal com explica la *Gramàtica del català contemporani*, tradicionalment s'ha dit que el mode indicatiu serveix per a expressar els estats de coses en el món real i, per tant, s'usa per comunicar-los com a informació objectiva. En canvi, el subjuntiu serveix per expressar tot allò que té a veure amb estats de coses divergents del món real, que modelen la realitat segons l'apreciació subjectiva d'un individu, que sol ser el parlant. A partir d'aquesta distinció, podem entendre que, en el següents exemples, s'usa el subjuntiu per expressar fets reals, per la qual cosa és incorrecte i s'hauria d'usar l'indicatiu: «manifestà que no sabia res quant a les preguntes que li formularen per saber com una capella que havia de pagar el client S.D. l'acabàs [acabà] pagant l'EFM» (27 d'octubre de 2009, pàg. 16). S'ha de dir que aquesta frase, a més de l'error del mode verbal, té una construcció estranya i complexa, on també s'ha alterat l'ordre normal dels elements; seria més senzill si diguéssim: «no respongué a les preguntes que li formularen per saber com acabà pagant l'EFM una capella que havia de pagar el client S.D.». Hi ha també el cas contrari, és a dir, el verb hauria de ser subjuntiu però és indicatiu: «el Govern trebaba (sic) perquè no es *repeteixen* [repeteixin]» (31 d'octubre de 2009, pàg. 8), «s'ha d'impedir l'accés de Matas a testimonis i a imputats perquè no modifiquin les declaracions o les *coordinen* [coordinin] segons el seu interès» (31 de març de 2010, pàg. 7).

8.2. Correlació entre temps verbals

De vegades, hi ha errors de correspondència entre els temps verbals dins d'una frase. Ho veiem, per exemple, en la següent oració condicional, on es combina el present amb el condicional: «La darrera dada fiable [...] *apunta* que el dèficit públic de Balears *superaria* els 3000 milions d'euros...» (1 de novembre de 2009, pàg. 9). Aquesta combinació és incorrecta; allò correcte seria la combinació de present i futur («apunta que superarà»), o bé imperfet i condicional («apuntava que superaria»). En una altra frase, es combina present d'indicatiu amb imperfet de subjuntiu: «El jutge diu que té lloc quan Matas *permet* que part dels fons públics pagats a GR-1 SL es *desviassin* a altres pagaments» (31 de març de 2010, pàg. 8). La combinació encertada seria present d'indicatiu i present de subjuntiu («permet que es desviïn») o passat simple i imperfet de subjuntiu («permeté que es desviassin»).

D'altra banda, tenim algun exemple en què allà on hauria d'aparèixer un infinitiu apareix una forma verbal conjugada, cosa que dóna lloc a una frase mal construïda: «el magistrat acordà ahir en una altra resolució *va prorrogar* per espai d'un mes més el secret sumarial» (28 d'octubre de 2009, pàg. 21).

8.3. Altres errors

Hi ha alguns errors en les formes verbals que no es poden atribuir a la desconexió de la gramàtica, perquè donen lloc a formes o combinacions estranyes també en la llengua oral. En aquests casos, hem

de tornar a referir-nos a la manca de cura a l'hora d'escriure, que fa que comencin amb la idea d'escriure una cosa i n'acabin escrivint una altra, cosa que dóna lloc a formes com: «Llavors només es *dur* a terme la demolició d'una barraca» (23 d'octubre de 2009, pàg. 10), que es refereix al passat i, per tant, hauria de dir *va dur* o *dugué*. Un altre exemple és el següent: «"res no feia presagiar" que *s'arribaria a esbucant*» (27 d'octubre de 2009, pàg. 10), que hauria de ser *s'arribaria a esfondrar* o *s'acabaria esfondrant*. Un cas similar es veu quan, referint-se a les bigues d'un edifici que s'ha esfondrat, diu: «puguin ser *analitzar*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 7), on clarament s'hauria d'usar el participi, *analitzades*. Finalment, tenim un cas en què diu: «havien que assumir» (28 d'octubre de 2009, pàg. 12), cosa que sembla una combinació estranya entre les perifrasis d'obligació *tenir que* + infinitiu (construcció incorrecta que prové del castellà) i *haver de* + infinitiu, que és la forma correcta en català.

8.4. Interferència lingüística

a) Estar + gerundi

Es considera que l'ús de la perífrasi *estar* + *gerundi* és poc genuí quan el verb es conjuga en present o en imperfet i l'oració té un valor progressiu, perquè aquest valor, en català, tradicionalment s'ha expressat en present o en imperfet. Així, no fa falta dir «estic dinant» o «estava dinant», si la frase és pot construir d'una manera més senzilla: «din» o «dinava». Sembla que l'ús d'aquesta construcció és causat, probablement, per la interferència lingüística amb l'anglès, que sí que usa aquest temps de forma habitual, i ha entrat al català a través del castellà. De tota manera, hem de dir que la *Gramàtica del català contemporani* no considera que aquest ús sigui un castellanisme, sinó un fenomen general romànic, que es produeix també en llengües com l'italià o el portuguès. El manual d'estil del *Diari de Balears* diu que és preferible evitar la construcció *estar* + *gerundi* per indicar la durada d'una acció. Així, recomana l'ús del present simple. Aquesta recomanació, però, no se segueix gaire i s'usa molt sovint aquesta perífrasi, cosa que allarga molt les frases i contribueix a fer-les més complexes innecessàriament. Així, trobam un gran nombre de frases en què l'ús d'aquest temps és injustificat, ja que es podria substituir per un present simple: «el Mallorca *esta fent* un gran inici de temporada» (19 d'octubre de 2009, pàg. 27), «els que *estan jugant...*» (19 d'octubre de 2009, pàg. 27), «el Reial Mallorca *està mostrant* una notable fluïdesa defensiva» (23 d'octubre de 2009, pàg. 32), «la mateixa empresa ja *està constuint...*» (24 d'octubre de 2009, pàg. 21), «hem *estat jugant* a cartes» (27 d'octubre de 2009, pàg. 11), «el govern *està fent* una llei que millorarà la seguretat dels pisos» (29 d'octubre de 2009, pàg. 7), «"alguna cosa *està fallant* en el model"» (29 d'octubre de 2009, pàg. 12), «*estava executant* el projecte amb una llicència» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «els problemes que *està tenint* el projecte» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «les negociacions que *s'estarien mantenint* amb el grup turístic» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «la quantitat total que *s'està cercant*» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «l'executiu *està posant* "els fonaments" per establir...» (31 d'octubre de 2009, pàg. 8), «*estan sent* jutjats per "submissió jeràrquica"» (31 d'octubre de 2009, pàg. 23), «*estava filtrant* informació» (1 de novembre de 2009, pàg. 15), «*estam assistint* al naixement...» (2 de novembre de 2009, pàg. 54), «no *està realitzant* cap acte delictiu, ja que l'espai que *està ocupant* és de caràcter públic» (5 de novembre de 2009, pàg. 13), «Els alumnes del Cor del Col·legi *han estat assetjant* aquests dies» (22 d'octubre de 2009, pàg. 46), «*està fent* unes temporades magnífiques» (27 d'octubre de 2009, pàg. 36), «els qui vivim a l'illa *estam gaudint* dels primers dies de sol» (3 d'abril de 2010, pàg. 5), «el guia *estava explicant* les característiques i les curiositats...» (4 d'abril de 2010, pàg. 17), «Rodríguez *ha estat recorrent* aquests dies les aules d'algunes escoles mallorquines» (4 d'abril de 2010, pàg. 46),

«s'està estudiant l'ús del llenguatge no sexista» (5 d'abril de 2010, pàg. 22), «està investigant internament què ocorregué en temps de Matas» (6 d'abril de 2010, pàg. 7), «els acusà d'estar duent a terme una "descomunal campanya..."» (6 d'abril de 2010, pàg. 23), «la direcció autonòmica de les Balears està realitzant internament les investigacions necessàries» (7 d'abril de 2010, pàg. 9), «l'Església està actuant "matusserament" en relació amb els casos de capellans pederastes» (6 d'abril de 2010, pàg. 22).

b) Futur de probabilitat

El futur de probabilitat s'utilitza per a donar una informació que el parlant dedueix de l'estat de coses present, sense comprometre's totalment en el seu valor de veritat. En català, aquest valor s'ha expressat tradicionalment amb la perífrasi *deure* + *infinitiu*. Segons la *Gramàtica del català contemporani*, l'ús del futur de probabilitat és relativament recent i ha estat afavorit per la influència del castellà. Es tracta, per tant, d'un ús poc recomanable, que cal evitar usant la perífrasi *deure* + *infinitiu*, que és la forma pròpia del català. En el diari, trobam un exemple de l'ús del futur de probabilitat: «"quants de divorcis *hauré vist* en els darrers 25 anys!"» (20 d'octubre de 2010, pàg. 27).

c) Condicional de probabilitat

Com en el cas del futur de probabilitat, el condicional pot ser usat amb un valor modal de probabilitat, però traslladat ara al passat. L'ús del condicional amb aquest sentit és, tal com passava amb el futur de probabilitat, una conseqüència de la interferència lingüística amb el castellà. Tal com indica la *Gramàtica del català contemporani*, aquest valor, en català, s'hauria d'expressar amb la perífrasi *deure* (*en imperfet*) + *infinitiu*. En el diari, també hi trobam alguns exemples de l'ús del condicional de probabilitat: «*haurien cobrat* per cursos i xerrades que mai no varen arribar a fer» (3 de novembre de 2009, pàg. 12), «les negociacions que *s'estarien mantenint* amb el grup turístic» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «Avisen que un 40% de la producció de patata primerenca *s'hauria perdut* pel mal temps» (1 d'abril de 2010, pàg. 15), «Tot i que el consistori i el Consell de Mallorca l'any 2007 arribaren a l'acord d'abonar 6.000 euros per hom, la institució insular no *s'hauria fet* càrrec del pagament» (3 d'abril de 2010, pàg. 18), «Dues viudes negres [...] *serien* les causants de l'atac terrorista, [...] *haurien activat* els explosius, [...], la primera *seria* Dzhanet, [...] *hauria fet esclatar* la bomba» (3 d'abril de 2010, pàg. 26), «l'edil del PP d'Inca a qui, presumptament, *haurien negat* assistència fa una setmana» (8 d'abril de 2010, pàg. 14), «unes trucades *provarien* que el Mossad matà el dirigent d'Hamàs» (21 de febrer de 2010, pàg. 27), «Un misser avisa fiscalia que un pres *hauria matat* O'Brien» (17 de juny de 2010, pàg. 13).

9. CONSTRUCCIONS INCORRECTES

9.1. Construccions amb l'adverbi afirmatiu *sí*

Cal diferenciar, abans de res, entre l'adverbi *sí* —que té valor afirmatiu— i la conjunció *si* —que pot introduir oracions subordinades condicionals, interrogatives o dubitatives—. Trobam exemples en què el *sí* apareix sense accentuar, cosa que ja hem comentat en l'apartat d'ortografia i que pot provocar que la frase es confongui amb una condicional: «No és necessari cap esdeveniment especial per berenar bé, encara que ahir *si* valia la pena» (22 d'octubre de 2009, pàg. 23), «Potser pels nostres ministres el clown i el teatre no formen part de la cultura, com *si* ho és, al seu parer, impedir-ne la lliure circulació» (31 de març de 2010, pàg. 43); en aquesta frase, tot i que és un poc estranya, sembla que volien dir: «com *sí* que ho és», o sigui, «com *sí* que és cultura». Tenim també el cas contrari, és a dir, la conjunció *si*, que introdueix una interrogativa indirecta, apareix accentuada, com si fos l'adverbi afirmatiu: «ara no sabem *sí* es podria destinar a les necessitats dels músics» (31 de març de 2010, pàg. 45).

Pel que es refereix a les construccions amb l'adverbi afirmatiu, el *sí* ha d'anar seguit de la conjunció *que* i del verb (*sí + que + verb*). En canvi, és incorrecte quan aquesta conjunció s'elideix. En el diari, apareix la construcció correcta en alguns casos: «però *sí* que van ser contundents» (24 d'octubre de 2009, pàg. 21), «aquest pic *sí* que va cremar la plaça» (25 d'octubre de 2009, pàg. 44), «*sí* que podran jugar» (26 d'octubre de 2009, pàg. 24). Majoritàriament, però, trobam un ús incorrecte d'aquesta construcció, sense el *que*: «encara que *sí* ocupà el pis» (22 d'octubre de 2009, pàg. 30), «*sí* prendrà demà una decisió» (23 d'octubre de 2009, pàg. 6), «allò que *sí* van manifestar» (23 d'octubre de 2009, pàg. 9), «allò que *sí* està estès» (23 d'octubre de 2009, pàg. 28), «els que *sí* hi anaren» (24 d'octubre de 2009, pàg. 13), «que *sí* ha beneficiat altres zones» (25 d'octubre de 2009, pàg. 17), «*sí* va avançar, però, que existeixen avals i garanties» (25 d'octubre de 2009, pàg. 22), «a Mallorca *sí* quedarà, en canvi, el vaixell pesquer» (29 d'octubre de 2009, pàg. 14), «*sí* se sap que en els darrers tres anys...» (29 d'octubre de 2009, pàg. 15), «encara que *sí* va aconseguir el permís [...] *sí* havien complert el protocol» (30 d'octubre de 2009, pàg. 47), «La portaveu del govern *sí* reiterà un altre pic que no es treballa amb cap altra possibilitat» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7), «algun dels atenuants que *sí* reconeixia el jurat [...] tot i que *sí* acceptava els de drogoaddicció i reparació del dany» (31 d'octubre de 2009, pàg. 9), «no té un estat propi però *sí* disposa d'una indústria cinematogràfica potent» (5 de novembre de 2009, pàg. 40), «que *sí* és sanitària» (4 d'abril de 2010, pàg. 13), «a les regates de rem *sí* hi ha baralles» (4 d'abril de 2010, pàg. 24).

9.2. Oracions negatives sense *no*

Segons la *Gramàtica catalana* de Fabra, es pot prescindir de l'adverbi *no*, sense que la construcció sigui incorrecta, en les proposicions en què davant el verb figuren els mots *cap*, *res*, *ningú*, *enlloc*, *mai*, *gens* i *tampoc*. De tota manera, deixa clar que és preferible que aquestes construccions es facin amb l'adverbi *no*. Per altra banda, Francesc de Borja Moll, a la seva *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears*, diu que, en la llengua literària moderna, hi predomina el criteri de no suprimir l'adverbi negatiu en aquest tipus de construccions, tot i que sigui habitual fer-ho en el llenguatge parlat. El manual d'estil del diari diu que, quan aquestes formes tenen sentit negatiu i van davant el verb, s'han de reforçar amb la partícula *no*. En el diari, en general, sol aparèixer sempre l'adverbi *no* en les oracions negatives: «mai no havia lliurat doblers» (20 de maig de 2010, pàg. 28), «mai no m'havia passat pel cap» (20 de maig de 2010, pàg. 28), «ningú no hi havia fet cap inspecció» (30 de juny de 2010, pàg. 7), «tampoc no jutja» (12 de juny de 2010, pàg. 7). Hem trobat, però, dues excepcions: «volen evitar que

ningú hi resulti ferit» (5 de novembre de 2009, pàg. 6), «segones parts mai foren bones» (30 de març de 2010, pàg. 30). Hem d'esmentar un cas en què no hi ha l'adverbi negatiu i és incorrecte, perquè el mot *ningú* no apareix davant el verb, sinó darrera i, en la llengua parlada, mai no es faria aquesta construcció: «hauria estranyat a ningú» (2 de novembre de 2009, pàg. 28).

10. ORACIONS SUBORDINADES

10.1. Subordinades substantives

Hi ha la tendència a introduir les oracions subordinades substantives amb *com* —en lloc d'usar la conjunció *que*—, sense que això hi aportï un sentit modal: «Dos estudis confirmen *com* Colom parlava en català» (19 d'octubre de 2009, pàg. 55), «veiem *com*, darrere l'escala, per ells, no hi ha avió» (22 d'octubre de 2009, pàg. 44), «es donarà una bombolla d'oxigen als ajuntaments que veien *com* havien de carregar el cost del manteniment de les escoles sobre les quotes dels pares i mares» (29 d'octubre de 2009, pàg. 17). Això fa que l'oració sembli més complexa. La cosa correcta és introduir aquest tipus d'oracions amb la conjunció *que*.

10.2. Subordinades adjectives de relatiu

De vegades, trobam oracions de relatiu que són redundants perquè, a més del pronom relatiu, hi ha un pronom feble que fa referència a l'antecedent. En aquestes construccions, es considera el pronom relatiu com si fos un simple nexa i, per això, s'afegeix el pronom feble. Aquestes construccions es coneixen amb el nom de relatiu col·loquial, perquè són pròpies de la llengua parlada, però incorrectes en la llengua escrita. Respecte d'això, Fabra diu, a la seva *Gramàtica catalana*, que en les proposicions relatives l'antecedent ja està representat en el pronom relatiu i, per tant, s'ha d'evitar representar-lo una segona vegada per mitjà d'un pronom feble. De tota manera, en el diari, de vegades, es comet aquest error. Tenim algun exemple en què el pronom està correlacionat amb el subjecte: «hi havia un matrimoni alemany que ha estat el que ha duit més feina a la policia a l'hora d'identificar-los» (28 d'octubre de 2009, pàg. 8). Altres vegades, exerceix la funció de complement directe: «és un circuit que li agrada i que *el* coneix bé» (22 d'octubre de 2009, pàg. 40). També trobam un cas en què el pronom fa la funció de complement indirecte: «...Ofèlia, personatge de Shakespeare però que Rimbaud volgué dedicar-li un poema sobre la mort» (20 d'octubre de 2009, pàg. 40).

D'altra banda, hem de referir-nos a l'ús del pronom *qui*. Segons Fabra, convé evitar l'ús d'aquest pronom en funció de subjecte o, precedit de preposició, en funció de complement-acusatiu en les proposicions relatives explicatives. Hi ha casos en què el diari usa aquesta construcció, que sona estranya. Trobam un exemple en què *qui* és el subjecte d'una oració relativa explicativa, on seria més usual usar *que* o *els quals*: «els centrals Nunes i Ramis, qui no estigueren fins el l'acció del gol a l'Almeria» (6 d'abril de 2010, pàg. 30).

10.2.1. Interferència lingüística

De vegades, els errors s'expliquen per la influència del castellà, perquè es copien estructures castellanes o es fan hipercorreccions per intentar evitar estructures que es consideren incorrectes i copiades del castellà quan no ho són.

Hem de parlar, en primer lloc, de les oracions de relatiu substantivades que, per hipercorrecció, duen el pronom *el qual*, quan haurien de dur *el que*, que en aquest cas és correcte. Recordem que, en català, no existeix el relatiu compost *el que*, sinó que només hi ha el relatiu compost *el qual*. L'ús de *el que* com a relatiu compost es pot explicar per la interferència amb el castellà, que sí que usa aquesta forma. Segons la *Gramàtica catalana* de Fabra, cal evitar usar la combinació *el que* com l'equivalent del relatiu compost *el qual*. Així, una frase com «el capítol III, en el que s'expliquen...» és incorrecta, perquè *el que* és un terme de relatiu, substituïble per *el qual*. En canvi, aquesta combinació sí que és correcta en

català quan hi ha un nom sobreentès, tal com passa en les oracions relatives substantivades. Així, una construcció com «aquest capítol i el que segueix tracten de...» és correcta, perquè *el* és l'antecedent en què se sobreentén el nom *capítol* (*el capítol que*) i, per tant, el relatiu és només *que*. En el diari, per confusió amb els casos en què aquesta combinació és incorrecta, es fa una ultracorrecció i se substitueix *el que* per *el qual* quan no toca. Ho veiem en el següent exemple: «assegurà ahir que algunes empreses de les quals apareixen en enregistraments [...] són amigues de la Moncloa» (23 d'octubre de 2009, pàg. 22), allò que vol dir és que «algunes empreses de les que apareixen en enregistraments...». Ho trobam, també, en altres casos: «aquests plats són alguns dels quals podem trobar» (2 de novembre de 2009, pàg. 12), «la fira del motor va ser una de les quals va captar més atenció» (2 de novembre de 2009, pàg. 13). En un altre cas, la incorrecció és accentuar el *què*, perquè es tracta de la construcció neutra *el que*: «Torrents alerta del perill que suposa que *el què* es paga al pagès no cobreix el cost de producció» (6 de novembre de 2009, pàg. 10).

Per acabar, tenim les relatives d'antecedent global, és a dir, oracions adjectives que tenen, com a antecedent, una oració sencera. Han de tenir com a nexa *la qual cosa* o *cosa que*, però no és correcte que s'usin com a nexes *que*, *el que*, o *el qual*, cosa que seria una construcció castellana. El manual d'estil deixa clar que és incorrecte l'ús de la forma *el que* amb valor de conseqüència i que, en el seu lloc, s'ha d'usar *cosa que*, *fet que*, *per la qual cosa* o *i per això*. En el diari, veiem alguns exemples en què no s'usa *el que*, sinó *que*, cosa que també és incorrecta: «"el món dels jutges és excessivament tancat, *que* s'inicia amb l'oposició. T'aïlla» (24 d'octubre de 2009, pàg. 11), «l'any passat es van presentar fins a 60 expedients de caràcter col·lectiu, *que* suposa un 16,66% menys que l'any anterior» (30 de març de 2010, pàg. 26). En aquesta frase, podríem considerar que els subjecte és «60 expedients» i, aleshores, el verb hauria de ser plural (*suposen*). També podem considerar, però, que el subjecte és tota la frase anterior i, en aquest cas, el nexa relatiu hauria de ser *la qual cosa* o *cosa que*. Altres exemples són: «l'economia de les Balears caurà un 2,9 per cent el 2009, *que* suposa un 0,8 per cent menys que la mitja (sic) espanyola» (25 d'octubre de 2009, pàg. 26), «en el transport han caigut un 5,5%, *que* atribueixen a un menor ús del vehicle privat» (26 d'octubre de 2009, pàg. 21).

10.3. Oracions subordinades adverbials

• Usos incorrectes del gerundi

Tal com explica Fabra a la seva gramàtica, el gerundi (o el gerundi i els seus complements) funciona com a complement adverbial. El gerundi expressa un esdeveniment simultani al del verb principal, que n'és la causa o condició. En canvi, quan després d'haver expressat un pensament, afegim a la proposició, a manera de complement, un gerundi, això sol donar lloc a una frase incorrecta, perquè expressam un fet posterior (i, per tant, una conseqüència) i no un fet anterior o simultani (que seria la causa). Una de les proves que proposa Fabra per a veure si es tracta d'un gerundi incorrecte és situar-lo al principi de l'oració: si no permet aquesta posició és incorrecte. Així, per tant, el gerundi només és correcte en construccions que expressen anterioritat o simultaneïtat a l'acció de l'oració principal. El manual d'estil del diari deixa ben clar que és incorrecte l'ús del gerundi per expressar una acció posterior a la del verb principal. Malgrat això, en el diari, veiem usos incorrectes del gerundi, que s'usa amb un valor de posterioritat (de vegades, fins i tot de conseqüència) i s'hauria de substituir, per tant, per una oració coordinada: «pel que fa al vent, bufarà del sud de manera moderada *girant* l'horabaixa cap al sud-est» (20 d'octubre de 2009, pàg. 11), «els agents sabien perfectament el que cercaven, *deixant* constància que la matèria que investiguen els era prou coneguda» (22 d'octubre de 2009, pàg. 10), «Els japonesos guanyaren el principal honor de la professió, el premi Pritzker d'arquitectura, *sent* elogiats pel

seu ús de la llum i les transparències en edificis construïts a diferents països del món» (30 de març de 2010, pàg. 28), «Els pagesos de sa Pobla sortiren ahir al carrer, *deixant* la feina en plena campanya d'exportació de la patata» (1 d'abril de 2010, pàg. 15), «barreja fragments vocals i instrumentals *sotmetent-los* a una progressiva acceleració del tempo» (7 d'abril de 2010, pàg. 40), «El text diu que la no-inclusió té per fi "garantir la permanència d'usos tradicionals i particulars d'aquest emblemàtic assentament, *garantint* així l'ús tradicional del domini públic» (20 d'octubre de 2009, pàg. 14), «fins i tot els engegats ulls dels observadors de l'ONU ho han "captat", *duent-se* les mans al cap» (20 d'octubre de 2009, pàg. 19), «no tingué miraments a l'hora de votar a favor de la majoria de proposicions del PP en el ple ordinari de Cort, *dificultant* així l'acció de govern» (30 de març de 2010, pàg. 10), «l'obliga a pagar 370.000 euros per finançar l'esbucament de casa seva, *arruïnant-li* la vida» (3 d'abril de 2010, pàg. 19), «un autèntic diluvi, que va durar prop de 30 minuts *obligant* els periodistes a protegir-se a la porta de la Catedral» (5 d'abril de 2010, pàg. 8).

10.3.1. Interferència lingüística

- **Oracions subordinades adverbials causals amb *com***

Hem de parlar de les oracions subordinades adverbials causals introduïdes per *com que*. En castellà aquest tipus de subordinades usen *com* a nexa *como* i això influeix en el català que, per imitació del castellà, introdueix aquestes oracions amb *com* i no amb *com que*, que seria allò correcte. Vegem-ho en dos exemples: «"com no mantenim un registre, és impossible saber..."» (4 de novembre de 2009, pàg. 28), «va intentar forçar la porta del bany però, *com* no va poder, va tornar a l'establiment» (30 de març de 2010, pàg. 15).

- **Construccions incorrectes amb infinitiu**

La construcció de *en* + infinitiu pot tenir dos significats: pot ser temporal (en aquest cas és correcte) o causal (és una construcció incorrecta, copiada del castellà). Segons la *Gramàtica catalana* de Fabra, l'infinitiu pot anar precedit de la preposició *en* per a formar una determinació temporal amb valor de gerundi. En aquests casos, l'ús de *en* + infinitiu és correcte i substitueix la construcció castellana *al* + infinitiu, incorrecta en català. En el diari, trobam un cas en què apareix l'article davant el verb i això ens fa pensar que se segueix el model castellà, encara que es fa una combinació estranya amb el català: «en l'arribar a l'estació,...» (6 de novembre de 2009, pàg. 6). En canvi, és incorrecte l'ús de la preposició *en* seguida d'infinitiu per expressar precedència o causalitat. En aquests casos, s'hauria de substituir per *quan* + verb, *com que* + verb o *perquè* + verb. En el diari, trobam diversos exemples d'aquest tipus de construccions: «incompliren les condicions dictades pel seu departament, *en tractar-se* d'un espai protegit» (21 d'octubre de 2009, pàg. 6), «es troba entre els detinguts *en aparèixer* el seu nom com a titular» (21 d'octubre de 2009, pàg. 21), «els percentatges de variació no són significatius *en haver canviat* l'estructura de la conselleria» (22 d'octubre de 2009, pàg. 12), «Ràdio Popular quedava en desavantatge *en competir* amb les noves cadenes radiofòniques» (3 de novembre de 2009, pàg. 10), «acusà els responsables de l'anterior Govern balear de ser culpables d'una corrupció generalitzada i de "befar-se dels ciutadans" *en negar-ho*» (30 de març de 2010, pàg. 7), «un jove mor i la seva germana queda greu *en esclatar* una bomba» (30 de març de 2010, pàg. 25).

Per altra banda, tenim la construcció de *per* + *infinitiu*. Aquesta construcció pot introduir tant infinitius causals com finals. S'ha discutit fins a quin punt l'ús d'aquesta construcció amb un sentit causal és correcta i s'han distingit els casos en què hi ha un infinitiu simple (*cantar*) o un infinitiu compost (*haver cantat*). Segons la *Gramàtica del català contemporani*, és possible construir infinitius causals amb la preposició *per*. De tota manera, és més acceptable quan l'oració principal té una funció semàntica de pacient, com en la següent frase: «el van sancionar per no portar bigoti». En canvi, és més dubtós en els altres casos, com per exemple: «Bevien per tenir set». El principal problema d'aquesta oració és l'ambigüitat, perquè hi ha la tendència d'interpretar-la com a final i no com a causal. Hem de recordar que un dels objectius del diari és la claredat i que, ja en el manual d'estil, es recomana que s'evitin les ambigüitats. Per això, és convenient evitar aquesta construcció i substituir-la per expressions causals més clares i corrents en la llengua. De tota manera, en el diari, en trobam alguns exemples: «s'ha publicat *per ser* interessant i important» (22 d'octubre de 2009, pàg. 27), «va cessar a petició pròpia *per entendre* que es trobava dins de les incompatibilitats regulades» (26 d'octubre de 2009, pàg. 19), «s'incompliren les instruccions del departament *per desenvolupar-se* en un espai protegit» (28 d'octubre de 2009, pàg. 10), «el projecte fou denegat *per considerar* que "aquest manteniment excedia les competències municipals"» (3 d'abril de 2010, pàg. 18). D'altra banda, hi ha l'infinitiu compost. La *Gramàtica del català contemporani* considera que són preferibles les construccions amb infinitiu compost, perquè desfan l'ambigüitat d'interpretació causal i final que es produïa en l'infinitiu simple. De tota manera, s'ha discutit l'acceptabilitat d'aquestes construccions, que en la llengua col·loquial s'usen ben poc. Per això, en un mitjà de comunicació com el *Diari de Balears*, seria convenient evitar aquestes construccions i substituir-les per expressions causals més corrents i pròximes a la llengua parlada: «... aconseguir "un plus de seguretat" en aquest col·lectiu *per haver-se provat* ja prou amb la grip estacional» (23 d'octubre de 2009, pàg. 23), «l'Audiència Provincial de Madrid va condemnar ahir Alberto Cortina i Alberto Alcocer amb 4 mesos de presó *per haver planejat* una trama per tal que el Tribunal Suprem revisàs la seva pena pel cas Urbanor» (24 d'octubre de 2010, pàg. 24). La solució més senzilla és substituir aquesta construcció per una oració subordinada causal introduïda per *perquè*: «el va condemnar a presó perquè havia planejat una trama per a aconseguir que el Tribunal Suprem revisàs la seva pena».

11. COMPLEXITAT

Hi ha alguns casos en què les oracions es construeixen d'una manera més complexa d'allò que seria necessari. Es fan construccions més llargues o s'usen verbs estranys per referir-se a coses que es podrien dir de manera més senzilla, cosa que pot arribar a dificultar la comprensió del text o, com a mínim, fer que soni estrany.

En primer lloc, podem parlar de l'ús massa freqüent de verbs que en substitueixen d'altres de més adequats i senzills, cosa que complica innecessàriament tota la frase.

1. *Dur a terme*. S'usa de manera molt freqüent aquesta forma, que la majoria de vegades es pot substituir per altres verbs més adequats com ara *fer*, *celebrar*, etc: «la tasca *duta a terme* en la futura llei de comerç» (31 d'octubre de 2009, pàg. 19), «actuacions a *dur a terme* davant la violència de gènere» (31 de març de 2010, pàg. 14), «*va dur a terme* dues vagues de fam» (6 d'abril de 2010, pàg. 8), «un acte solemne *duït a terme* al Conservatori de Música de Palma» (6 d'abril de 2010, pàg. 8), «els acusà *d'estar duent a terme* una "descomunal campanya"» (6 d'abril de 2010, pàg. 23).
2. *Realitzar*. S'usa molt aquest verb en comptes de *fer*, tal vegada perquè sona més formal o més culte. En realitat, aquests dos verbs no són sinònims i això fa que l'ús de *realitzar* no sigui adequat en molts de casos. Segons el DIEC, *realitzar* és «acomplir», «assolir l'acompliment o el ple desenvolupament de les pròpies possibilitats i aspiracions», «actualitzar». En canvi, *fer* és «donar existència (a alguna cosa) ajustant les seves parts o elements». Per tant, l'ús de *realitzar* fa que les frases sonin forçades i seria més natural usar el verb *fer*: «*realitzaren* ahir aquesta proposta econòmica» (3 de novembre de 2009, pàg. 39), «han *realitzat* un treball magnífic» (7 d'abril de 2010, pàg. 35), «aquest programa, que s'ha estat *realitzant-se* (sic) des del 2009, ja ha beneficiat més de 26.000 persones» (31 de març de 2010, pàg. 16), «no està *realitzant* cap acte delictiu» (5 de novembre de 2009, pàg. 13).
3. *Significar*. De vegades, s'usa aquest verb en lloc de *dir* o *comunicar*, més directes i senzills: «el jutge li *significà* que...» (24 d'octubre de 2009, pàg. 10). De vegades, fins i tot s'utilitza una perífrasi formada per *voler* + *significar*: «el responsable de mobilitat *volgué significar* que no eliminarà cap servei» (21 d'octubre de 2009, pàg. 1).

D'altra banda, hi ha l'ús de formes perifràstiques. Ens referim a les construccions compostes en què un dels dos elements és totalment innecessari. Per exemple, en comptes d'usar el verb *arribar*, es fa la següent frase: «perquè *es materialitzi l'arribada* d'inversions pactades amb Madrid» (21 d'octubre de 2009, pàg. 6). De tota manera, en aquest sentit, la construcció més repetida és la formada per *procedir a* + infinitiu: «*es procedirà a* la presentació de la corresponent denúncia per robatori» (3 de novembre de 2009, pàg. 11), «*procediren a* detenir-lo» (5 de novembre de 2009, pàg. 13), «*procediren a* traslladar-la» (6 de novembre de 2009, pàg. 15), «*varen procedir a* detenir-lo» (6 de novembre de 2009, pàg. 15), «*procedí a* traslladar-la» (6 de novembre de 2009, pàg. 15), «*procedirà a* embargar-los els béns» (7 de novembre de 2009, pàg. 25).

També tenim exemples de construccions redundants en què la cosa es complica innecessàriament sense afegir informació: «s'havia instal·lat a viure a Mallorca» (7 d'abril de 2010, pàg. 13) i «converteix la tragèdia encara més gegant del que és» (2 de novembre de 2009, pàg. 17), que és incorrecte i es podria simplificar usant el verb *fer*: «fa la tragèdia encara més gran».

D'altra banda, hem de parlar dels casos en què la manera com s'ha redactat la frase provoca que s'allargui o es compliqui innecessàriament. Per exemple, en la frase «l'immoble esmentat es col·lapsà i n'hi hagué una gran part que caigué gaiebé (sic) en vertical» (27 d'octubre de 2009, pàg. 6), seria més senzill dir: «es col·lapsà i una gran part caigué en vertical». Un altre exemple d'aquesta mena de complicació es veu a la frase següent: «es donarà una bombolla d'oxigen als ajuntaments que veien com havien de carregar el cost del manteniment de les escoles sobre les quotes dels pares i mares» (29 d'octubre de 2009, pàg. 17); aquest «veien com havien de carregar» es podria reduir a «havia de carregar» i, a més, veiem la complicació d'usar els dos gèneres, a la qual cosa ens referirem més endavant. També veiem una construcció estranya i complexa a la frase següent: «la nit de dissabte a diumenge, en el carrer de Sant Domingo diversos cotxes patiren el trencament de les finestretes laterals i els lladres en van extreure tots els objectes de valor» (19 d'octubre de 2009, pàg. 10); tota la frase s'hauria pogut redactar d'una manera més senzilla: «la nit de dissabte a diumenge, al carrer de Sant Domingo, van trencar les finestres de diversos cotxes i robaren els objectes de valor». Finalment, tenim el cas de «es van estar a la seu del consell fins a les onze» (23 d'octubre de 2009, pàg. 7), on resulta redundant i estrany dir «la seu del consell», ja que si es diu «el consell» ja s'entén perfectament a què es fa referència.

A més, hem de comentar l'ús que es fa dels adjectius *propí* i *mateix*. *Propí* significa «que és d'una persona o d'una cosa amb exclusió de tota altra». *Mateix*, en canvi, és una «forma de l'indefinit que indica identitat» o «tal cosa i no una de diferent». Per tant, l'ús de *propí* és incorrecte en casos com el següent: «no se sap qui eren els seus clients, tot i que se sospita que devien ser el *propí* executiu de Matas» (4 d'abril de 2010, pàg. 10). En aquest cas, s'hauria de substituir *propí* per *mateix*. De tota manera, hi ha casos en què l'ús de *mateix* contribueix a fer més complexa i estranya l'oració. De fet, el manual d'estil del diari diu que no és correcte l'ús de *mateix/mateixa/mateixos/mateixes* per substituir un element que ha aparegut abans. Tot i això, en el diari podem trobar exemples d'aquest ús: «Un any més, aquesta trobada va congrega milers de persones, que varen visitar el municipi i demostraren així la consolidació de la *mateixa*» (26 d'octubre de 2009, pàg. 12), «aquesta vegada la pel·lícula serà ben diferent. Canvien l'escenari bona part dels actors i el gènere de la *mateixa*» (29 d'octubre de 2009, pàg. 34), «...la col·lecció Relats infantils del món, avui i demà arriben els números dos i tres de la *mateixa*» (30 d'octubre de 2009, pàg. 47), «... el seu parlament davant la premsa. En aquest *mateix* assegurarà que la direcció estatal...» (30 d'octubre de 2009, pàg. 22). En alguns casos, aquest problema es resoliria eliminant l'adjectiu (*el mateix/ la mateixa*) i substituint-lo per un pronom feble: «en demostren la consolidació», «n'arriben els números dos i tres».

Per acabar, hauríem de parlar de la qüestió del gènere. De vegades, es considera que l'ús del masculí com a genèric provoca una discriminació del gènere femení. En realitat, però, no s'ha de confondre el gènere gramatical amb la diferenciació sexual. És per això que l'ús del masculí com a genèric ja abraça el femení i és innecessari i complex usar els dos gèneres contínuament. En el diari, trobam algun exemple d'aquests usos: «facilitar l'accés *dels ciutadans i les ciutadanes* al mercat laboral» (7 de novembre de 2009, pàg. 8). De vegades, això fins i tot dóna lloc a expressions estranyes i incorrectes, com «els i les polítiques» (31 d'octubre de 2009, pàg. 19) o «els i les treballadores» (31 d'octubre de 2009, pàg. 19), amb dos articles —un de masculí i un de femení— i un sol nom, en femení. També tenim «dels pares i mares» (29 d'octubre de 2009, pàg. 17), que usa l'article masculí davant *pares* i, en canvi, no posa l'article femení davant *mares*. En tots aquests casos, allò més senzill és dir *els pares*, *els polítics* i *els treballadors*, en masculí, que funcionaria com a genèric i abraçaria també els referents de sexe femení.

12. REDACCIÓ

Trobam molts d'exemples de frases mal redactades per diversos motius: hi ha anacoluts, falta algun element, la frase és massa llarga o està mal puntuada, hi ha algun element que no és adequat dins la frase, etc.

12.1. Anacoluts

Els anacoluts es donen quan es comença la frase amb la intenció de dir una cosa i, després, es canvia d'idea i s'acaba la frase d'una altra manera, cosa que fa que hi hagi una manca de coherència sintàctica entre els elements de l'oració. Vegem-ne algun exemple: «el fet que la sortida del Dimoni eclipsi divendres i diumenge de les festes, tot apunta que el dia escollit serà dissabte» (6 d'abril de 2010, pàg. 14). Moltes de vegades, aquest error s'evitaria si se seguís l'ordre lògic dels elements de l'oració (subjecte, verb, complement directe, complement indirecte i circumstancials), tal com proposa el manual d'estil del diari. Vegem dos exemples que es resolarien si se seguís aquest ordre: «la davallada l'atribueix "en part a la crisi dels països emissors..."» (3 d'abril de 2010, pàg. 25), «el congrés de refundació d'Unió Mallorquina, que tindrà lloc el pròxim 17 d'abril a Manacor, volen que serveixi per relançar el partit i desvincular la imatge de la formació política de la corrupció» (6 d'abril de 2010, pàg. 6). Si se seguís l'ordre lògic, aquestes oracions serien correctes i més senzilles: «atribueix la davallada, "en part, a la crisi dels països emissors"», «volen que el congrés de refundació d'Unió Mallorquina, que tindrà lloc el pròxim 17 d'abril a Manacor, serveixi per relançar el partit...».

12.2. Falta d'algun element

De vegades, manca el verb, cosa que fa incorrecta la frase: «el nou acord sobre seguretat nuclear i no proliferació d'armes atòmiques és un requisit perquè ambdós països [arribin] a un pacte que permeti...» (31 de març de 2010, pàg. 31), «uns altres quatre projectils de morter van ser llançats contra la zona verda, però [no hi hagué] cap tipus de dany personal» (5 d'abril de 2010, pàg. 17), «han lamentat que els alumnes de segon d'ESO continuïn [tenint] el polèmic llibre» (21 d'octubre de 2009, pàg. 14), «els avaluadors [examinaran] les habilitats i competències de cada un dels sol·licitants» (21 d'octubre de 2009, pàg. 27), «En total, varen [fer] 15 operacions entre falsificacions de firma per obrir comptes...» (31 d'octubre de 2009, pàg. 12).

D'altra banda, hi ha la tendència a fer frases sense un verb principal. És a dir, trobam entre dos punts un sintagma nominal o adjectiu amb una sèrie de complements, però sense cap verb principal. És com si fossin aposicions, però constitueixen tota la frase sencera, entre punts: «Un temps aprofitat per intercanviar impressions amb la professora de la UIB Maria Antònia Carbonero i moltes més personalitats del feminisme illenc» (5 d'abril de 2009, pàg. 22), «I també aprofitat per explicar la realitat de la dona a Cuba» (5 d'abril de 2009, pàg. 22), «Una lliçó bàsica, per cert, per combatre la discriminació social contra els infectats del sida» (5 d'abril de 2009, pàg. 22), «Com el que possibilitarà que la dona faci *top less* a les platges sense el rebuig general dels compatriotes» (5 d'abril de 2009, pàg. 22).

També tenim casos en què allò que falta és el substantiu: «la caiguda del salari en la nova [feina] i l'augment del temps de recol·lecció són dues de les principals conseqüències de la crisi» (29 d'octubre de 2009, pàg. 22), «una trobada a Can Planes, a sa Pobla, amb el compositor que hi participà llavors i que repeteix 30 [anys] més tard» (6 de novembre de 2009, pàg. 47). Hi ha casos en què no sabem ben bé què ens volen dir, quin és l'element que falta: «el PP portarà a les Corts els seus comptes per

demostrar que són legals i hi ha perfectament fiscalitzats i regularitzats (23 d'octubre de 2009, pàg. 22)», «Aquesta imatge, feta a Madrid, pot il·lustrar gràficament quin tindrà el municipi de Palmanova. Farà 40 metres» (31 d'octubre de 2009, pàg. 14). Aquesta darrera frase es troba a un peu de foto d'una bandera, podem suposar que se'ns vol dir «quin aspecte tindrà Palmanova» i «La bandera farà 40 metres». Hem de comentar que el fet que digui «aquesta imatge, feta a Madrid» sona molt estrany, ja que la imatge no es fa: en tot cas hauria de dir «aquesta fotografia, feta a Madrid» o «aquesta imatge, de Madrid». Altres construccions incorrectes són: «mestre de català de més d'estrangers» (27 d'octubre de 2010, pàg. 47), on falta algun element perquè tenguí sentit, i «per ventura ser no sigui la millor opció» (21 d'octubre de 2009, pàg. 27), on sobra el verb *ser* i sembla que l'error es produeix perquè no es té clar l'ús de *per ventura*, que en cap cas ha d'anar seguit de verb per completar el sentit. Per acabar, hem de dir que, de vegades, per un error involuntari, apareix un altre element en comptes del substantiu, que fa falta perquè la construcció sigui correcta. N'és un exemple «durant els nou primers nou de l'any» (22 d'octubre de 2009, pàg. 29), on hauria de dir *mesos* en comptes del segon *nou*.

12.3. Repeticions

De vegades, es repeteix algun element, com passa a les següents frases, on es apareix dues vegades l'adverbi: «*Ahir*, primer dia d'aturada, Ibèria suprimí *ahir*...» (27 d'octubre de 2009, pàg. 30), «tan oberta *com com* el futur del club» (30 d'octubre de 2009, pàg. 31). Altres vegades trobam dos verbs: «ambdós *són pertanyen* a departaments del PSOE» (26 d'octubre de 2009, pàg. 10), «la crisi *ha continua*» (27 d'octubre de 2009, pàg. 26), «el Jutjat d'instrucció 5 de Manacor és qui *ha té* obert el procediment» (31 d'octubre de 2009, pàg. 8).

En una frase, l'oració de relatiu va introduïda per un sintagma preposicional que fa la funció de complement circumstancial de causa quan ja hi ha un sintagma preposicional causal dins l'oració i, per tant, és redundant: «és *per aquest motiu pel qual* durant molts d'anys la capa era sinònim d'alt rang social» (3 d'abril de 2010, pàg. 12).

12.4. Posició dels adjectius

Per acabar, hem de parlar de la posició que ocupen els adjectius respecte del nom que acompanyen. Com ja se sap, els adjectius poden aparèixer en posició prenominal o postnominal, és a dir, poden anar davant o darrere del nom que complementen. La posició postnominal és la canònica de l'adjectiu en català i en altres llengües romàniques. És la posició no marcada de l'adjectiu. Això vol dir que, en aquesta posició, l'adjectiu imposa una interpretació restrictiva, especificativa, objectiva o analítica al nom. En canvi, tal com s'explica a la *Gramàtica del català contemporani*, la posició prenominal de l'adjectiu és la marcada, és a dir, en aquesta posició l'adjectiu té un significat connotatiu, explicatiu, afectiu o valoratiu. És per això que la situació de l'adjectiu és important: segons la posició que ocupi, pot tenir connotacions diferents i, de vegades, significats diferents. El manual d'estil del *Diari de Balears* diu que és preferible que l'adjectiu i el participi vagin darrere el nom. Així mateix, es recomana que, en els textos que expressen una opinió, se situï l'adjectiu davant del nom si es pretén donar un valor apreciatiu, subjectiu o intensiu. Així i tot, en el diari, hi ha una certa tendència a situar l'adjectiu preposat al substantiu, sense que hi hagi la intenció d'afegir un valor subjectiu. Això no és una característica pròpia del català, sinó que més aviat prové de l'anglès i ha arribat a la nostra llengua a través del castellà. Els adjectius descriptius, en posició postnominal, solen induir a una interpretació restrictiva, mentre que, en posició prenominal, descriuen una característica inherent al substantiu. En el

diari, trobam algunes frases en què l'adjectiu apareix preposat al nom i seria millor que aparegués en posició postnominal, perquè d'alguna manera restringeix, especifica el nom. En aquest sentit, trobam algunes frases que, encara que no siguin incorrectes, sonen estranyes i poc naturals: «els engegats ulls dels observadors» (20 d'octubre de 2009, pàg. 19), «tractaren de fugir, però no ho varen poder fer per l'intens fum» (31 de març de 2010, pàg. 18). D'altra banda, la *Gramàtica del català contemporani* parla dels adjectius adverbials, que són aquells que no expressen propietats ni denoten entitats, sinó que de vegades aporten informació aspectual o modal. Dins d'aquest grup, trobam adjectius com *previ/prèvia*, que pertany al grup d'adjectius adverbials circumstancials i modifica el nom situant el seu referent en l'espai temporal. Aquest adjectiu ha d'anar sempre en posició postnominal. Per això, són incorrectes les oracions següents: «aprovà, amb els *previs* informes, iniciar...» (30 de març de 2010, pàg. 10), «per la renúncia de Miquel Nadal i *prèvia* dimissió de Mateu Cañelles...» (30 de març de 2010, pàg. 10).

12.5. Altres errors

De vegades, l'oració és estranya o està mal construïda perquè es combinen elements que semànticament no lliguen bé. Ho veiem, per exemple, en la següent frase: «Un edifici al carrer Alós s'esbucà i provocà una dona morta» (26 d'octubre de 2009, pàg. 1), seria més normal dir «provoca la mort d'una dona» o «s'esfondrà i una dona morí». D'altra banda, tenim aquesta frase: «Mascaró indicà que com "és possible que l'Administració, que van escassos de personal, no hagi tingut temps de preperar (sic) aquests documents"» (29 d'octubre de 2009, pàg. 45). Aquesta combinació de «que com» sona ben estranya, el problema d'aquesta frase és que han seleccionat un verb inadequat: com que s'introdueix una oració interrogativa indirecta, seria més adequat usar, per exemple, «es demanà com "és possible que..."» També trobam una frase on s'usa *allò* per referir-se a una persona: «*allò* més contundent fou el delegat del Govern, el socialista Ramon Socias, qui acusà els responsables de l'anterior Govern balear...» (30 de març de 2010, pàg. 7).

També hi ha casos en què es combinen elements de manera incorrecta, com passa a la frase següent: «Qüestionat sobre que això implica fer servir i recórrer ara al "vot de la corrupció"...» (20 d'octubre de 2009, pàg. 7). En aquesta frase, cal remarcar, en primer lloc, que la conjunció *que* no es adequada, perquè el verb qüestionar, que introdueix una interrogativa indirecta, exigeix la conjunció *si*. A més, es coordinen els verbs *fer servir* i *recórrer* i se'ls atribueix a tots dos un complement preposicional («al "vot de la corrupció"»), cosa que no és correcta perquè aquests dos verbs tenen règims diferents: *fer servir* és transitiu i, per tant, ha de dur un complement directe, sense preposició, mentre que *recórrer* exigeix un complement preposicional. Trobam també un exemple de mala combinació d'elements en una frase on s'usa *tant...i*, en comptes de *tant...com*: «alguns dels congregats també van cridar "guapa!" *tant* a Sofia *i* a la princesa Letícia» (5 d'abril de 2010, pàg. 8).

D'altra banda, també tenim frases que estan mal construïdes perquè, en general, els elements no lliguen bé. Ho veiem en el cas següent: «Les entrades ja són a disposició del públic. Els interessats a adquirir-les les d'aquesta producció del Teatre Lliure, dirigida per Àlex Rífol, ho poden fer tant a la taquilla...» (23 d'octubre de 2010, pàg. 46). La solució seria tornar a posar el complement directe sencer i eliminar el pronom feble *les*: «els interessats a adquirir les entrades d'aquesta producció...». Una altra frase estranya: «L'article fa referència a "tots els edificis públics", si bé aquest monument i bandera podrin (sic) ser-ne considerats com a tal» (31 d'octubre de 2009, pàg. 15), en aquesta frase, a part del fet que la redacció sigui estranya, tenim una manca de concordança de gènere, ja que falta un demostratiu femení («aquest monument i bandera»), i de nombre (*tal* hauria de ser plural, perquè fa referència a *monument i bandera*); a més, sobra el pronom feble (*ser-ne*).

Hi ha frases en què el problema són les conjuncions: estan mal combinades o sobren. Per exemple, en la frase «segons recordà i *que* ratificà la secretària municipal...» (21 d'octubre de 2009, pàg. 11), els dos verbs complementen la preposició *segons*, però en un cas s'ha posat *que* davant el verb i en l'altre no; en realitat, aquest *que* sobra. Un altre cas en què la conjunció *que* sobra és el següent: «una associació que promou la compra d'aquesta possessió per part de les institucions i *que* d'aquesta manera poder destinar-la a usos multifuncionals» (30 d'octubre de 2009, pàg. 17). Aquesta frase està mal construïda, perquè la frase que es coordina a la principal en realitat és una oració subordinada final. A més, és incorrecta perquè s'introdueix amb una conjunció de subordinació (*que*) i el verb està en infinitiu. La solució seria redactar la frase d'una altra manera: «una associació que promou que les institucions comprin aquesta possessió per poder destinar-la a usos multifuncionals». Per acabar, hem d'esmentar un frase en què es combinen dos nexes de coordinació, cosa totalment innecessària i incorrecta: «no sembla que estigui disposada a tirar la tovallola i *ni* consentir la resolució del contracte» (6 de novembre de 2009, pàg. 33).

A més, tenim algunes frases en què l'ordre sintàctic és ben estrany i no es compleix el principi que s'exposa al manual d'ús de seguir l'ordre lògic dels elements de l'oració: «fins ara havia Moll estat l'encarregada de publicar-ne totes les obres guanyadores» (30 d'octubre de 2009, pàg. 44). La posició del subjecte hauria de ser davant o darrere el verb però mai enmig dels dos elements que constitueixen el verb. Un altre exemple d'ordre sintàctic estrany és el següent: «En aquesta sala de Palma seran fins demà» (31 d'octubre de 2009, pàg. 35), allò normal seria: «seran fins demà en aquesta sala de Palma».

12.6. Frases massa llargues

Hi ha frases que són massa llargues i això fa que sigui més complex llegir-les i entendre-les. Per això, seria recomanable fer frases més breus. Vegem alguns exemples de frases massa llargues, sense reparar ara en els errors o faltes: «El president afganès, Hamed Karzai, podria rebutjar l'avaluació sobre el presumpte frau massiu comès en les eleccions presidencials afganeses que està realitzant la Comissió electoral de queixes, la independència del qual està sent seriosament qüestionada tant per l'equip del president com pels seus simpatitzants, que veuen "ingerència estrangera" en un procediment que podria llevar a Karzai el triomf en la primera ronda» (19 d'octubre de 2009, pàg. 19); «Els populars reclamaran a l'executiu que impulsí un canvi de model en aquest àmbit que, entre d'altres iniciatives, augmenti l'ensenyament de carreres tècniques a la Universitat de les Illes Balears (UIB), on ara hi ha un pes molt més gran de les de caràcter social, perquè segons ell això donarà més resposta a la necessitat formativa i productiva que hi ha a les Balears» (20 d'octubre de 2009, pàg. 7); «El Consell de Mallorca ha organitzat, ara que fa 70 anys de l'acabament de la Guerra Civil, una sèrie d'activitats sobre política i cultura amb l'objectiu de proporcionar un espai de debat interdisciplinari entorn de l'impacte social de l'emigració dels derrotats de la Guerra Civil i també, a través de la paraula i la imatge, de fer presents els records dels exiliats per recuperar un altre esglaó de la memòria» (29 d'octubre de 2009, pàg. 47); «La portaveu del Govern sí reitera un altre pic que no es treballa en cap altra possibilitat que no sigui continuar amb la construcció del palau de congressos de Palma, és a dir, com per exemple haver d'aturar les obres per manca de recursos, "per la importància d'aquesta infraestructura i de disposar d'ella com més aviat millor"» (31 d'octubre de 2009, pàg. 7); «La confusió en algunes de les lletres de les claus informàtiques facilitades pel Tribunal Superior de Justícia de Madrid (TSJM) per conèixer el sumari del cas impedí a primera hora accedir a algunes de les parts als gairebé 50.000 folis, el secret dels quals va ser aixecat per l'instructor de la causa, Antonio Pedreira, segons denunciaren davant el tribunal mateix diversos dels procuradors personats en aquesta causa» (7 d'abril de 2010, pàg. 20).

12.7. Puntuació

Tenim, també, errors de puntuació, que tenen una gran importància perquè la puntuació pot donar un sentit o un altre a l'oració. El major nombre d'errors es troba en l'ús de la coma. Per exemple, trobam comes entre el subjecte i el verb, cosa que és incorrecta (només es pot admetre en casos excepcionals en què hi ha un subjecte molt complex): «el Col·legi Lluís Vives, ha preparat el musical...» (20 d'octubre de 2009, pàg. 39), «Som, els ciutadans dels Països Catalans, uns extraterrestres dins el conjunt de l'Estat espanyol?» (6 de novembre de 2009, pàg. 43). Altres vegades, es posa coma entre el verb i el complement directe: «I jo em pregunto, en nom de qui i amb quina justificació, tant se val si terrenal o divina, es poden trencar abruptament els camins de tanta gent i marcar amb la tragèdia aquelles que tenen més a prop» (30 de març de 2010, pàg. 21). També trobam altres casos en què es posa una coma on no correspon, perquè se separa un nom del seu complement: «es reuneixen a llocs, com les places Pere Garau i Garcia Orell i el parc de la Riera» (20 d'octubre de 2009, pàg. 12), «Celebrar festes paganes no és tan progressista, com volen fer creure» (1 de novembre de 2009, pàg. 30). De vegades, es posen comes en els lloc equivocats, potser per un error de manca d'atenció: «Mort d'un viatjant, de Mario, Gas es distingí...» (3 de novembre de 2009, pàg. 36), «el matrimoni, que en el moment de declarar-se l'incendi, dormia al primer pis, en assabentar-se del foc tractaren de fugir» (31 de març de 2010, pàg. 18), «"ens ha d'aclarir què és el que passa amb el, fins fa poc temps tresorer del PP espanyol"» (7 d'abril de 2010, pàg. 22).

Per contra, tenim casos en què fa falta la coma, tal com passa en les oracions condicionals, on la coma serveix per separar la subordinada de l'oració principal: «"si no queda més remei que hi posi els diners l'administració"» (23 d'octubre de 2009, pàg. 9), «si no s'hi ha trobat cap solució les tasques de construcció podrien quedar aturades» (23 d'octubre 2009, pàg. 9), «si això succeís seria un cop polític» (23 d'octubre 2009, pàg. 9). Altres casos en què fa falta una coma perquè l'oració sigui correcta són els següents: «garantir el bon rendiment de les empreses i del sistema [,] molt influenciat per variables que no són de tipus econòmic» (25 d'octubre de 2009, pàg. 26), «També la consellera Francesca Vives es referí a l'esmentada llei [,] en digué que...» (31 d'octubre de 2009, pàg. 26).

D'altra banda, hem de parlar de l'ús que es fa de les cometes. En determinats casos, s'obren cometes, però després no es tanquen: «un "joc demagògic del PP" el qual, digué, "Jaume Font domina molt bé» (29 d'octubre de 2009, pàg. 45), «"Illes sense fronteres sorgeix de la inquietud dels mateixos artistes", «l'hagin qualificat com un "militant de base, allò cert..."» (22 d'octubre de 2009, pàg. 45).

12.8. Ambigüitat

De vegades, tot i que la oració no és incorrecta, és ambigua, és a dir, té més d'una interpretació. En aquests casos valdria la pena redactar la frase d'una altra manera per tal que quedi clar allò que es vol dir. De fet, en el manual d'estil diu que cal evitar les ambigüitats. Tenim dos exemples de frases ambigües: «Javier Martí Mingarro, màxim accionista del Reial Mallorca des de l'estiu, no acostuma a fer declaracions, evita qualsevol contacte amb la premsa i ha delegat tota la gestió del club al seu fill, Javier Martí Asensió, qui de vegades perd el seu excessiu afany de protagonisme» (21 d'octubre de 2009, pàg. 30). Tal com està redactada aquesta frase, sembla que Martí Asensió, de vegades, perd el seu afany de protagonisme, però més aviat sembla que es vol dir el contrari: que l'afany de protagonisme, de vegades, el perd. Aquesta ambigüitat es produeix per l'ús de *qui* amb la funció de complement directe de l'oració subordinada. En tot cas, *qui* hauria d'anar precedit de la preposició *a*: «a qui de vegades perd

el seu excessiu afany de protagonisme». De tota manera, Fabra recomana que tampoc no s'usi *qui* en aquest cas i, per tant, seria millor substituir-lo per un altre pronom relatiu (*el qual*, per exemple) o construir la frase d'una altra manera. Un altre exemple d'ambigüitat es veu en aquesta frase: «PSIB, ERC, PSM, UM deslliguen la col·locació dels agents morts i en critiquen el rerefons espanyolista» (31 d'octubre de 2009, pàg. 14). Aquesta frase fa referència a la col·locació d'una bandera en memòria de dos agents morts. Tal com ho diu, però, sembla que s'han col·locat els agents morts; hauria de dir, en tot cas, «deslliguen la col·locació de la bandera i la mort dels agents».

12.9. Contradiccions³

En els diaris, trobam algunes contradiccions i incoherències, que demostren la manca de cura en la redacció de les notícies. És el cas del tractament que es dona als personatges en les entrevistes. Majoritàriament, se'ls tracta de *vós*, però no sempre és així i, de vegades, se'ls tracta de *tu*. Allò correcte seria que a tots els personatges se'ls donàs el mateix tractament. Podem veure, fins i tot, que en una mateixa entrevista, del 3 d'abril de 2010 (pàg. 28) es tracta el personatge de vegades de *tu* i de vegades de *vós*: «com pots dur a terme tantes activitats?», «també presidís l'associació Drets Humans?», «Creus que la societat mallorquina comença a ser més conscient de tots aquests aspectes?». El mateix dia 3 d'abril (pàg. 46), en una entrevista a una altra persona, s'usa sempre el tractament de *vós*: «Com iniciàreu aquesta composició de textos d'Alcover?», «Heu dit que heu tirat més notes que les que hi heu posat». Es tracta, per tant, d'una combinació incoherent i seria necessari establir un criteri fix, que se seguís amb tots els personatges i durant tota l'entrevista.

13. TOPÒNIMS

Hem recollit els topònims que apareixen en el segon període analitzat, és a dir, del 30 de març al 8 d'abril. Per veure millor l'ús que es fa dels topònims i els criteris que se segueixen, els dividirem en dos grans grups: els catalans i els no catalans. Això ens permetrà veure, a més de l'ortografia i les faltes, els criteris que se segueixen en els topònims catalans en relació amb l'article, ja que s'usen alternativament l'article salat i el literari. D'altra banda, veurem com s'usen els topònims estrangers adaptats i els no adaptats.

13.1. Topònims catalans

Dins del grup dels topònims catalans, hem de distingir entre aquells que duen integrat l'article i aquells altres que no en duen. La diferència és important, ja que aquells que duen l'article integrat tenen un article fix. Això fa que es pugui usar el salat (si és l'article que duu aquest topònim) o el literari (que és

³ Hem de dir que, en el diari, també podem veure alguns errors de contingut, que no tenen res a veure amb la correcció lingüística, però són una prova més de la manca d'atenció i d'interès en la redacció del diari. Així, és probable que la rapidesa a l'hora d'escriure les notícies expliqui aquest tipus d'errors, així com també és la causa de moltes de les faltes que hem vist al llarg d'aquest treball. En una mateixa notícia o en notícies diferents dins del mateix diari, es donen informacions oposades. Per exemple, en una mateixa notícia se'ns diu: «el consum de televisió a l'Estat espanyol s'eleva a 227 minuts diaris per persona. Significa passar-se 2 hores i 47 minuts davant el televisor. [...] 227 minuts diaris de mitjana per persona. O sigui, 3 hores i 47 minuts» (25 d'octubre de 2009, pàg. 30). Encara és més greu, però, la contradicció que es dona en dues notícies del mateix diari. Dia 26 d'octubre de 2009, a la pàgina 20, trobam: «Mor Sabino Fernández Campo». A la pàgina següent, se'ns diu: «L'excav de la Casa del rei, Fernández Campo, en estat greu de Salut».

el de la llengua estàndard). Allò que sí que és necessari és seguir sempre un mateix criteri. En canvi, quan no duen article i, dins el text, se li afegeix, s'ha d'usar l'article literari, que és el propi de la llengua escrita.

En primer lloc, tenim els topònims sense article, que tenen en comú que no tenen article integrat i, a més, mai no se'ls afegeix article dins el text.

Alaró
Alacant
Alcanada
Alcúdia
Algaida
Andratx
Aragó
Ariany
Artà
Artrutx
Balears
Banyalbufar
Barbaria
Barcelona
Betlem
Biniali
Binissalem
Blanes
Bleda Plana
Bonany
Botafoc
Búger
Bunyola
Cabrera
Caimari
cala Barques
cala Carbó
cala Castell
cala Clara
Cala d'Or
cala dels Camps
cala Estreta
Cala Millor
cala Mitjana
cala Molins
cala Morlanda

cala Murta
cala Sant Vicenç
cala Torta
Calvià
Cambrils
Campanet
Campos
Canyamel
Capdepera
Castellitx
Catalunya
Caubet
Cavalleria
Ciutadella
Consell
Cort
Costitx
Crestatx
Cura
Deià
Eivissa
Escorca
Espanya
Esporles
Estellencs
Felanitx
Ferrerries
Formentor
Fornalutx
Gabellí
Illetes
Inca
Lleida
Lloret
Lloret de Mar
Lloseta
Llubí
Lluc
Llucmajor
Magaluf
Mallorca
Manacor

Mancor
Maria
Marivent
Marratxí
Menorca
Monnàber Vell
Montmeló
Montserrat
Montuïri
Moscater
Muro
Palma
Palmanova
Petra
Pollença
Porreres
Porto Cristo
Portocolom
Pòrtol
Provença
Puigpunyent
Punta Balena
Sant Antoni
Sant Elm
Sant Joan
Sant Llorenç
Santa Catalina
Santa Eugènia
Santa Llúcia
Santa Margalida
Santa Maria
Santa Ponça
Santanyí
Selva
Sencelles
Sineu
Sóller
Son Banya
Son Bibiloni
Son Bordoy
Son Bosc
Son Cotoner

Son Espanyolet
Son Espases
Son Ferriol
Son Garcies Vell
Son Gotleu
Son Llätzer
Son Oms
Son Pardo
Son Roca
Son Sant Joan
Son Servera
Son Tugores
Son Vida
Tagomago
Tarragona
Tortosa
València
Valldemossa
Vilafranca
Vila-real

Respecte d'aquests topònims, hem de comentar algunes coses. Hi ha, en primer lloc, algunes faltes d'ortografia. Per exemple, *Búger*, que apareix una vegada sense accentuar («Buger»), i *Barbaria*, que també apareix com *Barberia*. D'altra banda, hi ha alguns casos en què el topònim està format a partir d'un nom de persona, però el referent ja s'ha perdut. En aquests casos, allò correcte és adaptar el topònim a les regles ortogràfiques. És per això que la forma *Son Bordoy* s'hauria d'adaptar i passar a ser *Son Bordoí*. També tenim el cas de *Punta Balena*, que apareix una vegada com *Punta Ballena*, que és el nom original en castellà. En aquest cas, allò que és incorrecte és que aparegui una vegada en català i una en castellà: s'hauria de seguir sempre el mateix criteri. També hem de comentar l'ús de la majúscula en els topònims que duen la partícula *can*, que majoritàriament apareix en majúscula, però hi ha tres excepcions: *can Cusserassa*, *ca l'Amitger* i *cals Camps*. Pel que es refereix a l'article, tenim un topònim que s'usa algunes vegades amb article i d'altres sense. Es tracta de *cala Sant Vicenç*, que normalment apareix inserit en el text sense article, però en alguns casos es parla de «la cala Sant Vicenç». En aquest cas, perquè el sintagma sigui complet, hauria de ser «la cala de Sant Vicenç». Hem de comentar, també, el fet que *Balears* s'usi sense article. Allò natural és que sempre vagi precedit de l'article, perquè en realitat el nom complet és *les (illes) Balears*. En canvi, en el diari apareix sense l'article, fins i tot en el nom del diari, *Diari de Balears*, que correctament hauria de ser *Diari de les Balears*.

D'altra banda, tenim els topònims que no duen integrat l'article, però, en el text, sempre se'ls afegeix l'article davant. En aquests casos, sempre s'ha d'usar i s'usa l'article literari, que és el propi de la llengua escrita. Dins d'aquest grup, hem de separar els topònims formats per un nom comú que conserva el seu sentit i els que tenen un nom comú que ja ha deixat de tenir el seu significat original. Vegem, primer, els que conserven un nom comú amb el seu significat original:

caló del Corb
camí de Jesús
camí de la Torrentera
camí del coll d'en Patró
camí dels Reis
camí Vell de Lluc
castell de Bellver

costa dels pins
escar dels Duralls
pas de na Bou
plaça de les Drassanes
plaça del Dau
plaça del Rasquell
puig de Consolació
puig de les Bruixes
serra de Galdent
serral de les Monges
torrent de la Cabana
torrent de na Borges

En els casos següents, el nom comú ha deixat de tenir el significat original, perquè el referent al qual es refereix el topònim ha canviat. Així, la Porta de Santa Catalina ja no és una porta i el Puig de Sant Pere ja no és un puig, sinó que són barriades de Palma. Respecte de la *Porta de Santa Catalina*, hem de dir que trobam un cas en què apareix en minúscula (8 de març de 2010, pàg. 8). Això és incoherent, perquè la *Porta de Sant Antoni*, en canvi, sempre apareix en majúscula. Suposam que es tracta d'un error aïllat, perquè en molts d'altres exemples apareix en majúscula (16 d'abril de 2010, pàg. 46).

Colònia de Sant Jordi

Colònia de Sant Pere
Port d'Alcúdia
Porta de Sant Antoni
Porta de Santa Catalina
Puig de Sant Pere

Tenim casos en què l'article està integrat en el topònim, que en la llengua oral s'usa sempre amb article salat i, en canvi, en el diari apareix amb l'article literari, cosa que indica que se segueix el criteri d'usar sempre l'article de la llengua formal.

L'Albufereta
l'Alqueria Blanca
l'Arenal
la Calatrava
la Calobra
la Casa Blanca
el Coll d'en Rabassa
la Coma
la Dragonera
la Illeta
la Indioteria
els Llombards
el Molinar
el Pont d'Inca
el Secar de la Real
la Torre (Llucmajor)
la Vileta

Això és correcte, però cal seguir sempre el mateix criteri, és a dir, els topònims sempre haurien d'usar-se amb el mateix article: si s'opta pel literari, s'ha d'usar sempre i, si s'opta pel salat, s'ha d'usar sempre que la forma col·loquial del topònim sigui amb article salat. En el diari, però, no és així, ja que tenim casos en què s'usa l'article salat.

Cas Català
sa Pobla
ses Salines

També en els casos en què l'article es troba a l'interior del topònim tenim una mescla de formes. Per una banda, en topònims com *Sant Llorenç des Cardassar* es manté l'article salat. En d'altres, en canvi, l'article salat de la llengua parlada passa a article literari en l'escrita. Un exemple d'això podria ser *el Puig de les Bruixes*.

Per acabar, hem de parlar d'alguns casos en què, davant el topònims, apareix l'article personal. Respecte d'aquests topònims, ens hem de fixar en *Can Salas*, que no segueix les normes ortogràfiques. Correctament, hauria de ser *Can Sales*, perquè els topònims s'han d'adaptar a la normativa. Encara que parteixi d'un nom personal, el referent ja s'ha perdut i, per tant, es pot modificar i adaptar a les normes ortogràfiques.

can Cusserassa
Can Domenge
Can Misses
Can Pastilla

Can Picafort
Can Prunera
Can Salas
na Ferradura
na Pobra

13.2. Topònims no catalans

Dins dels topònims no catalans, hem de distingir aquells que estan adaptats al català d'aquells altres que no hi estan i, per tant, conserven la forma de la seva llengua d'origen. A més, esmentaren també alguns topònims que, dins el text, exigeixen que se'ls anteposi un article.

Vegem, en primer lloc, els topònims no catalans adaptats:

Alemanya
Algèria
Almeria
Andalusia
Anglaterra
Astúries
Atenes
Austràlia
Àustria
Baixa Califòrnia
Bèlgica
Belgrad
Berlín
Bogotà
Bolívia
Bolonya
Bordeus
Bòsnia
Brasil
Brussel·les
Cadis
Càller
Cambodja
Canàries
Cantàbria
Casablanca
Castella
Castella i Lleó

Castella-la Manxa
Caucas
Ceuta
Colòmbia
Còrdova
Corea del Sud
Costa Rica
Cuba
Dinamarca
Dublín
Estats Units
Estrasburg
Europa
Extremadura
França
Friburg
Galícia
Geòrgia
Ginebra
Granada
Guinea
Guipúscoa
Haití
Holanda
Hondures
Irlanda
Israel
Itàlia
Iugoslàvia
Lió
Lisboa
Lleó
Madrid
Màlaga
Malàisia
Marbella
Melilla
Mèxic
Mexicali
Miami
Milà
Mònaco

Moscou
 Munic
 Múrcia
 Navarra
 Nova York
 Orient Pròxim
 País Basc
 Palestina
 Panamà
 París
 Perú
 Pontevedra
 Portugal
 Principat d'Astúries
 Redondela
 Regne Unit
 República Democràtica del Congo
 Roma
 Ruanda
 Rússia
 Sant Petersburg
 Sant Sebastià
 Santander
 Santiago de Compostel·la
 Saragossa
 Sèrbia
 Seül
 Sevilla
 Sibèria
 Sòria
 Tallin
 Tolosa
 Tòquio
 Turquia
 Ucraïna
 Uruguai
 Vaticà
 Venècia
 Veneçuela
 Viena
 Vietnam
 Xangai

D'aquests topònims, hem de remarcar que alguns no estan ben adaptats. És el cas de *Lisboa*, que té una forma catalana, *Lisbona*, cosa que es pot comprovar a l'Enciclopèdia Catalana. Així mateix, *Santiago de Compostel·la*, en català, històricament, rebia el nom de *Sant Jaume de Galícia*. També hi ha el cas de *Mònaco*, en què sembla que la forma catalana hauria de ser *Mònac*, però ni l'Enciclopèdia Catalana ni el Diccionari Alcover-Moll no hi fan referència. D'altra banda, hi ha topònims que apareixen amb dues formes diferents. És el cas de *Castella i Lleó*, que també apareix com *Castella-Lleó*; *Canàries*, que s'alterna amb *les Illes Canàries*; *Vaticà* i la *Ciutat del Vaticà*; *Estats Units* i l'abreviació corresponent, *EUA*. Hi ha un cas en què s'usa article en un topònim que mai no en duu i podem considerar que és un error involuntari: «l'Espanya», sense cap complement que justifiqui l'aparició de l'article. També tenim el cas contrari: en un cas, no s'usa l'article davant *Estats Units*, que normalment en duu.

De fet, hi ha una sèrie de topònims que sí que han de dur l'article quan s'insereixen en el text, cosa que es compleix en el diari. D'entre aquests topònims, hem de comentar el fet que *el Aaiún* s'escrigui segons l'ortografia castellana. S'ha de dir que, en l'Enciclopèdia Catalana, també apareix només la forma castellana i l'original, *Al-A'yun*.

el Aaiún
l'Afganistan
l'Amèrica Llatina
el Canadà
la Ciutat del Vaticà
el Congo
la Corunya
els Estats Units
les Filipines
el Golf Pèrsic
els Grans Llacs
l'Havana
l'Iran
el Japó
el Marroc
els Països Baixos
la Polinèsia
el Sàhara
el Sàhara Occidental
el Sudan
la Xina

Per acabar, tenim els topònims no catalans que no han estat adaptats a les característiques fonètiques i ortogràfiques catalanes.

Alaska

Alawi
Alcañiz
Arganda del Rey
Arizona
Badajoz
Bagdad
Bailén
Bangkok
Bilbao
Biskek
Boadilla del Monte
Cambridge
Canterbury
Caracas
Chukook
Comillas
Copacabana
Copenhaguen
Daguestan
Dammarie-lès-Lys
Dokdo
Douglas Shoal
Doura
Euskadi
Frankfurt
Fuendetodos
Georgetown
Glasgow
Hassi Messaoud
Hong Kong
Illescas
Islamabad
Jaén
Karrada
Kensington
Kenya
Kiel
Kirguizistan
Kizliar
La Rioja
Lanzarote
Lazio

Lima
Majadahonda
Manchester
Mathare Valley
Mines Gerais
Monachil
Montenegro
Mosur
Nairobi
Olleros de Alba
Orakzai
Ovas
Pakistan
Payerne
Peshawar
Petilla de Aragón
Polaciones
Port-au-Prince
Pozuelo de Alcorcón
Qahira
Qatar
Queensland
Rabaa
Rio de Janeiro
Rockhampton
Roedermark
Saddar
Saidija
Sale
San Fernando
San Francisco
Santa Cruz de Tenerife
Santiago de Cuba
Sao Paulo
Seseña
Shula
Srebrenica
Sumatra
Tenerife
Tiflis
Timergara
Toledo

Trondheim
Tucson
Valladolid
Vaud
Venterdorp
Vilches
Washington
Zeneta

La majoria d'aquests topònims no tenen la forma adaptada al català i, per aquest motiu, el diari usa la forma de la llengua original. Hi ha alguns casos, però, en què sembla que sí que hi ha una adaptació. Per exemple, segons l'Enciclopèdia Catalana, la forma adaptada d'*Alcañiz* és *Alcanyís*. Igualment, l'Enciclopèdia Catalana proposa una adaptació de la forma *Bailén*, que apareix al diari amb accent tancat, i es podria substituir per *Bailèn*, amb accent obert. Per contra, tenim un cas en què sembla que s'ha volgut adaptar a l'ortografia catalana un mot que no s'hi pot adaptar. Es tracta de *Minas Gerais*, en portuguès, que s'ha escrit com *Mines Gerais* (8 d'abril de 2010, pàg. 27).

14. CONCLUSIÓ

Al llarg del treball, hem pogut veure com és la llengua del *Diari de Balears*, analitzant-ne els diferents aspectes: el lèxic, la semàntica, la morfologia, la sintaxi... Hem vist que podem trobar errors en tots aquests camps. Alguns dels errors s'expliquen per la descura i la rapidesa en la redacció. D'altres, en canvi, es deuen a la desconexió de la llengua. A més, té una gran importància la interferència lingüística amb el castellà. Com hem vist, és molt habitual que es copiïn les mateixes construccions que es fan en castellà, que s'usin barbarismes en el lèxic i que es calquin expressions castellanes. En relació amb la sintaxi, hem destacat molt especialment els errors de mala redacció i l'excessiva complexitat i llargària de determinades frases, que podrien ser molt més senzilles i entenedores. Al marge de tot això, hem vist també una manca de criteri pel que fa a la variació formal, ja que es combinen, sense seguir cap pauta, formes del català peninsular amb formes balears. Fins i tot quan el manual d'estil estableix un criteri clar, el diari no sempre el compleix. A més, hem demostrat que, moltes de vegades, s'opta per usar formes del català peninsular i evitar les formes pròpies del balearic de manera injustificada, perquè les dues variants són igualment correctes o, fins i tot, és més recomanable la forma balear (que de vegades és més tradicional i genuïna). D'aquesta manera, el *Diari de Balears* no compleix un dels seus principals objectius: usar un llenguatge proper a la llengua parlada i fidel a la nostra varietat dialectal, per tal que la gent se senti propera a la llengua del diari.

Tot això fa que sigui necessari replantejar com hauria de ser la llengua del *Diari de Balears*. Seria molt positiu que s'establissin uns criteris fixos i que es respectassin sempre. A més, aquests criteris haurien d'anar encaminats a usar una llengua correcta i, sempre que fos possible, pròxima a la varietat dialectal de les illes. Això no es compleix en el manual d'estil del diari, on sovint s'opta per les formes peninsulars de manera injustificada (en els participis irregulars, per exemple). A més, una de les prioritats hauria de ser la claredat, és a dir, construir frases senzilles i entenedores per a tots els lectors. En aquest sentit, una de les coses que s'haurien d'evitar són les construccions complexes i perifràstiques, que —potser amb la intenció d'usar una llengua més formal— allarguen i compliquen les frases innecessàriament. En resum, el *Diari de Balears*, que és l'únic que s'edita en català a Mallorca, hauria de tenir com a objectiu principal l'ús d'un llenguatge correcte i clar. Aquest llenguatge ha de ser proper a la llengua dels lectors, els ha d'atreure. Aquests lectors, sovint acostumats a llegir en castellà, no se senten identificats amb un diari que usa una llengua complexa i artificial. Per això, el diari s'ha d'escriure amb correcció i en la mateixa llengua que la gent parla.

BIBLIOGRAFIA

BADIA, Jordi; BRUGAROLAS, Núria; TORNÉ, Rafel; FARGAS, Xavier (2004). *El llibre de la llengua catalana per a escriure correctament el català*. Barcelona: Castellnou Edicions.

CORBERA, Jaume (2002). *Parlar bé. Orientacions per a l'ús correcte de la llengua catalana a les Illes Balears* (2ª edició). Palma: El Tall.

FABRA, Pompeu (1991). *Gramàtica catalana* (15ª edició). Barcelona: Editorial Teide.

MOLL, Francesc de B. (2008). *Gramàtica catalana referida especialment a les Illes Balears* (14ª edició). Palma: Editorial Moll.

SOLÀ, Joan; LLORET, Maria-Rosa; MASCARÓ, Joan et al.(2002). *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries.

A la web

Diccionari Català-Valencià-Balear: <http://dcvb.iecat.net/default.asp>

Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans: <http://dlc.iec.cat/>

Gran Diccionari de l'Enciclopèdia catalana: <http://www.enciclopedia.cat/>